

KAZ DAĞLARI VE SIYANÜRLÜ ALTIN MADENCİLİĞİ

13-14 Nisan 2013

Çanakkale

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ

Türkiye Barolar Birliği Yayınları : 275

Kaz Dağları ve Siyanürlü Altın Madenciliği

ISBN: 978-605-9050-30-2

© Türkiye Barolar Birliği
Ocak 2013, Ankara
Türkiye Barolar Birliği
Ođuzlar Mah. Barış Manço Cad.
Av. Özdemir Özok Sokađı No: 8
06520 Balgat - ANKARA

Tel: (312) 292 59 00 (pbx)

Faks: 312 286 55 65

www.barobirlik.org.tr

yayin@barobirlik.org.tr

Baskı

Şen Matbaa

Özveren Sokađı 25/B

Demirtepe-Ankara

(0312. 229 64 54 - 230 54 50)

KAZ DAĞLARI VE SİYANÜRLÜ ALTIN MADENCİLİĞİ

13-14 Nisan 2013

Yayına Hazırlayan
Av. Musa Toprak

SUNUCU- Değerli basın mensupları, Türkiye Barolar Birliği Çevre Komisyonu ve Çanakkale Barosunun Çevre Komisyonu işbirliğiyle organize edilen “Kaz Dağları ve Siyanürlü Altın Madenciliği” konulu panelimize hoş geldiniz.

Çanakkale Barosu Çevre Komisyonu adına sizleri saygıyla selamlıyorum. Sizleri Ulu Önder Mustafa Kemal Atatürk ve şehitlerimiz için 1 dakikalık saygı duruşuna, akabinde İstiklâl Marşımızı okumaya davet ediyorum.

(Saygı Duruşunda bulunuldu, İstiklâl Marşı okundu)

Kaz Dağlarındaki maden arama çalışmalarının yaratacağı sorunlar ve bu sorunlara yönelik çözüm metotları masaya yatırılacaktır. Alp Dağlarından sonra oksijen oranının en yüksek olduğu ve Marmara Bölgesinin ciğerleri olarak kabul edilen Edremit Körfezi, Bayramiç, Yenice ve Ezine ovalarını kapsayan milyonlarca insanın yaşam alanı Kaz Dağları; ekoloji, jeolojik, kültürel, mitolojik ve arkeolojik açıdan dünyanın en nadide bölgelerinden biridir.

Antik çağda “Bin Pınarlı İda” da denilen Kaz Dağlarının, mevcuttaki ve açılacak maden ocaklarıyla yok edilmesi kabul edilemez. Tarihi, doğası, temiz havası ve zengin su kaynaklarıyla anılan Kaz Dağları, altın madenciliği girişimciliği durdurulmaz ise, sadece madencilikle anılır hale gelecektir.

Ne yazık ki ikiyüzlü bir dünyadayız. Bir yandan çevreyi ve doğal yaşam alanlarını korumamamız gerekliliğinden, yine

KAZ DAĞLARI VE SİYANÜRLÜ ALTIN MADENCİLİĞİ

doğal yaşam alanları yaratmaktan bahsederken, diğer yandan Tanrı vergisi doğal zenginliklerimizi korumayı unutup, bu doğal zenginliğimizi sermayeye, hatta yabancı sermayenin tekeline bırakıp yok olmasına göz yumuyoruz. Bizler çevreyi yok etmek için değil, çevreyi ve ekolojik dengeyi korumak için yaşayan bir nesil olmalıyız.

Değerli misafirler, altın rezervleri bir gün biter, siyanür çevreyi yok eder, ama Kaz Dağları korunursa binlerce yıldır var olan yaşam döngüsü tüm canlılığı ve nimetleriyle devam eder bilinciyle düzenlediğimiz bu etkinlikte, Kaz Dağlarında yürütülen siyanürlü altın madenciliği faaliyetlerinin bölgede yaratacağı sorunların gündeme gelmesi ve çözüm yollarının bulunması yönünde panelimizin başarılı olacağı inancıyla destek ve katkı sağlayan tüm kurumları, panelistlerimize ve siz değerli katılımcıları teşekkür ediyor, hepinize saygılarımı sunuyorum. (Alkışlar)

Değerli misafirlerimiz, “Kaz Dağları ve Siyanürlü Altın Madenciliği” konulu etkinliğimizin açış konuşmasını yapmak üzere Çanakkale Baro Başkanı Sayın Av. Bülent Şarlan’ı huzurlarınıza davet ediyorum. (Alkışlar)

BÜLENT ŞARLAN’IN
KONUŞMASI

Av. Bülent ŞARLAN (Çanakkale Baro Başkanı)- Sayın Valim, Sayın Milletvekilim, Sayın Belediye Başkanım, Sayın Türkiye Barolar Birliği Başkanım, Barolar Birliği Yönetim Kurulu Üyeleri, değerli çevre komisyonu üyeleri, değerli baro başkanlarım, kıymetli meslektaşlarım, bizleri onurlandıran katılımcılar, değerli basın mensupları; doğaya doğanlara ve doğacaklara karşı kendini borçlu hissederek Türkiye Barolar Birliği ve Çanakkale Barosunun ortaklaşa düzenlediği “Kaz Dağları ve Siyanürlü Altın Madenciliği” konulu etkinliğimize katılan sizleri, Çanakkale Barosu ve kendi adıma sevgi ve saygıyla selamlıyorum, etkinliğimize hepiniz hoş geldiniz. (Alkışlar)

Değerli katılımcılar, bir Afrika atasözü şöyle der: “Afrika’da her sabah bir ceylan uyanır, en hızlı aslandan daha hızlı koşması gerektiğini, yoksa öleceğini bilir. Afrika’da her sabah bir aslan uyanır, en yavaş ceylandan daha hızlı koşması gerektiğini, yoksa aç kalacağı-

KAZ DAĞLARI VE SIYANÜRLÜ ALTIN MADENCİLİĞİ

BÜLENT ŞARLAN'IN
KONUŞMASI

nı bilir." Aslan ya da ceylan olmanızın bir önemi yoktur. Yeter ki güneş doğduğunda koşmak zorunda olduğunuzu bilin. Biz avukatlar ceylan güzelliğindeki Kaz Dağlarının hayatta kalması için aslan gibi mücadele edeceğiz.

Değerli katılımcılar, değil Kaz Dağlarının zarar görmesi, içindeki bir dalın bile kırılmasına avukatlar olarak tahammülümüz yoktur. Etkinliğimizin afişine dikkatinizi çekiyorum. Orada topuğuna ok saplanmış bir görüntü var. Troya savaşlarının en önemli figürlerinden olan Aşil, topuğundan ok ile vurulmuştur. Vücudumuzda hiç esnemeyen, en güçlü bağ ayağımızdaki aşil bağıdır. İşte Kaz Dağlarında olan hassasiyetimiz aşil bağları gibi oynatılamaz, esnetilemez, eğilemez, bükülemez. (Alkışlar)

Değerli katılımcılar, biz avukatlar "*tabiata saygı aklın hicranıdır*" diyen Ankara'da bir iğne ağacı kesildiği için gözyaşı döken, Yalova'da bir çınar ağacı kesilmesin diye köşkü yerinden yürüten Ulu Önder Atatürk'ten ilhamını alan bir mesleğin mensuplarıyız. Biz avukatlar hakkı savunan, hakkı arayan bir mesleğin mensubu olarak, siyanürlü altın madenciliğinin insan haklarının ve çevre hakkının ihlali olduğunu söylüyoruz. Su kaynaklarının temizliği hakkının yok edildiğini ifade ediyoruz. Gıda güvenliği hakkının tehdit edildiğini vurguluyoruz. Gücün değil, hakkın peşinde koşuyoruz.

Değerli katılımcılar, olmak ya da olmamakla sınanan Kaz Dağları, bugün Türkiye'nin en kesintisiz, en geniş doğal yaşam alanıdır. Eşsiz ormanlarıyla, endemik türleriyle, oksijenyle Türkiye'de birincidir. Tarihsel, kültürel, ekolojik ve toplumsal mirasıyla bir mücevher bir incidir. Dünyamızın en önemli ekosistemlerinden biridir. Daha niye yerlere rağmen, birçok maden firması toprağın altına, topraktaki altına göz dikmiş durumdadır. Âdeta toprağın altını üstüne getirmek istemektedirler. Tonlarca siyanürün Kaz Dağlarının damarlarına şırınga edilmesi, yeraltı ve yerüstü sularının kirlenmesidir, inanların hastalanmasıdır. Toplu olarak hayvanların ölmesi, ağaçların katledilmesidir.

KAZ DAĞLARI VE SİYANÜRLÜ ALTIN MADENCİLİĞİ

BÜLENT ŞARLAN'IN
KONUŞMASI

Binpınar'la İda'dan yaklaşık 2,5 milyon insanın içme kullanma suyunun kaybedilmesidir. Toprak ve havanın mahvolmasıdır. Zehrin hava ve suyla denizlere taşınmasıdır. Açılan ölü çukurlarıyla Kaz Dağlarının kevgire çevrilmesi, Kaz Dağlarının enkaz dağlarına dönüştürülmesidir. Avrupa Birliği ülkelerinde yaşanan siyanürlü altın madenciliğinin, Kaz Dağlarında ar damarı çatlamıştır.

Değerli katılımcılar, yöre insanının çığına, Kaz Dağlarının feryadına avukatlar olarak ses veriyoruz. Kaz Dağlarının üstünün altından daha değerli olduğunu haykırıyor, doğaya yeni doğanlara doğacaklara borç ödüyoruz. Bu eşsiz bölgeye duyarlılık gösterip, geleceğe olan borçlarını ödeyenler olarak bugünkü etkinliğimizin gerçekleşmesine katkı sağlayan Türkiye Barolar Birliği Başkanı Av. Sayın Vedat Ahsen Coşar'a, Barolar Birliği Yönetim Kurulu üyelerine, Barolar Birliği Çevre Komisyonu üyelerine, bilgileriyle programımıza katkı verecek olan başta akademisyenler ve uzmanlar olmak üzere yöneticilere meslektaşlarıma, tüm katkı sunanları ve siz değerli katılımcılara teşekkür ediyor, şükranlarımı sunuyorum. (Alkışlar)

Değerli katılımcılar, sözlerimi tamamlarken, toprağımız ve havamız bozulmadan, sularımız zehirlenmeden, bölgemiz susuz kalmadan, vakit geç olmadan haydi diyoruz. Kaz Dağlarını korumak hepimizin görevidir. Onun için görevliyiz, onun için görevdeyiz.

Sözlerime Afrika atasözüyle başlamıştım, yine bir Afrika atasözüyle bitirmek istiyorum: *"Sular yükseldikçe balıklar karıncaları yer. Sular çekildikçe de karıncalar balıkları yer."* Kimse bugünkü üstünlüğüne gücüne güvenmemeli. Çünkü kimin kimi yiyeceğini suyun medceziri belirler. O halde suyun doğanın yanında olması temennisiyle hepinize sevgi ve saygılar sunuyorum. (Alkışlar)

SUNUCU- Değerli misafirlerimiz, Türkiye Barolar Birliği Başkanı Sayın Av. Vedat Ahsen Coşar'ı açış konuşmasını yapmak üzere huzurlarınıza davet ediyorum. (Alkışlar)

Av. Vedat Ahsen COŞAR (Türkiye Barolar Birliği Başkanı)- Sayın Milletvekilim, Sayın Belediye Başkanı, Türkiye Barolar Birliğinin Sayın Başkan Yardımcısı, Sayın Yönetim Kurulu Üyeleri, Çanakkale Sinop ve Zonguldak barolarımızın değerli başkanları, Sayın Vali Yardımcısı, değerli meslektaşlarım, değerli konuklar, değerli panelistler; sizleri Türkiye Barolar Birliği adına, Yönetim Kurulu üyesi arkadaşlarım adına ve kendi adıma sevgi ve saygıyla selamlar, Çanakkale Barosuyla ortaklaşa düzenlediğimiz bu etkinliğe hoş geldiniz derim.

Mitolojide adı İda olarak bilinen Kaz Dağları, tarihi kültürel ekonomik ve ekolojik değerleri nedeniyle dünyanın en önemli yaşam kaynaklarının başında gelmektedir. Efsanelere ev sahipliği yapmış olan Kaz Dağları, verimli toprakları ve güzelliğiyle de tarihe birçok devlete ve pek çok önemli olaya ev sahibi olmuştur.

Kaz Dağları ve çevresinde anlatılan hikâyeler, ritüeller ve çeşit çeşit inanışlar, miras olarak bir sonraki nesle aktarılmış ve anlamlanmış bir kültür haline gelmiştir. Homeros İlyada Destanında, bol pınarlı vahşi hayvanların anası olarak Kaz Dağlarından, yani İda Dağlarından sık sık söz etmektedir. Efsaneye göre Hera, Afrodit, Atena'nın katıldıkları Truva savaşına yol açan, o meşhur güzellik yarışması burada yapılmış, Zeus burada doğmuş, tanrılar Truva savaşını buradan izlemiş ve Afrodit ile ilk kez burada aşık olmuştur.

Kaz Dağları işte bu geniş bölgede, yerüstü ve yeraltı su kaynaklarını oluşturan, besleyen ve onların sürekliliğini sağlayan, barındırdığı bitkilerle içinde yaşayan hayvanlarla, havasıyla suyuyla can verdiği tarım alanlarıyla yüzyıllardır tüm bölgenin yaşam kaynağı olmuştur.

Sahip oldukları zenginlikleri ve güzellikleri nedeniyledir ki, Kaz Dağları tarih boyunca hep saldırıya uğramıştır, hep yağmalanmıştır; tıpkı bugün olduğu gibi. Ne yazık ki bugün de Kaz Dağları sahip olduğu bu güzellikleriyle değil, topraklarında siyanürle altın madenciliği faaliyetleri yürütülmesiyle gündemimizde yer almaktadır.

KAZ DAĞLARI VE SİYANÜRLÜ ALTIN MADENCİLİĞİ

VEDAT AHSEN
ÇOŞAR'IN
KONUŞMASI

Siyanür hepinizin bildiği üzere, dünya üzerindeki en zehirli bileşimlerden birisi olup, madencilikte siyanür kullanımı 1880'li yıllarda başlamıştır. O tarihten bu yana da siyanür çevreye, doğal yaşama, ekolojik dengeye verdiği zararlarla hep tartışma konusu olmuştur. Bilimsel raporlar ile de sabit olduğu üzere, altın madenciliğinde siyanür kullanımı, diğer alanlarda kullanımdan çok daha tehlikeli olabilmektedir. Siyanürün sulara karışması ile nehirlerdeki canlılar ölmekte, sulama sularına karışmasıyla da, meyve ve sebzelere siyanür karışmakta ve insan sağlığını bu durum ciddi şekilde tehdit etmektedir.

Ayrıca altın madeni çıkarılma sırasında kullanılan siyanürün havaya karıştığı, tüm bu tehditlere rağmen bu konudaki faaliyetlerle gösterilmesi gereken azami özenin, titizlik ve hassasiyetin gösterilmediği, yine hepimizin bildiği bir gerçektir.

Aslında hepimiz Kaz Dağlarında yürütülmekte olan bu faaliyetlerin temelinde çevre hakkını ihlal eden durumlar olduğunun hem farkındayız, hem de bilincindeyiz. Bütün bunların farkında ve bilincinde olduğumuz, dahası bu konuda duyarlı olduğumuz için, bugün hepimiz buradayız. Ülkemizin en önemli ve en değerli yerlerinden olan Kaz Dağlarının sorunlarını konu alan bu etkinliği düzenlememizin nedeni de, hem Türkiye Barolar Birliği olarak, hem Çanakkale Barosu olarak, hem de Türkiye'deki diğer barolarımızla birlikte çevre konusunda hepimizin duyarlı ve bilinçli olmasıdır.

Sözlerime son vermeden, bu etkinliğin düzenlenmesinde emeği olan herkese, başta değerli mesai arkadaşım Türkiye Barolar Birliği Çevre Kurumunun direktörü Sayın Ahmet Gürel'e, onun şahsında Türkiye Barolar Birliği Çevre Komisyonunda yer alan değerli meslektaşlarıma, aynı şekilde Çanakkale Barosuna ve Çanakkale Barosu Çevre Kurumunun Sayın Başkanına ve kurumla birlikte çalışan arkadaşlarımıza ve emeği geçen herkese çok teşekkür ediyor, hepinize sevgi ve saygılar sunuyorum. (Alkışlar)

SUNUCU- Değerli misafirlerimiz, Türkiye Barolar Birliği Çevre Komisyonu Sekreteri Sayın Av. Bülent Kaçar'ı huzurlarınıza davet ediyorum. (Alkışlar)

KAZ DAĞLARI VE SİYANÜRLÜ ALTIN MADENCİLİĞİ

Av. Bülent KAÇAR (TBB Çevre Komisyonu Sekreteri)- Efendim saygılar sunuyorum. Geçtiğimiz günlerde yitirdiğimiz değerli hukukçu Sayın Av. Noyan Özkan anısına bir slâyt gösterisi hazırladık, onu sizlerle paylaşacağız.

BÜLENT KAÇAR'IN
KONUŞMASI

(Noyan Özkan ile ilgili slâyt gösterisi yapıldı)

Sayın Noyan Özkan'ı saygıyla sevgiyle anıyoruz. (Alkışlar)

BİRİNCİ OTURUM

*Kaz Dağları Coğrafi Yapısı, Endemik Tür Zenginliği
Tarım ve Ormancılık Yönünden Önemi,
Siyanürlü Altın Madeni İşletmeciliğinin Çerçereye Etkileri*

SUNUCU- Değerli misafirlerimiz, “Kaz Dağlarının coğrafi yapısı, endemik tür zenginliği, tarım ve ormancılık yönünden önemi, siyanürlü altın madeni işletmeciliğin çevrelere etkileri” konulu oturumu yönetmek üzere Çanakkale Barosu Çevre Komisyonu Başkanı, Çanakkale’nin Kent Konseyi Çevre Meclisi Başkanı ve aynı zamanda Çanakkale Çevre Platformu Baro Temsilcisi sıfatıyla, Kaz Dağlarındaki yerel halkı bilinçlendirmek adına ciddi emek ve mesai harcayan değerli meslektaşım Av. Ali Aydın Çalıdağ’ı huzurlarınıza davet ediyorum. (Alkışlar)

Panelimizin birinci oturumundaki konuşmacılardan Çanakkale 18. Mart Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Emekli Öğretim Üyesi Sayın Prof. Dr. Murat Türkeş’i, Çanakkale 18 Mart Üniversitesi Ziraat Fakültesi Bahçe Bitkileri Bölümü Başkanı Sayın Prof. Dr. Kenan Kaynaş’ı, Orman Yüksek Mühendisi Sayın Doç. Dr. Yücel Çağlar’ı, Ziraat Yüksek Mühendisi Çanakkale Ziraat Mühendisleri Odası Başkanı Çanakkale Çevre Platformu dönem sözcüsü Sayın Hicri Nalbant’ı konuşmalarını yapmak üzere huzurlarınıza davet ediyorum. (Alkışlar)

Av. Ali Aydın ÇALIDAĞ (Oturum Başkanı)- Değerli konuklar, sevgili çevre gönüllüleri; bu çalışma yaklaşık bir buçuk yıl öncesinden itibaren planlanmaya başlanan bir çalışmaydı. Geçen dönemde yapmayı istedik, fakat çalışmalar yeterli boyuta ulaşmadığı için maalesef bu çalışmayı tamamlayamadık. Baronun seçimleri sonrasında, Baro Başkanımız Sevgili arkadaşım Bülent’in desteği, yönetim kurulumuzun desteği ve çevre komisyonundaki özverili arkadaşlarımın çalışmaları sonucun-

AYDIN ÇALIDAĞ’IN
KONUŞMASI

KAZ DAĞLARI VE SİYANÜRLÜ ALTIN MADENCİLİĞİ

AYDIN ÇALIDAĞ'IN
KONUŞMASI

da, talebimizi Türkiye Barolar Birliğine ilettik. Türkiye Barolar Birliği de talebimizi kabul etti ve bize maddi manevi desteğini esirgemedi. Bu çalışmayı bu sayede sizlere getirebildik.

Ben konuşmacılara söz vermeden önce hazır mikrofonu yakalamışken birazcık konuşmak istiyorum. Öncelikle Çanakkale'de baronun bu konudaki çalışmaları hakkında kısa bilgi vermek istiyorum. Barolar doğal olarak daha çok arazide değil de, hukuk alanında bu tip çalışmalara katkı vermeye çalışıyorlar. Biz de alınan ÇED olumlu raporlarına karşı açtığımız davalara, yapılan ÇED görüşmeleri sırasında yöre halkının yanında olarak bu desteğimizi vermeye çalıştık bugüne kadar. Bundan sonra da aynı desteği hem hukuki olarak, hem de yanlarında olabildiğimiz sürece yanlarında olarak devam ettirmeye çalışacağız.

Bu işin akademik bir yönü var. Şu anda aynı masayı paylaşmaktan gerçekten gurur duyduğum akademisyenler Murat Türkeş ve Kenan Kaynaş hocamın bu konudaki emek ve desteğini yadsımak herhalde gerçekten çevreye ihanet olur. Aynı zamanda yine şu anda aramızda olan sevgili bilim adamlarımız, Çanakkale'de yaşayan bilim adamlarımız bu konuda gerçekten çok özverili çalışmalar yapıyorlar. Kendilerine ayırmaları gereken zamanın hemen hemen hepsini çevre mücadelesine harcıyorlar; bu çaba gerçekten takdire şayan bir caba. Biz bu anlamda bilim adamı olarak konuya verdikleri destekten dolayı kutluyoruz.

Sivil toplum örgütleri çok önemli tabii ki; yine bu masada birlikte olmaktan gurur duyduğum Sayın Hicri Nalbant, Çanakkale Çevre Platformunun yıllardır sözcülüğünü yapıyor ve bunu gerçekten biz hakkıyla yaptığını ve yapmaya devam edeceğine de inanıyoruz. Bu mücadelenin içinde olmak kolay değil. Başka türlü mücadelelere belki çok gönüllü katkı sağlıyor maddi manevi, ama bu işin özellikle manevi yönü zaten var da, maddi olarak hiçbir yerden bir katkınız yok. Her şeyi sadece size destek veren yerel yönetimlerle birlikte yapabiliyorsunuz. Onun dışında her türlü bu işin giderini kendiniz karşılıyorsunuz.

Ama gerçekten biz bu konuda Çanakkale'de o duyarlılığı yakaladık. En azından büyük bir kesimde yakaladık, inşallah bunun daha da artacağına inanıyoruz. Bu çalışmalarını da devam ettireceğiz.

Bu çalışmalarını yaparken bizim önümüzde bazı doneler var. Nedir? Çanakkale'nin kendine özgü gerçekten kıymetli değerleri var. Nedir bunlar? Patent alan ürünlerimiz var, Bayramiç Beyazı gibi. Patent çalışması devam eden ürünler var. Bayramiç'in elması, Umurbey'in seftalisi kirazı, Ezine'nin peyniri. Yani bunları korumak gerektiğine inanıyoruz. İnsanlara bu konu üzerinden gidiyoruz ve yapılacak çalışmaların, madencilik faaliyetlerinin bu üretimi ciddi anlamda riske sokacağı konusundaki tereddütlerimizi de kendilerine konuyla ilgili hem idarecilere, hem de yerel yönetimlere aktarmaya çalışıyoruz.

Ekolojik tarım konusu Çanakkale'de şu sıralarda gündemde. Buna destek veren arkadaşlarımız var. Kendileri hayat tarzını da değiştirip, kentten köye gelip, köylüyle birlikte Çanakkale'nin ve ülkenin orijinal tohumlarıyla üretim yapıp, kaliteli ürün sunmaya çalışan arkadaşlarımız var. Bunların çabaları şöyle önemli; köylü geliri arttığı zaman paraya fazla yaklaşmamayı tercih ediyor. Bu da onların direncini arttırıyor. Çünkü madencilerin maalesef en büyük vurma noktası ekonomik. Ekonomik olarak yaklaştıkları zaman köylüyü ikna edebiliyorlar, ama köylü eğer ekonomik olarak ihtiyaç duymuyorsa, bu konuda çok fazla madencilere yaklaşmıyor. Onun için de ekolojik çalışmalar gerçekten çok çok önemli.

Çanakkale turizm yatırımları yönünden de çok varlığa sahip bir kent. Gündemde hep turizm yatırımı söylencesi var. İşte kurvaziyer liman olabilir deniyor, yat limanı deniyor, ama biz bunu da madencilikle birlikte düşünemiyoruz veya termik santralle birlikte düşünemiyoruz.

Niçin düşünemiyoruz? Düşünün ki havası termik santral tarafından kirletilmiş, ürünlerini madencilik faaliyetleri nedeniyle kirlenmiş, suyu kirlenmiş bir şehre turist geleceğine

KAZ DAĞLARI VE SIYANÜRLÜ ALTIN MADENCİLİĞİ

inanmıyoruz. Ben bu konuda şahsım adına söylüyorum, ben değilim ama varlıklı biri olsam, trilyonluk yatım olsa zehirli bir şehre gelip oraya yatımı bağlamam. Onun için Çanakkale tercihini turizmden yana kullanmalı diye düşünüyoruz. Onun için de uygun alanların seçilmesi gerektiğine inanıyoruz.

Ben daha fazla sözü uzatmak istemiyorum. Zaten bu konular gün içerisindeki tartışmalarda etraf olarak konuşulacak. Ben yavaş yavaş sözü, bu konuda gerçekten yetkin olan bilim adamlarımıza bırakmak istiyorum.

Tanıtımla başlayacağım. Hakkâri 1957 doğumludur, evli ve iki çocuklu. 1981 yılında Ankara Üniversitesi Dil Tarih ve Coğrafya Fakültesi Fiziki Coğrafya ve Jeoloji kürsüsünden mezun oldu. Aynı kürsüde yüksek lisansını sinoptik klimatoloji ve meteoroloji alanında tamamladı. İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Coğrafya Enstitüsü Klimatoloji ve Meteoroloji Anabilim Dalında doktorasını yaptı. 1981-2004 arasında Meteoroloji Genel Müdürlüğünde jeomorfoloğ ve iklim bilimci olarak, 2004-2012 arasında coğrafya bölümünde öğretim üyesi olarak görev yaptı ve Ocak 2013'te emekli oldu.

İklim değişikliği, kuraklık ve çölleşme, paleoklimatoloji, doğal afetler, uluslararası iklim değişikliği ve çölleşme anlaşmaları, kütle hareketleri ve benzeri konularda da çok sayıda makale, bildiri ve kitabı vardır.

Sizleri Değerli Hocam Prof. Dr. Murat Türkeş'le baş başa bırakıyorum. (Alkışlar)

MURAT TÜRKESİN
KONUŞMASI

Prof. Dr. Murat TÜRKES- Günaydın, Öncelikle siyanürlü Kaz Dağı ve yöresinde siyanürlü altın madenciliği konulu bu etkinliği düzenleyen Türkiye Barolar Birliği ve Çanakkale Barosu yetkililerine çok teşekkür ediyorum, hepimize günaydın.

Ben size bugün, daha önce anlattıklarımızdan biraz farklı olarak, işin söylenmeyen tarafıyla da ilgili, Kaz Dağı ve Çanakkale yörelerinin yer sistem bilimsel, hidroklimatolojik ve ekolojik biyo coğrafya özellikleri ve siyanürlü altın madenciliği ilişkisini en son olarak kurmaya çalışacağım.

Bu kapsamda temel amacımız, Kaz Dağı ve Çanakkale yörelerinin esas olarak yer sistem bilimsel, yani fiziki coğrafya ve jeoloji, tektonik ve deprensellik, çok kısa hidroklimatolojik, ekolojik biyocoğrafya, biyoçeşitlilik özellikleri ve koruma yapıları hakkında bir özel değerlendirme, bu toplam etkiyi de yine ortaya koymak ve fiziki coğrafya ve jeolojik kökenli bir iklim bilimci ve meteorolog olduğum için, size küreselden başlayarak, yani uzaydan başlayarak bir adres tanımını yapıp biz neredeyiz ve bu coğrafi açıdan, özellikle fiziki coğrafya açısından ekosistemler biyomlar açısından ne anlama geliyor ve işin yine deprenselliğini küreselden yerel ölçeğe kadar, özellikle Kaz Dağı ve Ağı Dağı yörelerine kadar getirmeye çalışacağım.

Şimdi Biga yarımadası ve Kaz Dağı yöresinin eğer bir coğrafi adres tanımını yapmak gerekirse uzaydan başlayarak; biliyorsunuz evrende Samanyolu galaksisinde güneş sisteminde yer kökenli gezegenlerden bir tanesi olan dünyamız, yani yerkürede *-ki, uzaydan baktığımızda gerçekten çok güzel gözüken bir gezegene sahibiz-* onun kuzey yarımküresinde, daha da yaklaştığımız zaman kuzey yarımkürede Balkanlar Anadolu'nun birleştiği alanda ve Türkiye'de Marmara Bölgesinde Güney Marmara bölümünde Biga Yarımadası ve Kaz Dağı yöresine böylece ulaşmış olursunuz. Mausus kullanmadığım için gösteremiyorum, umarım yeteri kadar net gözükiyordur. Böyle bir adres tanımı yapabiliriz. Evinizin adres tanımını da buna ekleyebilirsiniz. İşte Çanakkale'de Troya Caddesinde filanca yerde oturuyoruz dersiniz, bütün dünyalardan size posta gönderilebilir.

Biga Yarımadası ve Kaz Dağı yöresi kavramını biz aşağı yukarı 9 yıldan beri, ben gelmeden önce de başlamıştım, kullanıyoruz bunu; çünkü yöre kavramı, daha bütüncül bir yaklaşım. Dolayısıyla Biga Yarımadası bildiğiniz gibi burada ayırmaya çalıştık, daha geniş bir alanda. Bunun içinde de iki tane önemli yöre ayrılabilir. Bu yörelerden bir tanesi Gelibolu'yla birlikte Çanakkale yöresi; yani Çanakkale yöresi dediğinizde aslında, kısmen adalar da aslında girebilir. Çanakkale, Gelibolu ve adalar Çanakkale yöresi, yine burada işaretlemeye çalıştığımız

KAZ DAĞLARI VE SİYANÜRLÜ ALTIN MADENCİLİĞİ

MURAT TÜRKESİN
KONUŞMASI

gibi Kaz Dağı yöresi, bir bütün halinde de Biga Yarımadası Kaz Dağı yöresi dediğimiz zaman daha geniş bir alandan söz etmiş oluyoruz aslında.

Çok az sözü edilen bir konu üzerinde son zamanlarda durmaya başladık. Bu da yine küreselden yöreye doğru Biga Yarımadası, Kaz Dağı yöresinin deprem coğrafyası, genel tektonik ve depremsellik özellikleri. Niçin bunun üzerinde duruyoruz? Bu çoğu kez göz ardı ediliyor ve burada yapılmak istenen, özellikle siyanürlü altın işletmeciliği ya da maden işletmeciliği sonucunda, siyanürlü atık havuzlarını ve yine çeşitli madencilik etkinlikleri sonucunda ortaya çıkarılan her türlü malzemenin tonlarca binlerce ton kütle oluşturacak şekilde yığıldığı düşünüldüğü zaman. Buna yine yörenin özellikle de yağış rejimi ve heyelanlara eğilimli olması eklendiği zaman, bizim aynı zamanda bu yörede siyanürlü madencilik etkinlikleri üzerine konuştuğumuzda, yörenin kütle hareketleri ve depremselliği üzerinde de durmamız gerekiyor.

Burada deprem episantrlarının dağılışı ve levha sınırları arasındaki ilişkiyi görüyorsunuz. Burada gördüğünüz alanlar, yerküreyi oluşturan levhaların sınırları. Bu levhalar birbirlerine göre yaklaşarak, birbirlerinden uzaklaşarak ya da birbirlerine göre yana hareket ederler ve bu hareket sonucunda burada enerji birikimi olur ve bu levhaların hareketleri sonucunda doğrudan levha sınırlarında ya da bu levha sınırlarına yakın bölgelerde enerji açığa çıkar, faylar kırılır ve depremler oluşur.

Bu alanlarda deprem episantrlarının yine dünya haritasına baktığımız zaman, hem dağ oluşum alanlarının -burada gördüğünüz gibi- hem de deprem oluşum alanlarının bu levha sınırlarına karşılık geldiğini görürsünüz. Burada yine küresel ölçekte deprem coğrafyası açısından konuya baktığımızda, yerküredeki depremlerin yaklaşık yüzde 80'i Pasifik çevresinde oluşur. Kalan yüzde 15'lik bölümü Akdeniz Himalayalar deprem zonunun üzerinde, burada gördüğümüz gibi bizim Kuzey Anadolu fayımız da yer almakta ve Kuzey Anadolu fayı da yine biliyorsunuz ki hemen bizim çok yakınımızda kuzeyimizde uzanmakta. Dolayısıyla deprem coğrafyası açısından

küresel olarak baktığımızda, depremler açısından ve özellikle de birazdan göreceğimiz gibi aktif depremler açısından önemli bir bölgede bulunuyoruz.

Az önceki haritayla yine uyumlu olarak, eğer bir dünya deprem risk haritasına bakarsanız, yani büyük depremleri, büyüklüklerini de dikkate aldığımızda, ekstrem değerler üretmiş deprem hareketlerini dikkate alarak, eğer bir dünya deprem risk haritasına baktığınızda, bizim deprem bölgeleri haritasına da çok benzer. Türkiye’de İç Anadolu’dan ve Anamur’a doğru uzanan bir bölge dışında, hemen hemen Türkiye’nin çok büyük bir bölümünün aslında çeşitli düzeylerde orta ve kuvvetli büyük depremler üretme kapasitesine –tırnak içinde- sahip olduğunu söyleyebiliriz.

Bu depremleri üreten sisteme yine yakından baktığımızda; Biga Yarımadası ve Kaz Dağı yöresinin bu genel jeolojik ve jeomorfolojik morfotektonik özelliklerini de hatırlamak lazım. Şu çizgi –*sadece tanımlıyorum, bu konuyu anlatmaya zaman yok*- Kuzey Anadolu fayı. İşte gördüğünüz gibi bir kol İzmit üzerinden Marmara Denizinden, buradan gördüğünüz gibi Saroz Körfezinden Kuzey Ege’ye doğru hareket ediyor. Bunu tıpkı bir sacak gibi, onunla bağlantılı bir güney kolu, burada gördüğünüz gibi, yine bizim Etili Fayı adını verdiğimiz o fayla bağlantılı olarak yine Kuzey Ege’ye doğru uzanıyor.

Çok daha ilginç, dikkate almamız gereken, birazdan daha yakından bakacağız. Kaz Dağının hemen hemen dört tarafını çevrelemiş. Bir kısmı oblik, bir kısmı normal düşey atımlı faylardan oluştuğu; başka bir deyişle Kaz Dağı ve çevresinin, Kaz Dağının Ağrı Dağının, Edremit Körfezinin bir çöküntü olduğunu, bir grabene karşılık geldiğini. Kaz Dağının ise, kuzeyinden güneyinden aşağı yukarı batısından ve hatta doğusundan faylarla sınırlanmış bir yükselim, bir forsta karşılık geldiğini. Örneğin, Bayramiç ve Ezine ovalarının da, yine tıpkı Edirne Körfezi gibi faylarla kontrol edilen bir çöküntü ovası olduğunu unutmamak gerekir. Bu alanlar siyanürlü altın madenciliği için şu anda göz dikilmiş alanlara karşılık geliyor ve bize komşu alanlar.

KAZ DAĞLARI VE SİYANÜRLÜ ALTIN MADENCİLİĞİ

MURAT TÜRKESİN
KONUŞMASI

Yılmaz Hocamızın 2001’de yaptığı bir çalışmaya bakarsanız, aktif ve pasif bütün fayları dikkate aldığınızda, yorumu size bırakıyorum. İşte ana Edremit fayı, burada Kaz Dağı kütlesi, burası Evciler. Burası şöyle baktığımızda Ezine Bayramiç ovası; her tarafında gördüğümüz gibi faylar. Bu fayların bir kısmı aktif, bir kısmı pasif; fakat bilinen bir kısmı ise bu fayların olası faylar şeklinde haritalarda yıllardan beri belirlenmiş durumda. Dolayısıyla yöre çok özetle söylediğimizde; en genel jeoloji haritasında bile çok sayıda faylardan oluşan tektonik ve morfotektonik özelliğe sahip olan bir alana karşılık gelmekte. Bunu yine bir kez daha vurgulamak istiyorum.

MTA’nın Türkiye diri fay haritası çalışması 1992’de tamamlandı ve bu haritaya göre 150 diri, yani bugünkü koşullarda deprem üretebilecek çeşitli gerinim kuvvetlerinin etkisi altında, sürekli enerji birikimi yaratan ve bu enerji açığa çıktığında, yani faylar kırıldığında deprem üretebilecek 150 diri, başka bir deyişle deprem üreten fay var. 1992 Türkiye diri fay haritasında.

Siz belki görmüyorsunuz, ama Kaz Dağının kuzeyinde oldukça kalabalık bir bilgi var burada gördüğümüz gibi. Yine Kuzey Anadolu fayı kuzeyimizde uzanıyor. Yeni haritada, bu daha net gözükecek, MTA’nın 2012 güncellenmiş, tabii nasıl güncelliyorlar? Hem arazi çalışmalarıyla, hem de 1992 sonrası gerçekleşmiş olan çeşitli büyüklüklerdeki depremleri de dikkate alarak, hem arazi çalışmalarıyla, hem istatistik çalışmalarla bunları karşılaştırarak, yine MTA’nın 2012 Türkiye diri fay haritası hazırlıyor ve bu fay haritasında bu kez bakın, bu kuzeydeki fay yoğunluğu ve diri fayların etkin olduğu bu alanı dışında, Kaz Dağının hemen kuzeyinde, yani Kaz Dağı ve Ağı Dağı arasındaki bölgede ve yine çok daha net bir şekilde. Daha önce diri fay olarak nitelendirilmeyen Edremit Fayı ve onunla bağlantılı oblik ya da düşey atımlı, bir kısmı da yanal doğrultu atımlı fayların olduğunu görmekteyiz.

2012 haritasına göre MTA’nın, Türkiye’de deprem üretebilecek 326 diri fay var. Bunların önemli bir bölümü Biga Yarımadasında ve orta ve büyük deprem üretebilecek fay sayısı da Türkiye’de 485. Bunların bir bölümü de, işte gözle karşılaştır-

ma yapabilmek açısından, 1992 haritasında daha çok gördüğünüz gibi Ezine Bayramiç ovalarının kuzeyinde Çan Biga yöresinde bir yoğunlaşma var. Fakat 2012 haritasında, buradaki aktif deprem üretebilecek diri faylara ek olarak, Kaz Dağının gördüğünüz gibi güneyinde Edremit Körfezinin oluşumunu da sağlayan, burada bir diri fay zonu var. Yine aynı şekilde batıda da Baba Burnu'ndan kuzeye doğru bir fay zonunun olduğunu görüyorsunuz. Bunlar da yeni bilgiler.

Yeni bilgiler ve bu bilgileri de biz aynı zamanda sadece yerleşme açısından değil, madencilik etkinlikleri sonrasındaki öteki olası sonuçlar açısından da değerlendirmek zorundayız. Ayrıntıya girdikçe daha da yakın görebiliyorsunuz. Hepiniz internette bunları bulabilirsiniz. Bunların büyük bir çoğunluğu açık kaynaklar, bir kısmı da sivil toplum kuruluşlarının sayfalarında, örneğin Jeoloji Mühendisleri Odasının ve bunları bulabilirsiniz. Biz de oradan bunları aldık, kaynak göstererek burada kullanabiliyoruz.

Türkiye deprem bölgeleri risk haritasına baktığımızda, zaten çok bir şey söylemeye gerek yok. Eski afet işleriydi, biliyorsunuz şimdi değişti, başkanlık haline geldi. Onun üretmiş olduğu haritada da; Çanakkale Biga Yarımadası, Türkiye'de birinci derece deprem bölgesi arasında yer almakta.

Son bir harita var, niçin bu kadar tantana kopuyor diye görmek istersek. Dün akşam bir arkadaş göstermişti, ben de daha önce görmüştüm o haritayı, ama MTA'nın 2010 yılı Çanakkale ile maden haritası var burada. Bu haritaya baktığınızda, bu yöreyi korumamızın ne kadar zor olduğunu ayrıca size söylemek istiyorum. Yani bütün burada gördüğünüz, burada okumayacağım, ama 2010 yılında bu yörenin özellikle volkanik magmatik ve metamorfik pençlerden oluştuğunu ve bu kayaçların da jeolojik oluşumları, hatta yörenin tektoniğiyle de bağlantılı olmak üzere çeşitli madenleri, mineralleri, maden yataklarını içerdiğini de söylemekte yarar var.

Biga Yarımadasının ve Çanakkale yöresinin yine özellikle hidroloji ve su kaynakları açısından, hidroklimatolojisine biraz

KAZ DAĞLARI VE SİYANÜRLÜ ALTIN MADENCİLİĞİ

MURAT TÜRKEŞ'İN
KONUŞMASI

bakmak lazım. Türkiye ve bölgesi yani iklim sınıflandırmasına göre orta enlemlerin nemli ılıman ve karasal iç bölgelerde ise soğuk iklimler grubuna girmekte. Daha yakından baktığımız zaman da çok genel olarak Türkiye'nin batı güney, bu sarı renkle gösterilen bölümlerinde esas olarak yazın kurak, subtropikal Akdeniz ikliminin egemen olduğunu. İç bölgelerde soğuk karasal iklimin, Karadeniz bölgesinde sadece burada gördüğünüz gibi, her mevsim yağışlı nemli ılıman bir Karadeniz iklimi egemen.

Bu iklim özellikleri açısından yine yörede, aynı zamanda da özellikle Türkiye'nin kurak bölgeleri açısından konuya baktığımızda, buna göre de özellikle de Kaz Dağlarının yüksekliğini bir kenara bırakırsanız, o ona bir zenginlik katıyor, ama bir iklim bölgesi sınıflandırması açısından baktığımızda, yöremizin önemli bir bölümünün de yıllık su açığı içeren yarı nemli, kuru yarı nemli ve yarı nemli alanlardan oluştuğunu görmek mümkün.

Bu da şu anlama geliyor: Yağışlar azaldığında sıcaklık arttığında ya da su kaynakları akılcı kullanılmadığında, su kaynakları ve kuraklık yönetimi akılcı yapılmadığında, yörenin su kaynakları açısından da ciddi sorun yaşayabileceği anlamına geliyor.

Bunu nereden biliyoruz?

Av. Ali Aydın ÇALIDAĞ (Oturum Başkanı)- Hocam son 5 dakikanız.

MURAT TÜRKEŞ'İN
KONUŞMASI

Prof. Dr. Murat TÜRKEŞ- Teşekkür ederim. Bunu şuradan biliyoruz: Biga Yarımadasının meteorolojik gözlemlerine göre, eğer su bilânçolarına bakarsanız, bakınız bu bölgeler maviyle yağışlı, şurası ise kurak dönemler. Bu Biga, Çanakkale, Bandırma ve Edremit'in yıllık su bilânçoları. Hepsinin ortak özelliği çok net bir şekilde, yılın önemli bir bölümünde, yaklaşık altı aylık bölümünde ciddi bir su açığının bulunması; yani kurak bir dönemin bulunması, toprakta suyun bulunmadığı bir dönem.

Bu da şu anlama geliyor: Eğer tarım yapacaksanız, hayvancılık yapacaksanız, meyve sebze yapacaksanız ve baharla yaz

mevsimlerine de ihtiyacınız olduğuna göre sulama yapmanız gerekir. O mevsimde de yağış olmadığına göre her türlü yeraltı yerüstü su kaynaklarını bu yörede içme suyu, tarım hayvancılık ve doğal ekosistemlere bırakmak zorundasınız. Bir kez daha altını çizerek söylüyorum: Var olan klimatolojik meteorolojik koşullarda bile, iklim değişikliği olmasa bile, yörenin Kaz Dağı Biga Yarımadasının içme suyu doğal ekosistemler, tarım ve hayvancılık dışında hiçbir madencilik etkinliğine verebilecek 1 milimetre ya da 1 gram fazla suyu yoktur. Çünkü yöreye düşen yağış, yöredeki buharlaşma ve terlemeyle atmosfere verilen suyu ve sızan ve denize ulaşan suyu karşılamaz. Bir su açığı olduğunu da unutmamak gerekiyor.

Şimdi yine çok az konuştuğumuz *-nedenini sizlere bırakıyorum-* Biga Yarımadası ve Kaz Dağı yöresinin biraz ekolojik biyocoğrafyası ve biyoçeşitliliğinden söz etmek istiyorum. Bunu da hem kendi çalışmalarımızdan, hem de çeşitli bilim insanlarının çalışmalarından konuya özgün olarak bir değerlendirme hazırladım sizler için.

Kaz Dağı ekosistemi önemli. Kendine özgü bir fauna ve florası var, önemli bir ekolojik biyocoğrafya bölgesinde. Çok genel olarak söylemek gerekirse, Biga Yarımadası, Kaz Dağı yöresi, özellikle Kaz Dağının kuzey ve güneyi arasında belirgin; kuzeyde çok genel olarak Avrupa Sibiryaya biyocoğrafya bölgesi, Kaz Dağının güney yamaçları ve güneyinde ise Akdeniz biyocoğrafya bölgesinin bulunduğunu. Dolayısıyla yörenin aynı zamanda bir geçiş bölgesine karşılık geldiğini söylemek gerekir.

Kaz Dağı ekosistemi, hem geniş yapraklı, hem de iğne yapraklı, özellikle de bir Kaz Dağı endemiki olan Kaz Dağı köknarını barındıran bir dağ ve orman ekosistemi aynı zamanda. Tabii içine girip yaşamak, onu yılda birkaç kez ziyaret etmek bu anlamda önemli; yerinde duruyor mu, sağlığı yerinde mi diye.

Kaz Dağı orman ekosistemi, diğer orman ekosistemlerinden yöredeki en önemli farkı, Kaz Dağının yöreye göre yüksek bir dağ olması. Dolayısıyla özellikle yüksek yamaçlarda, bunun

KAZ DAĞLARI VE SİYANÜRLÜ ALTIN MADENCİLİĞİ

MURAT TÜRKEŞ'İN
KONUŞMASI

da özellikle kuzey yamaçlarında yağış olmasa bile, yıl boyunca nemli sisli koşulların bulunması; orada var olan biyocoğrafyanın, var olan biyondan farklı olarak bugün Karadeniz'de, Doğu Karadeniz'de bulunan nemli geniş yapraklı, örneğin kayın gibi, kestane gibi, kızılgaçlar gibi bize geçmiş iklimden. Yani son buzul çağından miras kalmış relik bitkilerin de bulunması. Eğer iklim kurursa, kuraklaşma artarsa ya da biz su kaynaklarını yok edersek, bir daha onları burada yetiştirme olanağımız yok.

Türkiye'nin çok sayıda korunan alanı var. Buna zamanımız yok. İşte millî parklardan tohum meşceresine kadar ve bu alanların yine doğa koruma ve millî parklar genel müdürlüğü ve orman genel müdürlüğünün, Türkiye'nin ortak korunan alanlarına baktığımızda, Türkiye arazisinin burada gördüğünüz gibi yaklaşık yüzde 6'sı koruma altında, çeşitli koruma statüleriyle koruma altına alınmış. Bu haritada dağılışı görüyorsunuz.

Çanakkale'de Gelibolu, Troya ve Kaz Dağı ve çeşitli yine tohum meşcereleri ve örneğin Kaz Dağı Doğa Koruma Alanı gibi bazı korunma statüleri var. Daha yakından baktığımızda, yine Doğa Koruma ve Millî Parklar Genel Müdürlüğünün yeni bir haritasında, şu anda coğrafya bilgi sistemleri ve uydu çakıştırmasını yapıyor genel müdürlük. Onları yeni çalışmasında, yine bizim biraz harita kaymış, ama işte Kaz Dağı, Tabiat Parkı ve diğer millî parkları bu haritada görmek mümkün.

Daha anlaşılır hale getirmek gerekirse, Biga Yarımadası, Kaz Dağı Çanakkale yöresinin önel koruma doğal ve tarih alanları hangileri var? İşte burada bir bütün halinde aslında Çanakkale yöresi, Çanakkale Boğazı ve Gelibolu birlikte önemli bir aslında doğa alanı. Yine Gökçeada'nın kuzey kıyıları, Tuz Gölü. Burada işte Kaz Dağı ve Kestane Dağının bulunduğu bölüm önemli doğa alanları. Önemli doğa alanı ve Kaz Dağının millî parkı bizim yöremizdeki doğa koruma yapılarına karşılık geliyor.

Kaz Dağı yöresinin konumuyla birlikte, Kaz Dağı yöresindeki önemli doğa alanının haritasına baktığımızda, önemli doğa alanı şurada gördüğünüz gibi. Bunun içerisinde de Kaz

Dağı Milli Parkı var. Gördüğünüz gibi daha çok Balıkesir il sınırları içerisinde kalan alan. Kuzey çok daha özellikle biyolojik çeşitlilik, doruklar ve kuzey bölümü biyolojik çeşitlilik ve sadece endemik açısından söylemiyorum. Az önce söyledim, çoğu kez göz ardı ettiğimiz ve daha serin nemli iklimden bize miras kalmış olan türler açısından; yani kaya, gürgen, kestane, işte kızılgaç gibi bu türler ve tabii köknar kuzey ve nemli yamaçlarda ve daha nemli ortamı tercih ediyor. Şu anda milli parkın dışında, fakat önemli doğa alanının içerisinde.

Neleri kaybedebileceğimizi görmek açısından; yöremiz aynı zamanda uluslararası sınıflandırmalara göre hem birinci derecede sıcak nokta biyolojik çeşitlilik sıcak noktasına sahip, şu yeşil alan. Bu daha temelsi renkte ise, aynı zamanda tarım alanları, önemli tarım alanlarıyla birlikte yine önemli biyoçeşitlilik alanına karşılık geliyor.

Daha yakından baktığımızda, çözünürlüğü düşük, ama az önce konuştuğumuz Kaz Dağı Ağı Dağı yöresi ve Çanakka-
le yöresi. Aynı zamanda gördüğünüz gibi biyoçeşitlilik sıcak noktaları korunması gereken önemli, biyoçeşitlilik açısından zengin alanlara karşılık geliyor.

Şimdi son faunaya yönelik bunları anlatma zamanım olmayacak ve şu anda da değerlendirme de yapıyorum var olan kaynaklardan hocalarımızın ve uluslararası literatürden. Size sadece Kaz Dağının floristik bileşimi ve Ağı Dağını verip sonlandıracam.

Şimdi çeşitli çalışmalara dayanarak, yukarıda hocalarımızın isimleri var. Kaz Dağında bugünkü en son bilgilere göre 101 familyaya ait 800 vasküler bitki taksonu bulunduğu kabul edilmekte; bu önemli bir rakam. Kaz Dağı yöresinde kaydedilen bitki taksonlarından 71'i, yani yüzde 9'u Türkiye endemiki iken, Kaz Dağı endemiki bitkilerin sayısı 24. Yine Kaz Dağının endemik taksonlar açısından önemli bir gen kaynağı özelliği taşıyan, doruklar vejetasyon katını ve Kaz Dağı çok yüksek olmadığı için, buraya alpin demek çok doğru olmayabilir, ya subalpin ya da doruklar katı olarak adlandırmak gerekiyor.

KAZ DAĞLARI VE SİYANÜRLÜ ALTIN MADENCİLİĞİ

MURAT TÜRKESİN
KONUŞMASI

Burada yine yapılan çalışmalara göre, 52 familya ve 132 cinse ait vasküler bitkilerden 189 adet yöreye özgü takson toplanmış ve bunlardan 45'inin, yani çok önemli bakın, yüzde 23,8'i Türkiye endemiki olarak belirlenmiş. Yine Kaz Dağının doruklar katında kaydedilen 45 endemik bitkinin 21'i Kaz Dağı endemiki olarak belirlenmiş durumda.

Çok daha yeni bir çalışmada, Balıkesir Üniversitesi Biyoloji Bölümünden Satıl ve Teğmenci hocaların 2012 yayınında; Kaz Dağı yöresindeki 83 endemik bitki taksonu var. Bu taksonların Uluslararası Doğa Koruma Birliği ve Kırmızı Kitap sınıflandırmasında; bu endemik bitkilerin 13 adedi çok tehlikede, 13 adedi de tehlikede, 13 adedi de hassas düzeyde. Bu şu anlama geliyor ki; bunlar korunmak durumunda. Yani uluslararası sözleşmeler ve bizim özellikle bugünkü ve gelecek kuşaklara gen kaynaklarını ve biyolojik çeşitliliği aktarmak açısından korumamız gereken türler.

Son olarak da Ağı Dağının floristik bileşiminden ve koruma yapısından söz edeceğim. Ağı Dağı da göz ardı ediliyor, ama Ağı Dağı yöresinde de çok küçük bir yöre olmasına rağmen, 94 familya ve 300 cinse ait 521 baskülen taksonun doğal yayılış gösterdiği saptanmış; üniversitemizde biyoloji bölümünde değerli bilim insanları tarafından Karabacak ve Uysal'ın çalışmaları.

Bitki taksonlarının yine bitki coğrafyasına göre belli bir dağılımı var, ama onları atlayarak Ağı Dağı florasında sonuç olarak 18 endemik takson belirlenmiş durumda. Ağı Dağı faunasına ilişkin ben de aynı zamanda hem var olan çalışmaları derliyorum, hem de köylere gittiğimiz zaman anket çalışması yapıyoruz ve bu çalışmalarda da şunu söyleyebilirim. Burada listesini vermeyeceğim, ama Ağı Dağında var olan çalışmalardan ve arazi çalışmalarından şunu gördük ki, Ağı Dağının memeli faunası Türkiye memeli faunasının yaklaşık yüzde 25'ine karşılık geliyor.

Beni dinlediğiniz için çok teşekkür ederim. (Alkışlar)

Av. Ali Aydın ÇALIDAĞ (Oturum Başkanı)- Teşekkür ederiz biz de. Prof. Dr. Kenan Kaynaş 1956 yılında Karaman'da doğmuştur. İlk orta ve lise eğitimini tamamladıktan sonra 1979 yılında Çukurova Üniversitesi Ziraat Fakültesi Bahçe Bitkileri Bölümünden ziraat yüksek mühendisi olarak mezun olmuştur. 1979-1999 yılları arasında Tarım Bakanlığı Yalova Atatürk Bahçe Kùltürleri Merkezi Araştırma Enstitüsünde çalışmıştır. 1987 yılında Ege Üniversitesinde doktora eğitimini tamamlamış, 1990 yılında üniversite doçent unvanı almıştır. 1999 yılında Çanakkale 18 Mart Üniversitesi Ziraat Fakültesinde profesörlük kadrosuna atanmıştır. 2000-2009 yılları arasında aynı fakültenin dekanlığını yapmış ve hâlâ bahçe bitkileri bölüm başkanlığını yürütmektedir.

Çok sayıda bilimsel araştırma projesinin yürütücülüğünü yapan Prof. Dr. Kenan Kaynaş'ın çok sayıda ulusal ve uluslararası makalesi vardır. Mesleki çalışmalarının yanı sıra tarım eğitim araştırma, sosyal yaşamla ilgili olarak vakıf dernek gibi sivil toplum örgütlerinde kuruculuk ve yöneticilik yapmıştır. Kendisini sunumunu yapmak üzere davet ediyorum. Buyurun Hocam. (Alkışlar)

Prof. Dr. Kenan KAYNAŞ (Çanakkale 18 Mart Üniversitesi)- Sayın Başkan, değerli konuklar; böyle bir nezih ortama hitap etmekten onur duyuyorum. Bize bu olanağı sağlayan Türkiye Barolar Birliği ve Çanakkale Barosuna çok teşekkür ediyorum.

KENAN KAYNAŞ'IN
KONUŞMASI

Ben bana ayrılan sürede Kaz Dağları tarım ve altın madenciliği ilişkilerini ortaya koymaya çalışacağım. Kaz Dağlarının üstünün altından daha değerli olduğunu sizlere göstermeye çalışacağım. Biraz önce Hocamızın belirttiği gibi, Kaz Dağları aslında bir yöre olarak tanımlayabiliriz. Kaz Dağları bu haritada görüldüğü üzere, Kaz Dağları yöresi kuzeyde Erdek'e, batıda Gökçeada'ya, güneyde Ayvalık'a kadar uzanan ve Balıkesir'in tüm ilçeleri ve Çanakkale'nin tüm ilçelerini içine alan bir yöre olarak değerlendirebiliriz.

KAZ DAĞLARI VE SİYANÜRLÜ ALTIN MADENCİLİĞİ

KENAN KAYNAŞ'IN
KONUŞMASI

Toplam 380 bin hektarlık bir alanı kapsayan yöre, dağların yanı sıra platolar ve ovalarla birlikte, biraz önce Murat Hocamız belirttiği gibi hidrolojik, ekolojik, biyolojik ve kültürel özellikleriyle bir bütünlük gösteriyor. Bu bütünlüğü de, biraz sonraki rakamlarda çok rahatlıkla algılayabileceksiniz.

Bölgedeki orman örtüsü kaba bir hesapla, yılda yaklaşık 516 bin ton karbondioksiti absorbe ederek küresel ısınmanın olumsuz etkilerini azaltırken, yine ağaçların fotosentezi üzerinden gidilerek yapılan hesaplamada, 375 bin ton oksijeni her yıl atmosfere, yani biz canlıların yaşamı için gerek duyduğumuz, tüm insanlar hayvanlar ve bitkiler için ihtiyaç duyulan oksijenleri üreten bir yöre Kaz dağları.

Bu haritayı özellikle koydum, özellikle göstermek istiyorum. Şurada gördüğünüz gibi bu haritada barajlar var. Soğuk su kaynakları, yeraltı su kaynakları var ve sıcak su kaynakları da var. Termal kaynakları vardır. İşte bu harita aslında Kaz Dağının veya Çanakkale, Balıkesir'i Kaz Dağı yöresi kavramı içine oturtuyor. Neden dersiniz su bütün canlıların yaşam kaynağı su; eğer su olmazsa biz tarım yapamayız veya tarımda çeşitlilik yoktur. Aynen Konya Ovası gibi, eğer su yoksa sadece buğday yetiştirebiliriz, arpa yetiştirebiliriz. O da dünya standartlarının çok çok altında bir verimle. Ama şurada gördüğünüz gibi, Kaz Dağının bütün yerüstü ve yeraltı suları olduğu gibi Ayvalık'a kadar Balıkesir'in tüm ilçeleri, hatta Erdek, hatta bizim Gökçeada ve hatta Yunanistan'ın Midilli Adasına kadar bütün su kaynaklarının temeli Kaz Dağından kaynaklanıyor, Kaz Dağı besliyor.

O halde Kaz Dağı yöresi tabirimiz veya Kaz Dağı bu bölgenin yaşam kaynağıdır tabirimiz gayet doğru bir tabir olduğunu söyleyebiliriz. İşte bu su kaynaklarıyla çok zengin bir tarımsal ortam yaratılıyor. Çünkü suyun yanı sıra, jeolojik araştırmalar da göstermiştir ki; Bayramiç Ovası gibi, Ezine Ovası gibi veya Kumkale Ovası gibi, Biga Ovası gibi, Gönen Ovası gibi çok zengin, Balıkesir'in çok zengin toprakları ki, Türkiye'nin toprak yapısı açısından birinci sınıf arazileridir buralar, birinci sınıf bölgesidir. Bu bölgenin toprak yapısı da Kaz Dağından kaynaklanıyor. İşin jeolojisine gidecek olursanız, toprakların

KAZ DAĞLARI VE SIYANÜRLÜ ALTIN MADENCİLİĞİ

KENAN KAYNAŞ'IN
KONUŞMASI

da Kaz Dağından kaynaklandığını, yüzlerce binlerce yıl içerisinde oluştuğunu söyleyebiliriz; işte bu zenginlikte her türlü tarımsal üretim burada yapılabilenekte.

Neden Kaz Dağları Çanakkale ve Balıkesir'i besliyor dedüğümüz zaman, zaten Kaz Dağı beslediği için bu bölgeyi, yapı da hemen hemen Çanakkale'yle Balıkesir'in yapısı birbirine çok yakın. Çanakkale'de işte nüfusumuzun yüzde 56'sı tarımla uğraşiyor, Balıkesir'de yüzde 46'sı tarımla uğraşiyor. Yaklaşık olarak 750 bin kişilik tarımla uğraşan bir nüfus söz konusu.

Gayrisafi milli hâsıla içinde de tarımın payı, Çanakkale'de yüzde 24,7, Balıkesir'de ise yüzde 26,9 olduğunu görüyoruz. Sanayi her iki ilimizde de var, yüzde 23,7 oranlarında, eşit oranlarda sanayi var. Ancak sanayiye de baktığımız zaman, genellikle Çanakkale ve Balıkesir'in sanayisi de tarıma dayalı, orta ölçekli sanayi olduğunu görüyoruz.

Toprak varlığına bakacak olursak, yine benzerlikler söz konusu. Yukarıda Balıkesir ili toprak varlığını görüyorsunuz. Burada ekilebilir alanlar yüzde 35'lik bir alanı, Çanakkale'de de yüzde 34'lük bir alanda tarım yapılabilirliğini görüyoruz. Diğer alanlar orman, çayırılık alan olarak sınıflandırdığımız alanlar olarak karşımıza çıkıyor.

Değerli konuklar, klimatolojik hidrolojik özellikleri, toprak yapısı jeolojik özellikleri yönünden benzer dedik ve çok zengin bir yöre bu yöre. İşte bu zenginliğin bir ifadesi olarak da bu rakamları sizlere tek tek açıklamak için zamanım yok, ama gördüğünüz gibi hem Çanakkale'de, hem Balıkesir'de, hemen hemen sofralarımızdan eksik olmayan tüm meyve türleri, tüm sebze türleri ve tüm hayvansal ürünlerin hepsi bu bölgeden elde edilebilmekte, bu bölgede yetiştirilebilmekte. Domatesinden bamyasına karnıbaharına kadar, bu bölgede üretim yapıldığını, hem de önemli miktarlarda üretim yapıldığını görebiliyoruz. O yüzden de Balıkesir ilinin sınırları içine girdiğiniz zaman, Balıkesir Belediyesi tarafından bir tabela konulmuştur; Türkiye'yi doyan il diye. Tarımsal üretimi en yüksek olan illerden iki tanesi Çanakkale ve Balıkesir; bunun da altında yatan Kaz Dağları.

KAZ DAĞLARI VE SİYANÜRLÜ ALTIN MADENCİLİĞİ

KENAN KAYNAŞ'IN
KONUŞMASI

Zeytinden antepfıstığına kadar üretim söz konusu. Hatta körfez bölgesinde turuncgil üretimimiz bile söz konusu ve bu üretim sürecinde ürettiğimiz ürünlerin coğrafi işaretleri de tescillenmiş durumda. Diğer yandan tarla bitkileri olarak nitelendirdiğimiz temel gıda maddeleri içerisinde yer alan bütün bitkilerin çok fazla üretimi söz konusu.

Bu rakamları değerlendirdiğimiz zaman, toplam 2 milyon 700 bin ton civarında bir hububat üretimimiz var her iki ilimizde. Yaklaşık 1,5 milyon ton sebze üretiyoruz ki, Türkiye açısından çok önemli bir verim bu. Yaklaşık 500 bin tonluk meyve üretimimiz var, 75 bin ton üzüm üretimimiz var, 262 bin ton zeytin üretimimiz var. Bu ortalama değer olarak alınmıştır. Çünkü zeytinler bir yıl var, bir yıl yol yıl olarak değerlendirildiği zaman ve yılda yaklaşık 65 ve 70 bin ton zeytinyağı elde ediyoruz.

Buradaki bağcılık çok eski tarihlere dayanıyor. Yaklaşık 3 bin 4 bin yıl öncesine dayanıyor. Yılda 3,5 ilâ 4 milyon litre şarap, çok küçük bir rakam 1322 ton da çamfıstığı üretimi gerçekleştiriliyor. Yalnız bu üretilen çamfıstığı *-dikkatinizi çekmek isterim-* Madra Dağından veya Kozak Yaylasında altın madenciliği yapılmak isteniyor. Oradaki altın madenciliğinin tüm değeri tümü çıkartılsa 125 Milyon Dolar iken, bu satacağımız 1322 ton çamfıstığıyla altından 10 yılda elde edeceğimiz değeri bir yılda elde edebiliyoruz. Çok küçük bir tarımsal verim bu 1322 ton, ama altınla kıyasladığımız zaman Kozak Yaylasındaki ağaçların, Kozak Yaylasındaki o bütün dağın yerle bir edilmemesi için bu değerler yeterli.

Bu ürettiğimiz, tarımsal olarak ürettiğimiz değerlerin dolar üzerinden bir hesabını yapacak olursak. Çünkü altın dediğimiz zaman herkes güç parayı ortaya koymaya çalışıyor, altının ekonomisini ortaya koymaya çalışıyor. Ben de o yüzden tarımın ekonomisini ortaya koyalım dedim. Onlar dolar üzerinden hep gidiyorlar, ben de dolar üzerinden gideyim dedim. Bu ürettiğimiz tarımsal ürünleri kooperatifler veya bakanlıkların temel fiyatları, toptancı fiyatları, haldeki toptancı fiyatları dik-

KAZ DAĞLARI VE SIYANÜRLÜ ALTIN MADENCİLİĞİ

KENAN KAYNAŞ'IN
KONUŞMASI

kate olarak değerlendirdiğimiz zaman; bitkisel üretimden yaklaşık 4 Milyar 383 Milyon Dolarlık yılda bir gelir elde ediyoruz. Bu rakamlar çok gelebilir size, ama Çanakkale Valiliği, Balıkesir Valiliğinin resmi web sitelerindeki gayrisafi milli hasıla içerisinde tarımın payını hesap ettiğiniz zaman bu rakamların aynıyla karşılaşılabirsiniz.

Hayvan varlıklarımız da çok iyi. Hatta birçok hayvana artık bu bölgede damızlık olarak nitelendiriliyor ve tüm Türkiye'ye bu bölgeden damızlık hayvanlar dağıtımı yapılmakta. Süt verimleri, Türkiye ortalamasının çok çok üstünde bu bölgedeki hayvanlarda ve süt ürünleri sanayi bu bölgede çok gelişmiş. Dolayısıyla 319 bin adet koyunun, 182 bin adet keçi, 138 bin adet sığır da Balıkesir ili için bu değerler daha da yüksek. Yaklaşık olarak Çanakkale ve Balıkesir'de 1 milyon ton süt elde ediyoruz. Yaklaşık 166 bin ton tavuk eti elde ediyoruz. 31 bin ton kırmızı et, 189 bin ton da süt ürünleri, yani tereyağı peynir gibi süt ürünleri üretiyoruz. 1 milyon adet yumurta üretimimiz var ve 2700 ton da bal üretimimiz var. Bir de bunları kooperatif rakamlarıyla, bakanlık rakamlarıyla, bakanlığın ilan ettiği resmi fiyatlarla bir karşılaştırdığımız zaman, her yıl 2,2 Milyar 550 Milyon Dolarlık hayvansal üretim değerimiz söz konusu bu iki ilimizde. Topladığımız zaman yaklaşık 7 Milyar Dolarlık bir tarımsal gelir elde ediyoruz bu bölgeden.

Ama bu bölge, bu verdiğim 7 Milyarlık rakam salt üretim rakamları. Bunun içerisinde bitkinin ve hayvanların değerleri hariç. Yani ağacın, fidanın, tohumun, hayvanın bir tanesini fiyatı, yavru kuzunun fiyatı, bunları hiç dikkate almadık, sadece üretim yönünden dikkate aldık.

Minimal işlemeyle yaratılacak katma değer de dikkate alınmamıştır. Bunları da dikkate aldığımız zaman, bu rakamların çok daha büyüyeceğini, hatta katlanacağını söyleyebiliriz ki, Kaz Dağları çok meşhurdur, çok iyi tanınmaktadır. İtri ve tıbbi bitkilerin zenginliği yönünden ve bunların da ekonomik değeri analizi yapılamamıştır. Çünkü üretim miktarları hiç belirgin değildir, hiçbir istatistikte yer almıyor bu. Diğer

KAZ DAĞLARI VE SİYANÜRLÜ ALTIN MADENCİLİĞİ

KENAN KAYNAŞ'IN
KONUŞMASI

tarafından bölgede özellikle Çanakkale tarafından su ürünleri üretimi de var. Bunları da dikkate almıyoruz.

Tarımsal üretimdeki bu rakamları bir kenara koyalım, bir altın ve altın işletmeciliğine bakalım. Çünkü bu bir mühendislik işi, eğer bir iş ekonomikse yapılabilir diyebiliriz, kabul edebiliriz. Şimdi altıncılar da işte zengin toprakların fakir bekçilerisiniz diyorlar, ama ben zengin toprakların zengin bekçileriyiz diye değiştiriyorum onu. Çünkü zenginliğimiz de ortada; her yıl 7 Milyarlık bir ulusal ekonomiye katkı sağlıyoruz, sadece tarımda.

Altın ve altın işletmeciliğinde birçok yöntem var, gravimetrik yöntem var, flotasyon yöntemi var. Hocalarımız sanıyorum öğleden sonra daha da açıklayacaklar bunu. Ben son olarak da siyanürlü liçi yöntemi var. Siyanürle liçi işlemi en ekonomik yöntem olduğu için, altın firmaları tarafından tercih edilen bir yöntem olmuştur. Yöntem basit tabiriyle altının potasyum siyanür veya sodyum siyanür çözeltisinde son metallerin çözüldürülmesine dayanıyor. İşte bunun için ne yapılıyor? Önce ağaçlar kesiliyor, sondaj yapılıyor. Sanıyorum Hicri Bey verecek o rakamları. Sondajda da çünkü çok önemli kimyasallar kullanılıyor, çevreye ve insan sağlığına çok zararlı olan kimyasallar kullanılıyor. Önce sondajlar yapılıyor. Bu kimyasal maddelerle yer altı suları bir kere kirletiliyor. Daha sonra mevcut yasaya göre devletimiz altın işletmelerine bu ağaçları ormanları kesiyor, solda gördüğümüz gibi. Bunlar bizim bu bölgenin fotoğrafları. Sonradan bunları gayet güzel temizliyor, yollarını açıyor ve ondan sonra bu şekilde getirdikten sonra *-ki, buna tıraşlama deniyor-* geliyor altıncılara buyurun yiyin diyorlar ve altıncılar da hemen oraya girmek yasaktır levhasını koyuyorlar.

Daha sonra bunlar yine kesiliyor ve bu şekilde yavaş yavaş kademeli olarak merdiven şeklinde ölüm çukurları oluşmaya başlıyor. Bizim ülkemizde de bunlar yavaş yavaş başlıyor. Bunların hepsi bizim ülkemizde. İşte size Bergama Ovacık Altın Madeni İşletmesindeki o metallerin parçalanmasından oluşan siyanürlü atık baraj gölünün durumunu görüyorsunuz. Tabii bunlar ne derece sağlıklı, ne derece garantili? O soru işareti.

İşte altına çeşitli mangallar seriyoruz filan diye ifade ediyorlar, ama şu kullandıkları siyanür nedeniyle o mangalların iki yıldan fazla ömürleri yok. İşte Uşak'ta olduğu gibi veya diğer bazı yörelerimizde olduğu gibi bu mangalların yırtılması sonucu bütün şu siyanürlü atıklar olduğu gibi toprağı ve tavan sularımızı kirletiyor veya burada yağmurla kirletilmiş toprağın içerisindeki siyanür yeraltı sularına karışıyor.

Siyanür bilinen en etkili zehir olması yanında, siyanürün en önemli etkisi aslında Tahir Hocam daha geniş açıklamalarda bulunacaktır mutlaka, siyanür toprakta hareketsiz duran ağır metalleri, yani kurşunu cıvayı, antimonu ve çinkoyu hareketli hale getiriyor. Buradan şunu kastediyoruz: Bu ağır metaller toprakta hareketsiz iken, bitki kökleri tarafından alınamıyor, ama hareketli hale geçince, bitki kökleri tarafından alınıyor ve bitkinin bünyesine geçiyor. Bitkinin bünyesinde parçalanma olayı söz konusu değil. Bu bitkiyi yiyen insan veya hayvanlar veya bu bitkiyi yiyen hayvanları yiyen insanlar, aynen o ağır metalleri kendi vücutlarına alıyorlar. Tabii bu birikim sonucu değişik rahatsızlıklar ortaya çıkıyor. Arkadaşlarımız onları açıklayacaklar sizlere.

Şimdi toplam olarak Maden Tetkik Araştırma Enstitüsünün verdiği rakamlara bakacak olursak, işin birazcık rakamsal boyutlarına dikkatinizi çekmek istiyorum. Bu bölgede 338 ton altın var. Tabii teorik olarak bu altının tamamının çıkartılması mümkün değil, pratikte de mümkün değil. Bunun ancak yüzde 75'i çıkartılabiliyor, ama biz tamamını çıkarttıklarını düşünelim, bütün hesaplarımızı buna göre yapalım.

Bu rezervlerin tamamı için 2,5 Milyar ton kayaç çıkartılıp parçalanacak, kayalar parçalanacak, toz haline getirilecek. Biraz önce gördüğünüz kasa yığını şeklinde toz haline getirilecek. Bu gözünüzde canlandırmanız için söylüyorum, bu 2,5 milyar ton kayaç, 125 milyon adet 20 ton kapasiteli bir kamyonu bir tıra karşılık geliyor. 125 milyon adet tır, bu bizim karayollarımızdan bu materyalleri işletmelerine taşıyacaklar. Buna hangi karayolumuz dayanacak? Onu çok merak ediyorum. Hiçbir altyapımızın buna dayanacağını ben sanmıyorum.

KAZ DAĞLARI VE SİYANÜRLÜ ALTIN MADENCİLİĞİ

KENAN KAYNAŞ'IN
KONUŞMASI

İkinci olarak 1 ton kayaç için 3 ton su kullanılması gerekiyor ki, bu zaten standart bir değer. Dolayısıyla 2,5 milyar ton kayaç için, 7 milyar ton su kullanılacaktır. 7 milyar ton su Çanakkale'nin ve Balıkesir'in tüm barajlarında bulunan yerüstü ve yeraltı sularının tamamına yetmiyor. Yani bu işletmelerin hepsi hizmete açıldığı zaman, bizim içecek suyumuz bile kalmayacak. Bırakın tarımda veya sairde kullanılacağı, içecek suyumuz bile kalmayacak. Yaklaşık 400 bin ton siyanür kullanılacak. Her ne kadar sayın genel müdürler, sayın siyasetçiler siyanür zehirli değil filan diyorlarsa da, 400 bin ton siyanürün konuyla ilgili arkadaşlar bilirler ki, bunun 1 gramı bile birkaç kişinin ölümü için yeterli.

Bizim tarımsal ilaçların hepsinde biz bu siyanürü milyarda bir kısım olarak kullanıyoruz ki, bir böcek milyonlarca fertten oluşan popülasyonunu öldürebiliyoruz. Bu çok zehirli bir şey, ama biraz önce bahsettiğim ağır metalleri hareketi geçirmesi de siyanürün ikinci tehlikesi.

Bu siyanürün yüzde 25'i gaz şeklinde uygulama sırasında atmosfere karışacaktır. Yüzde 75'i çıkartılan parçalanmış kayayla muamele edilecektir. Atmosfere karışan yüzde 25 de bitkilerin fotosentezini etkileyecek, bitkilerin ölümüne neden olacak, yapraklardan bitkilerin içerisine girecek veya biz veya hayvanlar soluma yoluyla akciğerimize kadar bu siyanürü alacağız.

Yaklaşık bütün 2 milyon 580 bin dekarlık orman alanımız, 10 milyon zeytin ağacımız kesilecek, yörenin can damarı, tarımın can damarı olan su kaynaklarının tamamı kirlenecek. Diğer taraftan 7-8 yıllık bir yatırımdır bu, genellikle 10. yıldan sonra ülkeyi terk ediyorduk şirketler. Çünkü halkın da tepkisi ortaya çıkmaya başlıyor, ama bırakacağı zararlar bu süreden çok daha fazladır.

Zarar gören bölgenin yeniden ıslahı için 50-60 yıl veya çok ciddi maliyetlere gerek vardır. Devasa boyutlarda, yani bir Kaz Dağı boyutunda kasa yığınları, ağır metal ağırlıklı kimyasallar ve fiziksel atıklarla oluşacak çevre kirliliği başımıza bela olacak. Bu Kaz Dağının 338 ton altının hepsini çıkardıklarını varsaya-

KAZ DAĞLARI VE SİYANÜRLÜ ALTIN MADENCİLİĞİ

KENAN KAYNAŞ'IN
KONUŞMASI

lım, daha önceki hesaplardan biraz farklı rakamlar veriyorum değerli konuklar. Çünkü daha önceki toplantılarda Hicri Beyi hep eleştiriyordum, hocam çok yüksek rakamlar veriyorsun altıncıları şımartıyorsun diye. Bugün itibariyle, gün itibariyle borsadan ulaştığım altın fiyatlarıyla size değerlendiriyorum rakamı, sizlere onu sunmak istiyorum.

338 ton altının hepsi çıkartılırsa ki, bu 10 Milyon 868 Bin 167 Ons altın etmektedir. Altın onsla satılıyor çünkü. İşletmemiş ham cevheri sattıklarını düşünecek olursak, bunun fiyatı 450 Dolar bugünkü fiyatı. Eğer işlenmiş altın olarak satarlarsa 1548 Dolardan satılıyor onsu. Bu 338 ton altının hepsi çıkartıldığında, işlenmemiş ham cevher olarak karşımıza çıkan değer 4,9 Milyar Dolar, diğer işlenmiş altın olarak satarlarsa 16,8 Milyar Dolarlık bir kazanç söz konusu. Bu şirketin kazancını sizlere veriyorum.

Şimdi bu yasal yüzde 4 payı eğer beyan ederlerse alabileceğimiz, Türkiye Cumhuriyeti Devletinin alabileceği pay hesap edecek olursak, bunun ons değeri, onsun fiyatları yine aynı fiyatlardan çarptığımız zaman yaklaşık, çok değerli konuklar 200 Milyon Dolarlık bir para kalıyor bize. Çünkü bütün firmalar işlenmemiş ham cevher olarak bunu yurtdışına çıkaracaklar, işlenmiş altın olarak da tekrar bize ihracatını yapacaklar, biz tekrar ithal edeceğiz. Yani gerçek rakam 200 Milyon Dolar. Ben bunları 5-10 Milyar olarak görüyordum daha önce ve Hicri Beyle de her zaman kavga ediyorduk. Hocam altıncıları çok şımartıyorsun diye.

Dolayısıyla bir karşılaştırma yapacak olursak, tarımda yılda yaklaşık 7 Milyar Dolarlık bir gelirimiz söz konusu ve altın madenciliğinin süresi 10-11 yılı hesap edecek olursak, 70 Milyar Dolarlık bir kazanç söz konusu. Altından ise toplam 1 Milyar Dolar bile kazanamıyoruz. Türkiye Cumhuriyeti Devletinin kazancını söylüyorum sizlere.

Altında tüm işletmelerde istihdam edilecek nüfus 1600 kişi olarak kendi raporlarında kendileri ifade ediyorlar. Bütün işletmeler devreye girerse, 1600 kişiye istihdam yaratacaklarmış

KAZ DAĞLARI VE SİYANÜRLÜ ALTIN MADENCİLİĞİ

KENAN KAYNAŞ'IN
KONUŞMASI

ve çok iddialılar, Çanakkale'nin ve Balıkesir'in sosyal refahını yükselteceğiz, işsizliğini önleyeceğiz diye. Hâlbuki bizim öyle bir derdimiz yok. Çanakkale Valiliğinin web sitesini inceleyecek olursanız, TR22 olarak adlandırılan bizim bu bölge, Çanakkale ve Balıkesir ile, işsizlik yönünden Türkiye'nin üçüncü ili sırasında yer alıyor. Bizim işsizlik sorunumuz yok, bizim sosyal refah sorunumuz yok Çanakkale'de ve bunu sağlamak için de altıncılara da muhtaç değiliz. Altıncılardan böyle bir talebimiz de yok bizim. Bizim sosyal refahımız, bizim burada toplumsal olarak biz bu refahı kendimiz sağlayabiliyoruz.

Altıncılıkta ağaç kesilmesi, bitki örtüsünün bozulması, ağır metallerin doğaya yığılması, kasa yığınları. Maliyet hesaplanmayacak ekolojik sistem zararı söz konusu iken ve bölgede yaşayan insanların refahı açısından hiçbir etkisi yokken. İşte eğer altın madenciliği başlar, toprak ve suyumuz tamamen kirlenirse tarım giderse, tarımla ilgili olan 750 bin kişi, tarımdan geçinen 750 bin kişi olumsuz etkilenecektir.

Tarımda sıfır atık vardır, temiz çevre vardır. 5 bin yıldır doğası kültürüyle zengin insanları vardır, sosyal refahı yüksek olan insanlar vardır. Ama en önemli nokta, tarım yapacak toprak kalmayacak. Yöredeki tüm sular içme ve kullanma suyu olarak kullanılmaz hale gelecek. Başta yöre halkı olmak üzere bölgede yaşayan tüm canlılar olumsuz etkilenecek. Tarım insanların beslenmesine hizmet ederken, madenciler insanların hastalanmasına, hatta ölümüne neden olacak. Madenciler derken altıncıları kastediyorum. Dolayısıyla kazanç özelleştirilecek, risk kamulaştırılacaktır.

Sonuç olarak, burada rakamları da gördünüz, Kaz Dağları'nın üstü altından çok daha değerlidir. Kaz Dağlarında yaşam altından çok daha değerlidir. Kaz Dağları 5 bin yıllık geçmişinde, bu bölgenin altın yumurtlayan tavuğu olmuştur. Bu nedenle burada yapılacak tüm çalışmalarda, tarımsal faaliyetlerde de yaşam ekonomik ve ekolojik anlamda sürdürülebilirlik ilkesi daima ön planda tutulmalıdır.

Çok teşekkür ediyorum beni dinlediğiniz için. (Alkışlar)

KAZ DAĞLARI VE SİYANÜRLÜ ALTIN MADENCİLİĞİ

Av. Ali Aydın ÇALIDAĞ (Oturum Başkanı)- Çok teşekkürler. Sıradaki konuğumuz Çanakkalelilerin yakından tanıdığı bir isim, Sayın Hicri Nalbant. 1948 yılında Koyulhisar'da doğdu. İlk ve ortaokulu Koyulhisar'da tamamladı. 1966 yılında Malatya Bölge Ziraat Okulunda ziraat teknisyeni olarak mezun oldu. Tarım Bakanlığında görev almıştır.

1974 yılında Atatürk Üniversitesi Ziraat Fakültesinden ziraat yüksek mühendisi olarak mezun oldu. 1983 yılında Türkiye ve Ortadoğu Amme İdaresi Enstitüsü Koruma Yönetimi Uzmanlık Programını bitirdi. 35 yıl Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığında çalıştı. 2001 yılında emekli oldu. 2003 yılından bu yana Ziraat Mühendisleri Odası Çanakkale Şube Başkanlığı görevini yürütüyor. Halen Çanakkale Çevre Platformunun dönem sözcülüğü görevini yürüten Hicri Nalbant, bizlerin çok değer verdiği bir şahsiyet. Çünkü bu mücadele için gerçekten varını yoğunu ortaya koyan bir kişi.

Sunumunu yapmak üzere şimdi kendisini davet ediyorum.
(Alkışlar)

Hicri NALBANT (Balıkesir Ziraat Mühendisleri Odası Başkanı)- Tüm katılımcıları saygıyla selamlıyorum. Ben bu bölümde sizlere Çanakkale'den Kaz Dağlarından haberler sunacağım.

HİCRİ NALBANT'IN
KONUŞMASI

Çanakkale sınırları içerisinde şu ana kadar işletmeye geçen altın şirketi yoktur. Şahinli, Kuş Çayırı, Muratlar, Söğütalan, Kızılelma, Kirazlı köylerinde şirket dokuz ÇED halkı bilgilendirme toplantısından sadece birini yapabilmişlerdir. Sekizinde köylerden maden sahalarından kovulmuşlardır.

Kirazlı ÇED'i Çanakkale içme suyunu sağlayan Atikhisar Barajının bulunduğu ÇED en ilginç olanıdır. 130 bin kişinin içme ve kullanma suyunu sağlayan Atikhisar Barajının su toplama havzasında, barajın koruma sahasında sondajlar yapılıyor. Bu sondajlar sırasında 60 bin ton zehirli çamur, yeraltı sularına yeraltına pompalanmış durumda şu anda. Bir süre sonra bu zehirler hepimizin su bardaklarına çay bardaklarına taşınacaktır.

KAZ DAĞLARI VE SİYANÜRLÜ ALTIN MADENCİLİĞİ

HİCRİ NALBANT'IN
KONUŞMASI

Çanakkale Belediyesi de bu ÇED'e müdahil oldu. Buna rağmen olumlu ÇED alındı. Sulandırılmış kurum olan ÇED otomatikçe bağlanmış durumda, 130 bin kişinin adam yerine konulmadığı bir anlayış.

Lapseki, Bayramiç, Çan ilçelerine bağlı 40 köyün sondajlar nedeniyle suları kirlendi, içilemez hale geldi. 10 binlerce köylü ve Çan'ın merkezinde yaşayanlar burada da yok sayıldılar. Sondaj sırasında 100 binlerce ağaç kesildi. Sessiz kalanlar altın tekellerinin göstermelik ağaç dikme törenlerini şereflendirdiler. Bunların içerisinde üzülererek söylüyorum, Çan Orman Bölge Müdürlüğü elemanları da vardı. Çan Belediye Başkanına alıştık, o bütün törenlere katılıyor, ama ağaçlar yok edilirken susan, göstermelik 10 bin fidan dikilirken törene katılan bir ormancıyı içimize sindiremiyoruz.

Yine bir başka haber, devletin bir bakanı Ekonomi Bakanı, altın tekellerinin uçağına binerek Çanakkale'ye geldi 27 Eylül 2012. Çanakkale Ticaret ve Sanayi Odası her zaman olduğu gibi bu konuda da moderatör görevini üstlendi. Yine bir haber; her konuda fikir beyan eden, 18 Mart Üniversitesi Rektörü Sayın Sedat Laçiner, Kazdağı Araştırma ve Uygulama Merkezini çalıştırmayarak, sessiz kalarak, tüm ısrarlarımıza rağmen konuşmayarak sessiz kalarak, bazı öğretim üyeleri aracılığıyla açıktan altın tekellerine destek verdik.

Kaz Dağlarıyla ilgili olarak 2011 yılı sonunda Meclise verilen bir araştırma önergesinin görüşmeleri sırasında, AKP Milletvekili Sayın Mehmet Daniş, Meclis kürsüsünden altın tekellerini savundu. Çanakkale'nin yerel yöneticileri, Çanakkale'ye tarım kenti, turizm kenti, kültür kenti gibi vizyon biçmeye çalışırken, merkezi yönetim Çanakkale'de tam tersini yapmakta, mekanik madenciliği, linyitle çalışan termik santralleri, çimento sanayi-ni, yani dünyanın en kirli sanayilerini desteklemektedir.

İlimizde Ticaret ve Sanayi Odasının moderatörlüğünde altın tekelleriyle turizmciler, termik santralciilerle turizmciler, çimentocularla turizmciler kol kola iç içe oldular. Kaz Dağları delik deşik edilirken, sıcak su kaynaklarına altın tekelleri el

koyarken, 14 bin megavata varan termik santral kurulurken, zeytinlikler talan edilirken, turizmciler hiç konuşmadılar karışmadılar.

Altın tekellerine direnen Karaköylü bakkal Mustafa ve arkadaşı, üç ay ormana girmeme cezası aldı. Yetmedi, altın tekel-leri tarafından haklarında 7200 Dolarlık tazminat davası açıldı. Karaköy'de de söylemiştik, eğer bu davayı Çanakkale Baro-sundan avukat arkadaşlarımız takip ediyorlar, eğer o davayı kaybedecek olurlarsa bakkal Mustafa, bu parayı da aramızda birer lira birer lira toplayıp yatıracığımızı orada söylemiştim, bir kez de buradan söylüyorum.

Çanakkale'de hep olumsuz şeyler olmadı. Başta Çanakkale Valisi Güngör Özen Tuna altın işletmelerine gayri sıhhi mües-sese ruhsatı vermedi. Bu nedenle Çanakkale'de işletmeye açıl-an altın şirketi yok. Bu vesileyle Sayın Valiye şükranlarımızı sunuyoruz. Böylece altın tekel-leri, Türkiye Cumhuriyetinin müstemleke olmadığını da gördüler.

Yörenin yoksul ve onurlu insanları, özellikle kadınlar ya-şam alanlarına sahip çıkmaya, direnmeye başladılar. Termik santraller aleyhine dördüncü, altın tekel-leri aleyhine de yedin-ci dava açılmak üzeredir. Çanakkale Barosu yönetimine, Çevre Komisyonu üyesi arkadaşlarımıza desteklerinden, gayretlerin-den dolayı çok teşekkür ediyoruz. Ayrıca Çan Termik Santra-linden başlayarak, hep yanımızda yer alan Av. Hilmi Baydar'a ayrıca teşekkür ediyoruz.

Kısa süre önce yitirdiğimiz değerli hukukçu Av. Noyan Özkan'ı rahmetle ve saygıyla anıyorum. Noyan Özkan'la ilgili benim bir anım var, izninizle ondan da bahsetmek istiyorum.

Bundan üç-dört yıl önce Bekilli Termik Santralinin ÇED'ini iptal ettirdik. Davacıardan birisi de Ziraat Mühendisleri Oda-sıydı. ÇED iptal edilince, şirketin yetkilileri beni tehdit ettiler, ciddiye almadım. Daha sonra bir pazar günü, 18 Ocak günü 250 şirket çalışanı benim evimin önüne pazar günü, yağmurlu sisli bir havada evimin önüne saldırı düzenlediler. Yarım saat

KAZ DAĞLARI VE SİYANÜRLÜ ALTIN MADENCİLİĞİ

HİCRİ NALBANT'IN
KONUŞMASI

evimin önünde bağırdı çağırdılar, daha sonra da dağılıp gittiler. Biz de ailece onları alkışlamıştık.

Bu konuyla ilgili *-Lapseki'de oturuyorum-* ne Lapseki Kaymakamı, ne de Lapseki Savcısı hiçbir günü bana hiçbir şey sormadılar, ama bir gün sonra mıydı? Çanakkale Valiliğine bir suç duyurusu geldi. Suç duyurusunu İzmir'den bir avukat yapıyordu, bu avukat rahmetli Noyan Özkan'dı. Soruşturma açıldı, sonuçta bir şey çıkmadı, ama ben Noyan Özkan'la hiç yüz yüze gelmemiştim, hiç tanıımıyordum. Bu vesileyle kendisine telefon edip teşekkür ettim. Bu nedenle buradan bir kez daha rahmetle ve saygıyla anıyorum kendisini. Işıklar içerisinde yat-sın. (Alkışlar)

Tüm çalışmalarımızda Çanakkale Belediyesi bizlere destek oldu. Sayın Başkan Ülgür Gökhan'a çok teşekkür ediyorum. Her zaman yanımızda hissettiğimiz CHP Çanakkale Milletvekili Türkiye Büyük Millet Meclisi CHP Çevre Komisyonu Başkanı Serdar Soydan'ı kutluyorum.

Çanakkale'de sulanabilecek alanların yüzde 31'i su beklemektedir. 1 gram altın için 3 ton suyu kirletip yok etsinler diye altın tekellerine tahsis edeceğimiz, biraz önce Kenan Hocamın da söylediği gibi, Murat Hocamın da söylediği gibi, 1 gram suyumuz yoktur.

Yine 1 ton zenginleştirilmiş cevheri yurtdışına çıkaracaklar diye, 1 milyon 750 bin ton atığı topraklarımıza gelişigüzel bırakmaya da hiç kimsenin hakkı yoktur. Dağların değerini ölçebilen bir mühendislik dalı henüz yoktur. Altın tekellerinin devlet hakkı diye bize bırakacakları bedel, dağlarımızdaki birkaç meşe ağacının değeri kadar bile değildir.

Altın tekelleri yapacakları 50 Milyon liralık yatırımın, yüzde 67'sini, yani 33,5 Milyon lirasını stratejik yatırım teşvikleri aracılığıyla geri alacaklardır 7 yıllık bir süre içerisinde. Altın tekelleri Papua Yeni Gine'de 3 binden fazla yerliyi öldürerek soykırım uygulamışlardır. Bizim ülkemizde de yaşam alanlarımızı yok ederek, yörede yaşayanların sağlığını bozacak, göç

KAZ DAĞLARI VE SİYANÜRLÜ ALTIN MADENCİLİĞİ

etme gücü olanlar göç edecekler, göç edemeyenler hastalanıp öleceklerdir. Bunun adı da yavaşlatılmış soykırımdır. (Alkışlar)

HİCRİ NALBANT'IN
KONUŞMASI

Altın tekelleri sadece Biga Yarımadasına değil, Türkiye'nin hemen her yerinde vahşet uygulamakta, soykırım planlamaktadırlar. Sonuçta işletme başlar ise, ekonomik, ekolojik, sosyal ve kültürel kayıplarımız büyük olacaktır. ÇED halkı bilgilendirme toplantılarını yaptırmayarak köyünden madencileri kovan yöre halkının direnci, sorunu çözmeye yetmeyecektir. Direnci büyütüp, Türkiye ve dünyanın birçok ülkesine yaymalıyız.

Türkiye Barolar Birliğinin düzenlediği bu panel, bu anlamda önemlidir. Mücadelenin büyütülmesine vesile olmasını diliyorum. Türkiye Barolar Birliği yetkililerini, tüm görev alan arkadaşları tebrik ediyor, saygıyla selamlıyorum. (Alkışlar)

Av. Ali Aydın ÇALIDAĞ (Oturum Başkanı)- Teşekkür ediyoruz. Hicri Beye çok teşekkür ediyoruz. Sırada Çanakkale dışından gelen konuğumuz var, Sayın Doç. Dr. Yücel Çağlar orman yüksek mühendisi. Yücel Bey yaşının ortaya çıkmasını istemediği için bize yaşını söylemedi, herhalde ileriye dönük beklentileri var. Kendisi 1970 yılında Orman Fakültesini bitirmişler ve orman yüksek mühendisi ve araştırmacı olarak çalışıyorlar. Kendisini dinliyoruz.

Doç. Dr. Yücel ÇAĞLAR (Orman Yüksek Mühendisi)- Sayın Başkan, değerli konuşmacılar, sayın izleyenler; sanırım yorulduunuz ve bir yanıyla da, çünkü çok böyle sessiz duruyorsunuz, bakışlarınız da öyle. Ya hüzünden kaynaklanıyor, ya öfkeden, ama öfke böyle gösterilmez, o zaman başka bir sorun var demek ki.

YÜCEL ÇAĞLAR'IN
KONUŞMASI

Ben 70'li yıllarda Kaz Dağlarıyla tanıştım, mesleğime burada başladım ve başladığımda da doğrusu orman mühendisliği aklımın ucundan geçmiyordu. Fakülteyi bitirmiş, ama hiç aklımın ucundan geçmiyordu. Orhan Pamuk'un o "Yeni Hayat" romanında galiba, "bir kitap okudum hayatım değişti" dediği gibi, Kaz Dağlarında bir çalışma mevsimi geçirdikten sonra ormancı olmaya karar verdim; fakülteyi bitirince değil.

KAZ DAĞLARI VE SİYANÜRLÜ ALTIN MADENCİLİĞİ

YÜCEL ÇAĞLAR'IN
KONUŞMASI

Orada gördüğüm insan ilişkileri, orada gördüğüm orman, orada gördüğüm ormanın içinde ne varsa hepsiyle tanış oldum. En başta sarı kızla ve sarı kıza söz verdim, bir daha geleceğim ben buraya ve hiç yakamı bırakmadı. Ondan sonraki sene bütün çalışmalarımın içinde ağırlıklı bir yer kaptı Kaz Dağları. O nedenle biraz da hüzünlüyüm doğrusu; bu nedenle buraya gelmiş olmaktan.

Konuşmaları izledim, bundan sonraki konuşmaları da tabii izleyeceğim ve bu konuşmamı hazırlarken yaptığım bütün araştırmalarda gözlediğim birinci şeyi söyleyeceğim ve çoğunlukla da sorunlu bir sunuş yapmak durumundayım.

Şimdi aklıma gelen soru şu: Tabii hepinizin sorusu olmalı diye düşünerek soruyorum. Muhatabımız kim bizim? Biz kime ne anlatıyoruz? Beş kategori aklıma geliyor. Bir siyasal iktidara anlatabiliriz. Anlatabilir miyiz? Dinliyor mu böyle bir şeyi? Çok büyük çevreci, çevrecinin daniskası birisi var. Anlatabiliyor muyuz onlara yahut dinliyor mu anlatanları? Yok. İkincisi, Çanakkale halkı.

Şimdi elimizi vicdanımıza koyup konuşalım. Başından beri bu ekip düzelerken *-neler de söylüyorum-* bu ekibe kim katılır izleyici? Çanakkale halkı mı? Üç, Türkiye kamuoyu; gerçekten de Türkiye'de özellikle madencilik işletenlerin yol açtığı yıkımlara karşı müthiş bir yerel halk hareketi var. Onlara mı anlatacaksın? Ve çevreci doğa korumacı dostlara arkadaşlara mı anlatacaksın?

Şimdi bu hesabı iyi yapmamız gerekiyor ve yaparken de bence kesinlikle tek ağacı görmekten ormanı görememe durumuna düşmememiz gerekiyor. Ama üzgünüm söylemek durumundayım; çoğunlukla tek ağacı görmekten ormanı göremiyoruz. Az önce Ziraat Mühendisleri Odasının Sevgili Başkanı arkadaşım da söyledi. Muhatabımız söyledikleri arasında hep aynı soru, ondan zaten hareketli sordum kendi kendime. İyi de muhatabınız kim? O nedenle ben izin verirsiniz biraz ormanın dışında, yani ormanı bir ağaç olarak algılayıp, orman üzerinde konuşmaya çalışacağım. Bakalım becerebilecek miyim?

Şu sorular var kafamda, söylediğim gibi bence sorular var, soruların olması gerekiyor ve yanıtlamamız gerekiyor. Zoraki insan yurt sevgisizliği, iş bilmezlik, açgözlülük nedenlerinden mi kaynaklanıyor Kaz Dağlarındaki altın serüveni ya da yerel bir tekeli hareket, hukuksal teknik ve teknoloji boyutları olan bir hareket midir Kaz Dağlarındaki altın meselesi? Yoksa siyaset dışı ve rastlantısal bir sorun mudur? Bugün Kaz Dağlarında, yarın Allah bilir nerede. Bu sorulara yanıt vermek zorundayız. Çünkü bu sorularla birlikte hareket stratejilerimizi daha gerçekçi olarak netleştirebileceğiz.

Birkaç alıntı yapacağım izin verirseniz. Amacım bu işin ormanı görme noktasına yöneldiğimiz zaman göreceğimiz gerçek. İzlediysem, çünkü denedim daha önce, Ankara'da bu taraftan itibaren arkasını okuyamıyor, toplumun daha yüksek ve iktisadi biçimi açısından tek tek bireylerce yeryüzünün özel sahipliği, bir adımlık ötekinin sahipliği kadar saçma görülecektir. Bütün bir toplum, bir ulus bile ya da hepsi bir arada var olan tümü birden bile yeryüzünün sahibi değillerdir. Bunlar onun yalnızca zilyetleri, geçiyorum onu, onu gelecek kuşaklara ilerlemiş bir durumda, nasıl ilerlemiş bir durumda devretmeleri gerekir.

Ne zaman söylenmiş? 19. Yüzyılda. İkinci alıntı da, yine bir bilgeden, çok net bir şey söylüyor. Israrla telaffuz etmekten kaçınıyoruz ya da oraya gelemiyoruz. Kaçınıyoruz, başka anlamlar da taşıyabilir. Kuşkusuz cesaretsizlikten değil. Kapitalistler doğrudan doğruya kâr için üretim ve değişim yaptıklarından, ilk planda yalnızca en yakın en dolaysız sonuçları hesaba katılmalıdır onlara göre. Bir fark yoktur ya da tüccar, ürettiği ya da satın aldığı metayı normal bir kârla satarsa, bu bundan hoşnuttur ve metanın bir alıcısının, malın bir alıcısının sonradan ne olacağı onu hiç ilgilendirmez. Bu faaliyetlerin doğal etkileri içinde aynı şey geçerlidir.

Şimdi yine 19. Yüzyılda söylenmiş, ama bence böyle bir sempozyumda gerçekten de bütün tartışmaların hareket noktası olarak alınması gereken saptamalar. Şimdi şöyle bir anımsayalım. Madencilik etkinlikleri bir yanda bütünüyle sosyal

KAZ DAĞLARI VE SİYANÜRLÜ ALTIN MADENCİLİĞİ

YÜCEL ÇAĞLAR'IN
KONUŞMASI

ekonomik kültürel çıktılardan bir yandan da daha madencilik başlamadan var olan bütün ekolojik koşullarla ilgili veriler. Madencilik böyle bir noktadan hareket ediliyor, devreye, devreye giriyor. Ama hangi madencilik, hangi ölçekte bir madencilik, hangi teknik ve teknolojiler kullanılan bir madencilik? Madencilik şirketinin elemanları, teknik elemanları, yöneticilerinin dünya görüşleri ne, nasıl bakıyorlar? İşte bu noktaları yanıtlamaya kalktığınız zaman bu soruları, iki önemli gerçek çıkıyor. Türkiye’de somutluk yönünden devlet Anayasamızın 44, 56, 63, 168, 169. maddeleri yalnızca bunları alsak, konumuz itibariyle doğrudan ilgili oldukları için, başkaları da alınabilir. Yalnızca bunları alsak, bir tek ortak paydayı görürüz. Devlet çevrenin korunması için devlet, madenlerin işletilmesi yönünden devlet, ormanların korunması yönünden devlet, kültür ve tabiat varlıklarının korunması yönünden devlet. Peki devlet ne? Bütün bu soruları baştan beri sormaya çalıştığım soruları mutlak surette ötelememeliyiz.

Daha hızlı gideceğim. Böyle bir çerçevede dört ana konu öne çıkıyor sorgulanması gereken. Bir, devletin kamunun madencilikle ilişkisi. Kaç madencilik etkinliklerinin maliyetleri. Ekonomik maliyetinden yalnızca söz etmiyorum, ekolojik maliyet, ekonomik maliyet, kültürel maliyet. Daha sonra bir yansıda bir köşeye not olarak düşüyorum. ...(7)15.17 “*Altına Hücum*” filmindeki insani maliyet, madencilik yıkımlarının onarılabirliği. Onarılabir mi, olanaklı mı? Onarılsa bunun maliyeti kime yüklenecek ve maliyetin getirisinin bölüşümü.

Az önce Ziraat Mühendisleri Odası Şube Başkanımız arkadaş söyledi, yok sanırım Kenan Bey söyledi. Yüzde 4 devlet hakkının dışında benim bir Çanakkaleti olarak; iki, Türkiyeli olarak bu bölüşümden bana ne düşüyor? Sormuyoruz, sormayınca da gerçekten sözüm meclisten dışarı, körler sağır bir-birlerini ağırlar bu noktanın içinde kalıyoruz. O zaman adam gözümün içine baka baka şunu söyleyebiliyor. Çevrecinin daniskası benim. Yemezler! Ama yedirmemek gayreti içinde olmamız gerekiyor. O zaman da doğru bilgiyle, tamamlayıcı bilgiyle beslenmemiz gerekiyor. Bence yürürlükteki bütün bu

ilgili mevzuat; Maden Kanunu, Orman Kanunu, Milli Parklar Kanunu vesaire, bunlar bu ülkeden çıkartıldı. Çıkartılırken de şu ya da bu milletvekili oy verdi; milletin vekili, yani bizim vekilimiz. Biz var mıydık o süreçte oralarda, tartıştık mı? Hayır.

Son zamanlarda özel ilgi alanımızı çeken yasalara odaklandık; madencilik, yönetmelik, ilgili yönetmelikler. Bence bu mevzuat ortada durduğu süre içinde, ilgili karar süreçleri madencilikle doğal kaynakların işletilmesiyle, doğal varlıkların üretilmesiyle ilgili karar süreçlerinin demokratikleştirilmesi mümkün değildir. Gereklidir, ama mümkün değildir.

Çevresel değerleri koruma görevlerini yeterince yerine getirmeniz rastlantısalıdır. Genel olarak belki getirirsiniz. Saygılarımı göndererek söylüyorum, arkadaşlar yıllardır Çanakkale'den de daha önce, yıllardır uğraş veriyorlar. Madencilik getirileri kamu yararına dönüşümü söz konusu değildir, mümkün değildir.

Sayın Kenan Beyin söyledikleri arasında yer alan bu derenin *-tırnak içinde-* bizim diye telaffuz edilmesi çok yanıltıcı bir ifadedir. Bizim değil, devletin değil. Gececeğim ve biraz hızlı geleceğim. Altına hücum var, ciddi bir şekilde altına hücum var. Grafikteki mavi yer ve altındaki pembe yere bir bakın. Niye altın? Altıncılık alanındaki yabancı sermaye yatırımlarına bakın.

Aynen ifade bu, altıncılar şirketinden hangisiydi anımsamıyorum şimdi, altın üretimi konuşmaya başladık. Nerede konuşuluyor? Gerçekten de bir yılda vergi sıralamasında 84'ten 23'ncü sıraya geliyor ve bu benim hiç gündemimde değil. Ötekisi 88'den 20'nci sıraya geliyor. Bu nasıl olur, bu neden oluyor? Bu yok. Ve ötekilerine bakın, öteki göstergelere; satış geliri, faiz, kurumsal vergi, dönem kârı. Hepsinin endeksi önceki yıla göre yüzde 117 yüzde 120 küsur artmış.

Bu sözler ne anlama geliyor peki? Madem baromuzun düzenlediği bir etkinlikteyiz, işletmemiz bir maden şirketinin misyon ifadesinin altında yer alıyor. İşletmemiz bugüne kadar

KAZ DAĞLARI VE SİYANÜRLÜ ALTIN MADENCİLİĞİ

YÜCEL ÇAĞLAR'IN
KONUŞMASI

hukuk mevzuata uygun faaliyet, hukuka mevzuata, hukuk neyi emrediyorsa, hukukun alacağı her türlü karara saygılıyız. Hukuk belirleyecek.

Sevgili arkadaşlar, peki hukuk nedir? Nedir hukuk? Tanrı kelamımıdır? Eğer biz yine burada kalırsak, şu kanunların sadece AKP'li dönemde değişenlerine bakın. Maden Kanunu, çıkarıldığından bu yana yedi kez değiştirilmiş, dördü AKP döneminde. Orman Kanunu, madenlerle ilgili 16. maddesi iki kez, ÇED Yönetmeliği daha yeni değiştirildi. Hangi hukuk, kimin hukuku? Bütün bu yasalar, yönetmelikler, tarihlere bakar mısınız? 2010, 2013'te şimdi yenisi hazırlanıyor, 16. maddesinin uygulama yönetmeliği yeniden değiştirilecek. Ne zaman değiştirilmiş? 2010'da değiştirilmiş. Üstelik bu ustalık dönemlerinde oluyor. Madencilik tarihinde, yani bu ifadeye bittim; madencilik faaliyetleriyle bozulan arazilerin doğaya yeniden kazandırılması yönetmeliği. Tarım arazilerinin tarım dışı amaçlarla kullanılması yönetmeliği kadar naif, saçma sapan ve aldatıcı bir ifade. Madencilik Faaliyetleri Uygulama Yönetmeliği vesaire, böyle gidiyor.

Buradaki ifadelerden sadece bir renkte olanını okusanız yetecek. Sadece biri, çünkü zamanım yetmeyecek hepsine. Altın Madencilik Derneğinin web sayfasında yer alan bir kitabın, Sevgili Tahir Bey çıktı galiba dışarı. Neredeyse Tahir Beyin gözünde övgü niteliğinde; sanki neredeyse Tahir Beyi karalama amaçlı bir kitap çıkarmışlar, altında gizli ve gerçekler filan diye, bunlar yer alıyor.

Hangisi doğru bunların? Birini oku, sadece birini oku. Orman alanları azalmamakta, tam tersine artmaktadır. Ben hiç göremiyorum.

Bakınız efendim, eğer ormanlar üzerinde konuştuğumuz zaman bu ikili ayrımı ben meslektaşlarıma bile anlatamıyorum, size de anlatamam muhtemelen. Yapmazsanız bu değişimleri anlamanız yine mümkün değil. Orman sayılan yerde bile, Türkiye'de sermayenin orman ekosistemleriyle ilgili bir meselesi yok, ama orman sayılan yerler madencilik, yerleşme,

altyapı yatırımları. Bütün bunlar için orman ekosisteminin varlığı önemli değil, niteliği önemli değil. En baştaki alıntıda bunu göstermiştik. Onun için ormanlar, orman sayılan yerler madencilerin yolgeçen hanıdır. Sadece 2003-2011 döneminde 15 bin maden işletmesine ön izin ya da izin verdiler; olağanüstü bir artış temposu.

Daha hızlı geçeyim bunu, Başkanım kızmasın. Eğri bu; işletme sayısı, işletme alanları, tesis sayısı ormanlardaki. Neden? Soracağız tabii, ama şimdi milletvekili olan orman genel müdürü şöyle bir açıklama yaparsa, yani Karadenizlilikten de biraz var bende, o yanım tutar, vururum ben o adamı. Adamın söylediği bu, kesilen ağaçlar bizim her yıl kestiğimiz ağaçların yüz binde biridir. Hadi sevinelim.

Devam edelim, biraz daha geçelim. Bütün bu gördüğümüz, ama iki tanesini özellikle belirteceğim. Muhafaza ormanları nedir? Hadi bu kadar altına karşısınız, altının ormanlarda yıkımına karşısınız, muhafaza ormanı nedir? Muhafaza ormanı, yerleşimlerinin çevresinde meydana gelebilecek ormansızlıktan kaynaklanabilecek sorunları önlemek için ayrılan ormanlardır. İki, endemik ve korunması gereken nadir ekosistemlerin bulunduğu yerdir. Bunlar işte dahi madencilik yatırımlarına izin var, 16. madde onu söylüyor. Hemen daha hızlanıyorum Başkanım.

Muhafaza ormanları, korunması gereken alanlar, ekosistemlerin bulunduğu vesaire. Niye? Çünkü Orman Bakanının iznine bağlıdır. Ne yapılır burada? Doğal yapısı bozulmuş orman alanları rehabilite edilir.

Değerli arkadaşlar, 40 yıllık bir orman mühendisi ve araştırmacı olarak söylüyorum. Orman ekosistemini herhangi bir şekilde ortadan kaldırıldığında, insan etkinlikleri rehabilite edilemez. Ağaçlandırma yaparsınız, o orman sizin Heraklitos'un söylediği gibi, daha önce yıkandığınız dere değildir o. Onun için ağaçlandırmaya hazır hale getirilmesi. Şimdi bunu böyle görüyor Orman Kanunu ve buraları da nasıl ağaçlandıracak, nasıl rehabiliteye uygun hale getirecek? Belediyelerin kent

KAZ DAĞLARI VE SİYANÜRLÜ ALTIN MADENCİLİĞİ

YÜCEL ÇAĞLAR'IN
KONUŞMASI

içindeki toprak hafriyatlarını döktürerek; böyle bir şey olur mu arkadaşlar? İki tane meslektaşım var burada, olabilir mi? Şimdi daha hızlı geçeyim.

İki temel tez var. Birincisi, maden işletmeleri yer seçiminde çok bildiğimiz, ama çok bildiğimiz olduğu için de pek farkında olmadığımız bir gerçek. Hiçbir şekilde kültürel koşullar, toplumsal kültürel koşullar, değil madenin bulunması tek ölçüt madenin niteliği ve niceliğidir. Bu kadar basit yalın gerçeğin arkasında dünya var. Daha önce de söylediğim gibi bu yapılamaz.

İkinci tez; bu yönetmelik, bu hukuksal çerçeveye yapılan kurtarmadır. Kedinin pisliğini örtmesinden farksız bir çaba değildir. Onun yaptığı çok erdemlice bir harekettir. Kedinin bile yaptığı erdemlice bir harekettir, ama bu olay böyledir. Artı daha bir yığın başlık var, doğaldır ki onları sıralayamayacağım. Çünkü birkaç önerim var.

Bunlarla ilgili bizim veri tabanımız yetersiz. Değerli arkadaşlar bugün orman ekosisteminde eğer bitki bilimci arkadaşlarımız, hayvan bilimci arkadaşlarımız rakamsal olarak bir saptama yapmadıysa, biz orman ekosisteminin ekosistem olarak tanımlama özelliğine sahip veri setinden yoksunuz. Dolayısıyla ne kaybettiğimiz konusunda çok yeni bir şey söyleyemeyiz, sadece onu söylüyorum. Madencilik denildiği zaman, Çanakkale halkı diye bir ifade kullanırsanız fena halde yanılırsınız. Çanakkale'nin içinde madenden yararlanan adam var mı? Dediği gibi Ziraat Mühendisleri Odası Başkanının evini basacak kadar ileri gitmiş adamlar da var, birinci derecede onunla ilgilenen adamlar da var.

Dolayısıyla burada böyle bir kategori ayrımı yapmazsanız, çok ciddi bir şekilde yanlışla düşersiniz. O zaman bu tür etkinlikleriniz böyle mekânlarda ve böyle katılımlarla yaparsınız. Kesinlikle örgütlü olan, demokratik kitle örgütleri bulunan kişiler örgütler. Örneğin, Türkiye Ormancılık Kooperatifleri Merkez Birliği böyle bir toplantıda niye yok? Türkiye Ziraatçı-

lar Derneği, Türkiye Ziraat Odaları Birliği... Konuştuğumuzda üstelik sadece ve sadece tarım ve ormana ilişkin boyutları.

Ne yapılmalı? Değerli arkadaşlar, geçen sene Madra Dağıyla ilgili olarak yapılan bir toplantıda sonuç bildirisinde yer alan ifade bu. Bu olmayacak duaya amindir. Bu düzenleme ve uygulamanın uygulanmaması ve Anayasa Mahkemesinde iptal edilmesi için en başta siyasal partiler ve yargı nezdinde tüm kişi ve kuruluşların acilen girişimde bulunması gerekmektedir. Doğru gibi görünen saçma sapan bir söz. Kim bu tüm kişi, tüm kim? Sormadınız mı katmadınız mı aranıza? Onlar çıkıyor.

İzin verirseniz ne yapılmalı bölümünü tartışmanın son zamanına bırakayım. Teşekkür ediyorum. (Alkışlar)

Av. Ali Aydın ÇALIDAĞ (Oturum Başkanı)- Teşekkür ederiz, sağ olun. Değerli katılımcılar, şu anda sunumlarımız tamamlandı, soru-cevap bölümüne geçiyoruz. Bölümde anlatılan konulara ilişkin olarak sorusu olan katılımcı varsa soruları alacağız. Tamamen aydınlandık herhalde.

Ben bir tane soru soracağım, orman mühendisi hocama, Yücel Beye. Yücel Bey şimdi benim bildiğim kadarıyla, siz daha vakıfsınızdır. Fatih Sultan Mehmet'in İstanbul'u fethi sırasında kullanılan kalasları Kaz Dağlarından getirtmiş ve bunu tahtacı Türkmenler işlemişler diye biliyorum. Yanlış biliyor olabilirim. Acaba bu Kaz Dağlarına saldırı, İstanbul'un fethinin bir intikamı mıdır? (Alkışlar)

Doç. Dr. Yücel ÇAĞLAR (Orman Yüksek Mühendisi)- Olan ne varsa, onları gerçekten çok açıktan, çok net olarak düştürmeyi söylemeye çalışıyorum. Onların düşmanları açısından bu bile olası. Fatih'in o sözü, o çalışmaları, o dönemi, sadece o dönem değil, Troya'nın bildiğimiz atının tahtasının dahi Kaz Dağlarından getirildiği söyleniyor. Ta Fransızlardan 19. Yüzyılda Fransızlarla birlikte başlayan bir Kaz Dağları sömürüsü vardır. Önce orman sömürüsü olarak başlamıştır, maden mermer ocaklarıyla devam etmiştir ve gitmiştir.

KAZ DAĞLARI VE SİYANÜRLÜ ALTIN MADENCİLİĞİ

YÜCEL ÇAĞLAR'IN
KONUŞMASI

Onun için çok olasıdır ki, demin saydığım şeylere karşı topyekûn saldırıya geçmiş olan kafa, bu temeldeki Fatih'i de böyle yorumluyordur.

Ama işte bir de şey var, bu işleri biliyorsunuz çok ciddi bir ekonomik yönü var dava açmanın. Sadece bir ÇED iptali için açılan davada bilirkişi ücreti olarak, keşif ve bilirkişi ücreti olarak talep edilen rakam 10 bin TL. Yani bu rakamlar insanları gerçekten zor durumda bırakıyor. Çünkü bu kaynaklar bizlerin elinde yok. Hep söylediğim gibi, bizler genelde kendi kaynaklarımızdan yaparız.

Muhakkak, zaten o konuda şey anlamında bir problemi-miz yok, ama değerlendiriyoruz. Hepsini değerlendiriyoruz, Hazinesen karşılanması yönünde idari davalardaki giderlerin başvurular oldu, kabul edildi. Bu şekilde yapıldı. Yani bilmediğimiz şeyler dışında, bildiğimiz kadarıyla gereğini yapmaya çalışıyoruz, ama uyarılarınızı da dikkate alacağız. Çok teşekkür ederiz.

BERRA BESLER'İN
KONUŞMASI

Av. Berra BESLER- Davalar açmıştık Ankara'da ve kilitlenmişti. Bir kararname çıkıyor, birdenbire benzin fiyatları artıyor ve o fiyatlar, benzinin artması önemli değil bütün tüketim mallarına yansıyor, dolaylı gizli vergi tahakkuklarına neden oluyordu. Bu tür davaları açıp birkaç kararnameyi de iptal ettirmiştik. Ama sayı çok olduğu zaman, inanın bunun halkın iki tane tepkisi var, doğal yasal tepkisi. Bir, hukuk karşılığı, hukukla kendi haklarını arayabilmek; ikincisi, zamanı geldiği vakit oy hakkını kullanabilmek. Bu konuyla bilinçlendirildiği takdirde ve kendisinin de bunlara müdahale edebilecek, menfaati ihlal edilen kişiler olarak bir yönetmeliğin iptalini dava edebilecek hakkının olduğunu öğrendiği vakit onlara da yol gösterildiği zaman, göreceksiniz mahkemeler kilitlenecek. Kilitlensin, ama başka türlü hukuk devletini yerine getirmek, yarasını sarmanın çok da mümkün olmadığını hepimiz görüyoruz.

Teşekkür ederim.

Doç. Dr. Yücel ÇAĞLAR (Orman Yüksek Mühendisi)- Ben teşekkür ederim. Başka sorumuz... Yok. Kusura bakmayın bu gecikme birazcık da programın başlangıç saatinin kaymasından da kaynaklandı. Evet, yarım saat geçmiş durumdayız normal programımızı.

Ben kısaca bu bölümü kapatmak istiyorum. Çanakkale'deyiz, 18 Mart 1915'te emperyalist devletlerin donanmalarıyla saldırdığı, fakat geçemeyerek birçoğunu boğazın derin sularında bırakarak döndükleri bir coğrafyadayız.

Atalarımız bu mücadeleyi yaparken ve yaptıktan sonra bize bu toprakları emanet ettiler. Yani çevre de dahil olmak üzere, bize emanettir ve biz inanıyoruz ki bu emaneti korumak da en büyük asil duygudur. Biz bu asil duyguyla hareket etmeye devam edeceğiz.

Çok teşekkür ediyorum. (Alkışlar)

SUNUCU- Değerli misafirlerimiz, panelimizin birinci oturumu tamamlanmıştır. Panelimizin birinci oturumundaki konuşmacılarımıza Barolar Birliği ve Çanakkale Barosu plâketlerini takdim etmek üzere Çanakkale Baro Başkanımız Sayın Av. Bülent Şarlan'ı huzurlarınıza davet ediyorum. (Alkışlar)

Konuşmacılarımızdan Sayın Prof. Dr. Murat Türkeş'e, Barolar Birliği plâketini sunmak üzere Vali Vekili Sayın Hüseyin Kulözü'nü huzurlarınıza davet ediyorum. (Alkışlar)

Baromuzun plâketini de Baro Başkanımız Bülent Şarlan sunacak. Konuşmacılarımızdan Sayın Prof. Dr. Kenan Kaynaş'a Barolar Birliği plâketini sunmak üzere Milletvekili Sayın Mustafa Serdar Soydan'ı huzurlarınıza davet ediyorum. (Alkışlar)

Sayın Doç. Dr. Yücel Çağlar'a Barolar Birliği plâketini sunmak üzere Türkiye Barolar Birliği Başkan Yardımcısı Sayın Berra Besler'i huzurlarınıza davet ediyorum. (Alkışlar)

Sayın Hicri Nalbant'a Barolar Birliği plâketini sunmak üzere Türkiye Barolar Birliği Genel Sekreteri Sayın Av. Cengiz Tuğral'ı huzurlarınıza davet ediyorum. (Alkışlar)

KAZ DAĞLARI VE SİYANÜRLÜ ALTIN MADENCİLİĞİ

Sayın Av. Ali Aydın Çalıdağ'a Barolar Birliği plâketini sunmak üzere Türkiye Barolar Birliği Çevre Komisyonu Yönetim Kurulu üyesi ve Çevre Komisyonu Başkanı Sayın Ahmet Gürel'i huzurlarınıza davet ediyorum. (Alkışlar)

Değerli misafirlerimiz, değerli meslektaşlarım, panelimizin birinci oturumu sonlanmış olup, yemek arasından sonra saat 14.00'de ikinci oturumumuz başlayacaktır.

Yemek molasına geçmeden kısa bir hatırlatma yapmak istiyorum. Bu iki günlük sürecek olan bu panel programımızın ikinci günü konusunda hatırlatma yapacağım. 14 Nisan pazar günü, yani yarın yapılacak olan Kaz Dağları yöre gezisine katılmak isteyen misafirlerimizin, salon çıkışında kurulan gezi masasına en geç saat 17.00'ye kadar isimlerini yazdırmaları rica olunur. Herkese afiyet olsun.

(Yemek Arası verildi)

İKİNCİ OTURUM

*Kaz Dağlarında Altın Madenciliği Çalışmalarının
Siyasal, Sosyal, Ekonomik Yönden Değerlendirilmesi*

SUNUCU- Kaz Dağları yöresine yapılacak olan gezimize katılmak isteyen misafirlerimizin, salon çıkışında kurulan gezi masasına saat 17.00'ye kadar isimlerini lütfen yazdırmalarını rica ediyoruz. Hareket noktamız yine Polin Otel olup, hareket başlangıç saati de saat 10.00'dur.

Değerli misafirlerimiz "*Kaz Dağlarında altın madenciliği çalışmalarının siyasal, sosyal, ekonomik yönden değerlendirilmesi*" konulu oturumu yönetmek üzere Türkiye Barolar Birliği Çevre Komisyonu üyesi, eski Artvin Baro Başkanı Yeşil Artvin Derneği Yönetim Kurulu üyesi, Türkiye Su Meclisi Yürütme Kurulu üyesi Sayın Av. Bedrettin Kalın'ı huzurlarınıza davet ediyorum. (Alkışlar)

Panelimizin ikinci oturumundaki konuşmacılarımızdan, Türkiye Büyük Millet Meclisi Çevre Komisyonu üyesi Çanakkale Milletvekili Sayın Mustafa Serdar Soydan'ı, Ankara Barosu avukatlarından Sayın Av. Ahmet Kuruş'u, jeoloji yüksek mühendisi Sayın Tahir Öngür'ü konuşmalarını yapmak üzere huzurlarınıza davet ediyorum.

Bu oturumdaki diğer konuşmacımız, yine İstanbul Barosu avukatlarından Av. Metin Yiğit katılamamıştır panelimize.

Av. Bedrettin KALIN (Oturum Başkanı)- Çok değerli misafirler, sayın belediye başkanlarım, Türkiye Barolar Birliğinin çok değerli yöneticileri, baro başkanlarımız; bugünkü ikinci oturumu açıyoruz. Hepinize ben de hoş geldiniz diyorum. (Alkışlar)

BEDRETTİN KALIN'IN
KONUŞMASI

Öncelikle bu toplantının düzenlenmesine katkıda bulunan Türkiye Barolar birliği yönetimine, Türkiye Barolar Birliğinin Çevre ve Kent Hukuku Komisyonu Başkanı Sayın Ahmet Gürel'e teşekkür ediyoruz. Yine Çanakkale Barosunun çok değerli başkanına ve yönetim kurulu üyelerine de, hem bu toplantıyı düzenledikleri için, hem de bizi büyük bir konukseverlikle karşıladıkları için teşekkür ediyoruz.

Bugünkü oturumun ikinci konusu; Kaz Dağları altın madenciliğinin siyasal, sosyal, ekonomik yönden değerlendiril-

KAZ DAĞLARI VE SİYANÜRLÜ ALTIN MADENCİLİĞİ

BEDRETTİN KALIN'IN
KONUŞMASI

mesi. Esasen çok geniş bir konu tabii, ayrıca biraz daha geniş açıdan bakabilmemize de fırsat veren bir gündem belirlenmiş. Bu açıdan ben hem gündemin çerçevesine de bir katkıda bulunmak açısından, hem de düşüncelerimi kısaca belirtmek açısından, sizi çok sıkmadan birkaç şey söylemek de istiyorum.

Madenciliğin siyasal sosyal ve ekonomik yönden değerlendirilmesi gerçekten de önemli bir şey. Birinci oturumda da Yücel Hocamız da söyledi, yani gerçekten de ağaca bakıp ormanı görememek durumuna düşmemek de gerekiyor. Onun için bir bütün olarak konuya bakabilmek de önemli.

Siyasal yönden madenciliğin nasıl yönden değerlendirmemiz gerekiyor? Gerçekten de aslında sorun sadece Kaz Dağlarının, sadece Eşme'nin, sadece Bergama'nın, sadece İliç'in ya da sadece Cerattepe'nin ya da sadece Genya'nın sorunu da değil. Aslında küresel bir saldırıyla, küresel bir yağma ve yıkımla karşı karşıyayız.

Bakıyorsunuz Maden Kanunu çıkarılıyor, bakıyorsunuz yani sürekli *-öğleden önce de söylendi-* kanunlar çıkarılıyor. Kıyı Kanunu, Turizm Kanunu, Mera Kanunu, HES'lerle ilgili bir şeyler çıkarılıyor. Biliyorsunuz son birkaç yıldır, dört-beş yıldır HES'ler diye bir problemimiz var bütün ülkede. Biz ana nehirler üzerindeki barajlara sesimizi çıkarmadık, ülkenin enerjiye ihtiyacı olduğu düşünülürken bunların yapılmasını doğal karşıladık. Fakat bununla yetinmediler, şu anda bu ana nehirlerle birleşen yaklaşık bütün derelerimizi, aklınıza gelen bildiğimiz her derenin üzerinde yaklaşık 2200 tane hidroelektrik santral projelendirilmiş durumda.

Gerçekten bütün o küçük vadilerimizi, küçük derelerimizi, köylerimizi bile kaybediyoruz giderek. Bununla da yetinilmiyor, işte biliyorsunuz yaylarımız yağmaya ve talana açılıyor, turizme açılıyor. Yayla yolları yapılıyor. İnanılmaz şeyler gerçekten de. Bu ülkede bütün Cumhuriyet tarihi boyunca 1500 tane maden ruhsatı dağıtılmışken, son 10 yıl içerisinde 43.500 maden ruhsatı dağıtılıyor arkadaşlar. Rakamlara lütfen

dikkat edin. Bakın 80 yıllık Cumhuriyet tarihi boyunca 1500 tane maden ruhsatı verilmiş iken, son 10 yıl içerisinde 43.500 maden ruhsatı dağıtılmış.

Yine bu 43.500 maden ruhsatı ülkenin neredeyse beşte ikisine denk geliyor. Yani yüzölçümü olarak beşte ikisine, beşte ikisini aşıyor da, biz rakamları büyütmeelim diye daha fazlasını söylemiyoruz. Ülke âdeta parsel parsel değil, ruhsat ruhsat birilerine satılıyor, birilerine veriliyor. Bunları alanların tümüne yakını yabancılar. Yani hani bizim ülkenin yurttaşları ruhsat alıyor da, bu değerler yine bizde kalıyor filan da zannetmeyin. Gerçekten de tümüne yakını yabancılar. Bir biçimiyle bu ülkenin bu yeraltı zenginlikleri bu şekilde el değiştiriyor, birilerinin eline geçiyor.

Bizim küçük Artvin'imizde bile, 325 tane maden ruhsatı var. Haritada baktığımızda kuzeydoğuda küçük bir il olarak görürsünüz, ama o küçük ilde 325 tane maden ruhsatı alan var. İnanamazsınız, nasıl olabilir diye. 170 tane hidroelektrik santral var. Bütün Çoruh Vadisi zaten barajlarla kapanmış durumda. Bu insanlar ne yapacak, nerede yaşayacak diye düşünen yok.

Yine biz işte bunu protesto etmek için tam Artvin şehir merkezinin kurulmuş olduğu Cerattepe ve Genya dağındaki maden ruhsatları, daha önceki taşeronları da mahkeme kararlarıyla iptal edilmişti. Fakat 2012 yılında yeniden bu iptal edilmiş, Danıştay'da kesinleşmiş iptal kararlarına rağmen, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı bu ruhsat alanlarını yeniden ihaleye çıkardı ve Cengiz İnşaat grubu denilen bir inşaat grubu bu ruhsatları aldı ve tekrar burada madencilik faaliyetlerine başlayacaklardı. Bununla ilgili açtığımız davayı, daha önce iki kez iptal kararı veren Rize İdare Mahkemesi bu kez reddetti.

İşte bunu protesto etmek için ve bu tepkimizi dile getirmek için geçen hafta tam da bugün de Artvin'de "*Madene Hayır*" mitingi yaptık. Artvin'in zannediyorum duymuşsunuzdur, yani toplam 25 bin kişi olan bir şehir merkezidir Artvin ve 25

KAZ DAĞLARI VE SİYANÜRLÜ ALTIN MADENCİLİĞİ

BEDRETTİN KALIN'IN
KONUŞMASI

bin kişilik şehir merkezinde 10 bin kişi ile “*Madene Hayır*” mitingi yaptık arkadaşlar ve o coşkuyu da buraya taşımak, sizlere iletmek istiyorum aynı zamanda. (Alkışlar)

Ama bunu biz birlikte başarabildik, hiçbir ayırım yapmadan, hiçbir siyasi görüş ayırımı yapmadan, herkesi yanımıza alarak başarabildik. 10 yıldır biz zaten, 20 yıla yakın bir süredir Yeşil Artvin Derneği böyle mücadele ediyor. Bu mücadeleyle başladık. Yani yaşlılardan, çoluğundan çocuğuna varana kadar ve ülkenin her yerindeki hemşerilerimizden otobüslerle gelenlerin de katkılarıyla oldu bu. Ben gerçekten Çanakkale'nin de bunu başaracağına inanıyorum, inanmak istiyorum daha doğrusu.

Şimdi doğasıyla, yani belki farklı düşünenler olabilir, bu konuda farklı olan insanlar da vardır. Ama doğasıyla, toprağıyla, ormanıya, kurduyla kuşuyla bu kadar savaş içinde olan bir düşüncenin, barış görüşmeleri sürdürüyor olmasını da anlamak gerçekten zordur; yani inandırıcı da değildir. (Alkışlar)

Sosyal değerlerimize yine bir-iki cümleyle katkıda bulunmak istiyorum. Yani sosyal yönden en önemli etkileri bir madencilik faaliyetinin gerçekten de istihdam olduğu söyleniyor biliyorsunuz. Yani işte madencilik yapacağız, istihdam olacak filan. Bakın çok açık bir örnek vereyim size. Bu faaliyetler Artvin'de başlamadan önce, yani 1980'li yıllarda Artvin'in nüfusu 228 bin imiş, nüfus sayımlarına göre. 1990'lı yıllara gelindiğinde bu 216 binlere düşüyor. 2000'li yıllarda 200 binin altına düşüyor ve 2010'da en son yapılan sayımda, Artvin'in nüfusu 164 bin oldu arkadaşlar ve Artvin şu yapılan yatırımlarla ilgili, işte Devlet İstatistik Enstitüsünün ya da ilgili bir sürü yerlerin bilgilerine girdiğinizde göreceksiniz, Türkiye'de devletin en fazla yatırım yaptığı yerdir şu anda, yani ekonomik olarak en fazla parayı yatırmış olduğu yer Artvin'dir. İşte bazı projeleri, bu HES'ler vesaire diye düşünebilirsiniz.

Devletin en büyük yatırım yaptığı yer Artvin'dir ve fakat gelin görün ki nasıl oluyorsa, bu son 10 yılda biz yaklaşık 50 bin nüfusumuzu kaybetmişiz. İstihdamla filan alakası yok.

Niye? Çünkü bütün yaşam alanlarımızı kaybediyoruz da ondan. Yani ormanlarımızı kaybediyoruz, piknik alanlarımızı kaybediyoruz, mesire yerlerimizi kaybediyoruz, vadilerimizi kaybediyoruz, içecek su bile bulamayacağız bunların tümü yapıldığı zaman. Dolayısıyla bu istihdam denilen şey bir yalandan ibarettir ve burada bugünkü bu oturumda zannederim konuşmacılar bunlara da değinmek zorunda kalacaklardır.

Yine bu Maden Kanununun Anayasaya aykırı olduğu kanısında benim bir düşüncem var. Anayasanın biliyorsunuz 168. maddesinde *“madenlerin tabii servetler ve kaynaklar devletin hükmü ve tasarrufu altındadır”* diyor 168. madde. Yani bu aslına bakarsanız 1982 12 Eylül Anayasasının kutsal mülkiyet hakkının da bir istisnası bu madde. Yani öyle bir madde ki, toprağın tapusu filan yerin tapusu filan sizde olabilir, ama yerin altında maden varsa, o maden devletindir diyor. Yani devletindir derken, yani hepimizindir demek istiyor, bütün halkımızın demek istiyor ya da bu maddenin ruhundan bunu anlamamız gerekiyor. Yani *“bu tabii servetler ve kaynaklar bu halkındır”* ı anlamamız gerekiyor. Madde aslında böyle düzenlenmiş bir madde.

Fakat gelin görün ki, Maden Kanunu denilen bir kanun var ve bu kanunda devlet bu çıkarılan madenin sadece yüzde 2'sinin devletin olduğu, yüzde 98'inin de genellikle bir yabancı şirketin olduğu ifade ediliyor. Bir kere bu Maden Kanunu bu düzenlemesiyle Anayasanın ruhuna da aykırı bir düzenlemedir. Haksızdır, kabul edilebilecek bir şey de değildir. Bu ülkenin bence en önemli bilim adamlarından birisi olan Prof. Dr. İsmail Duman bununla ilgili sadece bir cümlesini okuyayım, çok sıkılmak istemiyorum sizi.

Diyor ki İsmail Duman: *“Kazancın yabancı şirketler ve onların yurtiçindeki temsilcileri adına bu denli özelleştirildiği, riskinse bu denli kamusallaştırıldığı bir yasa ulusal bağımsızlığı dışıyla tırnağıyla kazanmış bir ülkede değil, ilkel bir kabileden bile önerilemez”* diyor. İşte işin özü, Maden Kanununun özü de budur. Maden Kanunu esasen bir sömürge yasasından başka bir şey değildir bize göre.

KAZ DAĞLARI VE SİYANÜRLÜ ALTIN MADENCİLİĞİ

BEDRETTİN KALIN'IN
KONUŞMASI

Ben daha fazla uzatıp sizi sıkmak da istemiyorum. Konuşmacıları size tanıtarak, konuşmalarını yapmalarını isteyeceğim şimdi.

1957 yılında Çanakkale'de doğdu, Ege Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Gıda Mühendisliği bölümünü bitirdi. Bir siyasi partide il başkanlığı, ilçe başkanlığı yaparak, 12 Haziran 2011 tarihinde genel seçimlerle Çanakkale Milletvekili olarak seçildi. Sayın Mustafa Serdar Soykan'ı konuşmasını yapmak üzere davet ediyoruz. (Alkışlar)

MUSTAFA SERDAR
SOYKAN'IN
KONUŞMASI

Mustafa Serdar SOYKAN (Çanakkale Milletvekili)- Çok teşekkür ederim. Biz kürsüye hitap etmeden bir mesaj var, önce onu okumak istiyorum.

“Sayın Başkan, Barolar Birliği'nin, Çanakkale Barosunun sayın üyeleri, değerli katılımcılar; ülkemizin doğal hazinelerinden topraklarına sularına havasına her yıl gerçekleştirilen organize ve işbirlikçi saldırıların karşısında yükselen toplumsal muhalefeti saygı ve sevgiyle selamlıyorum.

Geçen hafta bir grup arkadaşımızla “Madene Hayır” dedik. Binlerce kişi oradaydı. Bugün aramızda yokum, ancak biliyorum ki yol arkadaşlarımız sizlerle. Bense şu sıralarda kendi bölgede Taksim'i dümdüz etmeye çalışanlara karşı İstanbul halkıyla güne başlayacak ve orman talanıyla mücadele edenlerin arasında mücadelemi sürdürüyor olacağım. Gelecek nesillerden ödünç aldığımız Kaz Dağlarının korunmasında emeği geçecek bu önemli toplantıyı selamlıyor ve mücadelenizde kolaylıklar diliyorum.

Sevgi ve saygılarımla Melda Onur İstanbul Milletvekili, Türkiye Büyük Millet Meclisi Çevre Komisyonu Üyesi.”

Sevgili Melda'ya çok çok teşekkür ediyorum, sağ olsun bizim daha önce burada yaptığımız gezide de bizi yalnız bırakmadı ve bundan sonraki çalışmalarımızda bizimle beraber olacaktır, tekrar kendisine çok teşekkür ediyorum.

Türkiye Barolar Birliğinin çok değerli temsilcileri, Belediye Başkanım, sivil toplum örgütlerinin çok değerli temsilcileri,

KAZ DAĞLARI VE SİYANÜRLÜ ALTIN MADENCİLİĞİ

MUSTAFA SERDAR
SOYKAN'IN
KONUŞMASI

çevreciler, sevgili katılımcılar; hepinizi saygıyla selamlıyorum, hoş geldiniz diyorum.

Burada özellikle bakıyorum yanlış yapmamak için. Siyasalere de hitap edeceğim, ama atlamış olmak istemiyorum. Cumhuriyet Halk Partisinin il başkanı, ilçe başkanı, yöneticileri burada. Gösterdikleri duyarlılıktan dolayı kendilerine teşekkür ediyorum, hoş geldiniz diyorum. Keşke burada Adalet ve Kalkınma Partisinin yöneticileri ya da il başkanına, ilçe başkanına, hatta milletvekillerine de bir hoş geldiniz diyebilseydim, çok isterdim bunu. (Alkışlar)

Evet değerli arkadaşlar, konumuz çevre. Şöyle çok eskiye gitmeye gerek yok, 20-30 yıla filan. Bakın 10 yıl önce Türkiye'de neleri konuşuyorduk, şimdi neleri konuşmaya başladık. Yani bundan 10 yıl önce çevre bilincimiz henüz bu kadar gelişmemişti ya da gelişmemizi etkileyecek neden yoktu. Henüz dağlarımız, ovalarımız talan edilmemişti, delik deşik edilmemişti, yaşam tehlikeye sokulmamıştı. Ama bakıyoruz ki hızla hükümetin her yanlış ruhsatından sonra çevreyi yok edecek her olumsuz hareketinden sonra ciddi anlamda bir çevre bilinci hızla gelişmeye ve yayılmaya başladı Türkiye'de.

Neden çevre bilinci gelişti, neden çevremize, özellikle yaşadığımız bölgeyi, havamızı suyumuzu toprağımızı korumaya çalışıyoruz? Korumanın ötesinde, bizden sonraki yarın çocuklarımıza torunlarımıza gelecek nesillere emanet aldığımız çevreyi yaşanabilecek bir şekilde tahrip etmeden bırakmaya çalışıyoruz.

Hep çevre diyoruz, bakın dünyayı kaplayan ince toprak tabakası olmasaydı, üzerinde ekimler olmazdı, ağaçlar olmazdı, hayvanlar olmazdı, insanlar olmazdı. Yani yaşam karada yaşam olmazdı. Belki okyanuslarda farklı bir şekilde yaşam olurdu, ama dünyada karada yaşam olmazdı.

Küresel iklim değişikliğinden dolayı bu uzun yıllar asırlarca oluşabilen toprak tabakasını hızla kaybetmeye başladık. Her yıl bir Kıbrıs büyüklüğünde verimli toprak tabakasını kaybedi-

KAZ DAĞLARI VE SİYANÜRLÜ ALTIN MADENCİLİĞİ

MUSTAFA SERDAR
SOYKAN'IN
KONUŞMASI

yoruz. Ya okyanuslara akıyor sellerle ya da çölleşiyor verimsiz hale geliyor.

Eğer biz toprak tabakasını koruyamazsak, haliyle üzerindeki kileri koruyamayız, yani yaşamı koruyamayız, canlıları koruyamayız, ekini koruyamayız, toprağı koruyamayız. Dolayısıyla insanları koruyamayız, dünyayı koruyamayız. O anlamda önce siyasetin ötesinde yaşamak zorundayız, nefes almak zorundayız, yemek içmek zorundayız. Ama sağlıklı yaşamak zorundayız. İşte bizim bu çevre bilincine iten asıl neden, hem çevreyi korumak hem yaşanılabilir bir çevreyi sağlamak devam ettirebilmek.

Ama bakıyoruz son dönemde önce Kaz Dağları, tabii bizim gözümüzün önünde olduğu için Kaz Dağları dedik, ama arkadaşım da Artvin'i örnek verdi. Artvin'i delik deşik ediyorsunuz. Manisa Turgutlu Çal Dağı, Kaz Dağının benzeri belik deşik oluyor. HES'lerle Karadeniz'in bitki örtüsü ortadan kalkıyor. Tortum'da o güzelim o verimli araziler sudan dolayı yok oluyor; HES'lerle suya el konulduğu için.

Türkiye'nin en güzel bağların bahçelerin olduğu o Anamur'da o bahçeleri yok edip, üzerine nükleer santral kurmaya çalışıyoruz, oraya ve Sinop'a. Kaz Dağlarını anlatmaya gerek yok, her zaman anlatılıyor, dünya mirasları, korunması gereken bir yer. Bunun siyasetle alakası olmayan bir şey. Bunu her seferinde hem Mecliste gündeme getiriyoruz, hem her yerde gündeme getiriyoruz. Biz diyoruz ki, arkadaşlar çevreyi koruyalım, çevremizi koruyalım. Sonunda bu suyu yok edersek, bu çevreyi yok edersek, burada bu zarar sadece Adalet ve Kalkınma Partisine oy vermeyenler çekmeyecek. Eğer burada bir zarar varsa, bu zararı hepimiz göreceğiz, bütün canlılar görecektir. Siz de insansınız, biz de insanız. Bu iş çevre konusu siyasetin daha ötesinde önemli bir konudur, ama bu konuyla ilgili maalesef hükümetin bırakın önemli adım atmasını, her gün çevreyi yok etme konusunda ciddi anlamda çalışmaktadırlar.

Biz diyoruz ki çevreyi koruyalım, sağlıklı bir nesil için bu çevreyi koruyalım, geliştirelim, hep beraber yapalım bu işi.

KAZ DAĞLARI VE SIYANÜRLÜ ALTIN MADENCİLİĞİ

MUSTAFA SERDAR
SOYKAN'IN
KONUŞMASI

Onlar bizim bu çağrımızı, bizim davetimizi yanlış anlıyorlar. Biz çevreyi koruyalım diyoruz, onlar bu kendi çevrelerini korumak için anlıyorlar. Biz çevreyi koruma mücadelesi veriyoruz, sağlıklı nesiller yetiştirmek için, onlar da kendi yandaşlarını, kendi çevresindekileri koruma mücadelesi veriyorlar. Çevreyi yok edecek ruhsatlar izinler vererek, kendi çevresine bir gelir sağlama peşinde koşuyorlar. Yani onların çevre anlayışı, kendi çevresini korumak, kendi çevresinin geleceğini garanti altına almak, ama bizim de çevre anlayışımız insanlığın geleceğini garanti altına alabilmek, yaşam alanlarını.

Şimdi kiminle mücadele ediyoruz şu anda? Çevreyi yok eden bir hükümetle mücadele ediyoruz. Sürekli mücadelemizi veriyoruz. Sizler burada veriyorsunuz, farklı platformlarda veriyorsunuz, biz Türkiye Büyük Millet Meclisinde veriyoruz milletvekili arkadaşlarımızla beraber. Sürekli gücümüz nedir, yapmamız gereken nedir? Araştırmalara gidebiliriz, soru önergeleri veririz, dikkat çekmeye çalışırız, gündemde tutmaya çalışırız. Birazcı içinde hani vicdan sahibi Başbakanın emriyle hareket etmeyen milletvekili olur da, acaba bu işe bizimle beraber evet bu da doğru, bu çevreyi koruyalım diyebilecek birisi çıkar diye bakıyoruz, ama maalesef bunu da bulamıyoruz.

Bu mücadele diyoruz ki Kaz Dağlarıyla ilgili verdiğim bir araştırma önergesinde Sayın Hicri Nalbant kanımca belirtti, Kaz Dağlarını anlattık, siyanürü anlattık, ama bizim Adalet ve Kalkınma Partisinin Çanakkale milletvekili arkadaşımız, siyanürün pek zararlı olmadığını ifade etti. Bana bakarsanız tuz da zehirlidir dedi. Tabii biz de üzüldük, bu işin başka tarafı, ama. Bu arkadaşımızın köyünün suları da bulanık akmaya başlamıştı o dönemde. Hatta Şahin Köyünde hatırlayın bir kurban bayramıydı zannedersem veya Ramazan Bayramıydı, sondajdan dolayı sular kesilmişti. Hem Çanakkale Belediye Başkanımız, hem Lapseki Belediye Başkanımız taşıma suyla oraya su göndererek, bir bayram gününü geçirmelerini sağlamıştı.

Bunun için ne dediler biliyor musunuz arkadaşlar o milletvekilleri? “CHP milletevekili dereden su doldurmuş, halkı kandırıyor” dediler. Biz o bölgeye gittik, size bu milletvekili ya-

KAZ DAĞLARI VE SİYANÜRLÜ ALTIN MADENCİLİĞİ

MUSTAFA SERDAR
SOYKAN'IN
KONUŞMASI

lanıcı diyor dedik, ondan sonra ne olduğunu siz de tahmin edebilirsiniz.

Mücadele veriyoruz, iktidarla mücadele veriyoruz. Eğer bir hükümetin bakanı, altıncıların uçağıyla seyahat ederse, biz bu hükümete ne anlatacağız? Bakan Zafer Çağlayan geldi Çanakkale'ye, bir uçakla geldi. Biz de merak ettik, bu uçak pek bilinen bir uçak değil, galiba madencilerin uçağı dedik. Ben de bunu resmen sordum, birkaç soru sordum, uçağın kimin olduğunu sordum. Uçak sizin tarafınızdan kiralanmış mıdır bakanlık tarafından, yoksa madencilerin uçağı mıdır, sizin altına mı sundular uçak diye sordum. Birkaç soruya cevap vermiş, ama benim bu uçak konusuna bakan değinmemiş. Demek ki, sen madencilerle kol kola geziyorsun. O zaman sizin çevre anlayışınıza uyan bir pozisyon bu. Madenciler bir bakan, hükümetin bakanı, madencilerin uçağıyla seyahat ediyorsa, madencilerin altına tahsis ettiği, Kaz Dağlarını yok eden madencilerin bakanın altına tahsis ettiği bir uçakla geziyorsa, demek ki onların çevre anlayışı doğruymuş. Çevreyi koruyup kollama anlayışı doğruymuş.

Evet, şimdi size bir şey okumaya çalışacağım arkadaşlar. Aynen okuyorum: *“Büyüme ve kalkınma böyle devam ederse, ortada yaşanabilir bir dünya kalmayacak. Bu acımasız rekabet, bu hırs, bu talan böyle devam ederse çocuklarımıza bırakacağımız bir dünya var olmayacak. Hızlı büyüme karşısında denizler kirlenmekte, akarsular göller kuruyor, ormanlar tehdit altına girmekte ve ekosistem hızla bozulmaktadır. Birileri kalkınırken, bir yerlerde nehirler kuruyor; birileri sanayileşirken bir yerlerde denizler kirleniyor; birileri refah ve bolluk içinde yaşarken, başka bir yerlerde ormanlar yok edilmektedir. Dünyanın bu şekilde hızla tüketilmeye devam edilmesi halinde, nefes alacak atmosfer, içecek bir damla su kalmayacaktır. Tükettiğimiz ürünlerin kaynağını sorgulamalıyız. Bir parça elmasın, bir gram altının, bir litre petrolün, bir metreküp doğalgazın, bir torba kömürün nerelerden geçip geldiğini, ne tür trajedilere şahit olarak evlerinize ulaştığına artık kafa yormamız gerekiyor”* diye son derece çevreci bir konuşma. Yani teşekkür ederim, Allah razı olsun mu desem, ne desem? Çok güzel bir konuşma.

KAZ DAĞLARI VE SIYANÜRLÜ ALTIN MADENCİLİĞİ

MUSTAFA SERDAR
SOYKAN'IN
KONUŞMASI

Bu konuşmayı kim yaptı biliyor musunuz arkadaşlar? Başbakan yaptı. Türkiye Cumhuriyetinin Başbakanın yaptı. Yalancı Başbakan yaptı. Buna ne denir? (Alkışlar)

Sen termik santralleriyle Biga'nın o verimli topraklarını yok edeceksin, sen verdiğin ruhsatlarla dünyanın gözbebeği Kaz Dağlarını yok edeceksin, sen Turgutlu Çal Dağını yok edeceksin, sen Artvin'i yok edeceksin, sen nefes aldırmayan bir Ergene'yi temizlemeyeceksin ve utanmadan insanları kandırarak, böyle çevreci konuşma yapacaksın. Sen yalan söylüyorsun, her konuda söylediğin gibi sen bu konuda yalan söylüyorsun ve insanları kandırıyorsun.

Evet arkadaşlar, onun için işimiz çok zor. Eğer bir ülkenin Başbakanı bu ülkenin gerçeklerini ifade ettiği gibi göremiyorsa, ifade ettiği gibi anlamıyorsa, o zaman iş bize düşüyor değerli arkadaşlar. Bu işi ne yapmak lazım? İşte bu yapılması gerekenlerden bir tanesidir. Emeği geçen herkese çok çok teşekkür ediyorum.

Bunları hep yapıyoruz, ama dediğim gibi iş bize düşüyor. Bu bölgede zarar gören herkesin bu işe hayır demesi gerekir. Herkesin çıkıp Başbakana sen bizi kandırıyorsun, sen yalan söylüyorsun, sen çevreyi koruyan çevreci bir konuşma yapıyorsun, ama sen o konuşmayı yaparken sen çevreyi yok ediyorsun, insanları kandırıyorsun deyip, insanların sokağa çıkması lazım.

Nasıl Artvin'de, Artvin'in nüfusu kadar herkes siyaseti bir kenara bırakmış, kendi mücadelesini vermiş. Havasını, suyunu, toprağını korumak için mücadele etmiş. Nasıl Turgutlu'da insanlar mücadele ediyor, nasıl Bergama'da mücadele edildiğini, nasıl Uşak'ta Kütahya'da, Türkiye'nin her yerinde çevre mücadelesi her gün geliyor. Bu bölgede de, Balıkesir'de de, Çanakkale'de de çevre mücadelesinin hızla gelişmesi lazım.

Hepimiz anlıyoruz, ne olacağını biliyoruz, ama artık bilmenin ötesine geçmek zorundayız. Biz üzerimize düşeni yapıyoruz, buradaki çevreci arkadaşlarımız gerçekten üzerine düşeni

KAZ DAĞLARI VE SİYANÜRLÜ ALTIN MADENCİLİĞİ

MUSTAFA SERDAR
SOYKAN'IN
KONUŞMASI

yapıyor, herkes üzerine düşen görevi yapıyor, ama görev sadece mücadele edenlerin görevi olmaktan çıkması lazım. Hepimiz kendi suyumuzla sahip çıkmak zorundayız. Bunu söylemek yetmiyor, bu anlamda hepimiz gelin konuşalım, oturalım, yürüyelim, eylem yapalım, gelin Çanakkale'de 50 bin kişi, bu bölgede yaşayan 50 bin insan "madenciler defol" diyelim, termik santrale hayır diyelim Cumhuriyet Meydanında. Gelin hep beraber Ankara'ya gidelim. Başbakanı sen bizi kandırıyorsun, al madenciler senin olsun diyelim. Bunun çözümü budur, çünkü bu işle ilgili hükümetin bir çabası bir gayreti yoktur, olmayacaktır da. Çünkü onların tek anlayışı vardır, kendi çevrelerini koruyabilmek kollayabilmek.

Şimdi Başbakan neden yalancı dedim arkadaşlar? Sadece bundan dolayı, bu yeter bu bir örnektir, ona yalancı dememi gerektirecek bir nedendir de, şimdi asıl tehlike bizi bekliyor. Bakın nasıl tehlike? Daha büyük bir tehlike bizi bekliyor. Şimdi bizim komisyondan geçen bir tasarı var, Meclis gündeminde. Her an genel kurula gelebilir bu tasarı, sayısal çoğunluktan dolayı da hemen gece gündüz çalışıp, sabaha kadar bunu da çıkarabilirler, diğer yasalarda yaptıkları gibi.

Bu yasa 297 sıra sayılı Tabiatı ve Biyolojik Çeşitliliği Koruma Yasası. Ama yasanın özüne, sonuna baktığımız zaman şunu demek zorunda kalıyorsunuz: Tabiatı ve Biyolojik Çeşitliliği Koruması Yasasından kim koruyacak? Çıkacak olan ya da o zaman çıkmış olan diyebiliriz, tabiatı çıkmış olan tabiatı ve biyolojik çeşitlilik koruma yasasından kimi koruyacak diyebiliriz.

Bu yasa neleri getiriyor? Çok özetleyeceğim. Şu anda Türkiye'de aşağı yukarı, gerçi Hocam yüzde 6 dedi, ama biz genelde yüzde 4 yüzde 5 olarak biliyoruz, yüzde 6 da diyebiliriz. Korunan alanların yüzölçümünün yüzde 5'i civarında Türkiye'de. Bunun ortalaması yüzde 15. O zaman ne yapmamız lazım? Demek ki korunan alanların oranı bizde çok düşük, bunu arttırmak zorundayız. Yani çevreyi korumak kadar, korunan alanları arttırmak zorundayız. Ama bu yasayla korunan alanlar tekrar değerlendirmeye tabi tutuluyor. Koruma alanı

KAZ DAĞLARI VE SIYANÜRLÜ ALTIN MADENCİLİĞİ

MUSTAFA SERDAR
SOYKAN'IN
KONUŞMASI

değiştiriliyor ve bu maddesinde sürdürülebilir koruma diyor. Yani kullanıma açıyor. Korunan bölge neresi var Çanakkale'de? Var korunan yerler örneğin, Gelibolu Yarımadası var, Troya var. En çok da gözüm orada Sayın Başkanım, giderken sit alanı biliyorsunuz orası. Ben onu takipteyim kim alacak diye. Bu yasadan sonra orası da büyük ihtimalle elden çıkabilir.

Kamu yararı, üstün kamu yararı, bir maddede de üstün kamu yararı görülürse, koruma kaldırılabilir. Yani bu ne demektir? İşte Gelibolu Yarımadasında... Milli Parklar Kanunu ortadan kalkıyor değerli arkadaşlar. Şu anda Milli Parklar Kanunundan dolayı, Koruma Kanunundan dolayı birçok yeri koruyabiliyoruz; bu madencilerin ve termik santralcilerin önünde engel. Birçok yerde Koruma Kanunundan dolayı madenciler ve termik santralciler ruhsat alamıyor, önlerinde engel. Bu yasa onların önündeki bu engeli kaldıracak. Yani işte Belgrat Ormanlarında rezidanslar görebiliriz. Ankara'da Atatürk Orman Çiftliğinde rezidanslar görebiliriz bundan sonra; koruma kalkıyor çünkü.

Örneğin, Manyas kuş gölünde, kuş gölünün etrafında bir havaalanı yapılmasını görebiliriz. O koruduğumuz, gözümüz gibi dünyanın en güzel korunan alanları, koyuları, o güzel alanların hepsinde bir otel ya da engel görebiliriz. Yani bu yasa tamamen AKP'nin çevresini çok iyi bir şekilde koruyabilecek bir yasa, ama gelecek nesillere bırakacağımız o küçük alanı da yok edecek bir yasa.

Onun için bu yasa tasarılarını hazırlayan bir hükümet, madencilerin uçağıyla gezen bir hükümetin üyesi olduktan sonra, Başbakan hangi çevreci konuşmayı yaparsa yapsın, Başbakan çevre konusunda ne söylese söylesin, Başbakanın söyleyeceği hiçbir şey inandırıcı değildir.

Konumuz genelde Kaz Dağları olduğu için, Kaz Dağlarıyla ilgili bir de son dönem çıkan yangınlar var bizim dikkatimizi çeken biliyorsunuz. Bir Çamyurt bölgesinde vardı, hava nedeniyle icraya filan gidemedik, hava yağmurluydu. Sonra Havran bölgesinde bir yangın çıktı arkadaşlar yazın. Ben de çevre ko-

KAZ DAĞLARI VE SİYANÜRLÜ ALTIN MADENCİLİĞİ

MUSTAFA SERDAR
SOYKAN'IN
KONUŞMASI

misyonu üyesi olarak oradaki milletvekili arkadaşlarımla beraber gittim yangın bölgesine. Tabii biliyorsunuz binlerce, on binlerce ağaç kesilecek. Madencilerin arama bölgesinde. Şimdi bir yerde düşünebiliyor musunuz bir ormanlık alan, madenciler orada arama yapacaklar, bir gün gelmişsin orası dümdüz olmuş. Ya bu işle hiçbir ilgisi olmayan, bana ne benim yerim yok, bana da zararı yok diyen insan bile, o ağaçların kesildiğini görünce herhalde yüreği burkulacak, tepki gösterecek. Bunu parantez açarak söyledim.

Tabii o yangın çıkan bölgeye gittim. Bir tepeden bakıyorsunuz Havran'da bir maden işletme ocağı olduğu bölgede, hatta arama yapılacak o bölgedeki ağaçlar yanmış. Yani sanki harita üzerinden kalemlerle çizmişsiniz gibi bizzat kendi gözlerimle yaptım gördüm gözlemledim, bunu anlatmak istiyorum paylaşmak istiyorum sizlerle tespitimi. Yani oraya bakınca, diyorsunuz ki burası kesilecekti. Bu ağaçların hepsi, o yanan bölgedeki ağaçların hepsi kesilecekti, ama kesmeye gerek kalmamış orası yanmış.

Sonra sordum yetkililere, yetkililer açıklama yaptılar. Dedi ki, burada hiçbir sabotaj kuşkusu yoktur oranın yanmasıyla ilgili. Çok detayına girmiyorum, su alma konusunda da önce izin vermemiş madenciler, yangın bittikten sonra madencilerin su havuzundan suyu vermişler yangın bittikten sonra.

Sonra ben de bir açıklama yaptım. Dedim ki, hiçbir yetkilinin açıklaması, sabotaj yoktur açıklaması burayı gördükten sonra benim içimdeki sabotaj kuşkusu yok etmez ve şimdi bizi bekleyen tehlike bu; özellikle uyarmak için söylüyorum bunu. Maden bölgelerine dikkat edelim. Hükümetten umudumuzu kestik. Bu hükümet gidinceye kadar bir şekilde mevzileri korumak zorundayız, tarlamızı bağımızı bahçemizi ormanımızı havamızı suyumuzu mücadele ederek, demokratik haklarımızı kullanarak korumak zorundayız.

Yine ağaçların kesileceği birçok bölgede, yangınlar çıkabilir. Bunlara dikkat etmek zorundayız. Buna özellikle dikkat çekmek için, bu konuya dikkat çekmek için burada açıklıyo-

KAZ DAĞLARI VE SIYANÜRLÜ ALTIN MADENCİLİĞİ

MUSTAFA SERDAR
SOYKAN'IN
KONUŞMASI

rum. Onun için arkadaşlar, gerçekten işimiz zor. Elbette ki ben milletvekiliyim ve Cumhuriyet Halk Partisi milletvekiliyim. Elbette ki olaya siyaseten bakmak istiyorum, ama çevre konusunu siyasetin önünde ötesinde tutmak lazım.

Yani az önce bahsettiğimiz yasa tasarısı. Bu tasarı geliyor, ne yapmak lazım? Bir yasa çıkartacaksınız, ne yapmak lazım? İlgili birimleri toplamak lazım, üniversitelerden bilgi almak lazım, sivil toplum örgütlerini toplamak lazım. Madem iyi bir yasa yapacağız, niçin yapıyorsunuz? O konuyla ilgili daha büyük güvence vermek için, daha iyi bir gelecek hazırlayabilmek için. Bir yasa yapıyorsanız halkın yararına yapıyorsunuz yasayı.

O anlamda yapacağınız yasayla ilgili toplantılar yapacaksınız, diğer siyasi partiler, bütün siyasi partiler toplanacağız oturacağız ortak bir tasarı hazırlayacağız, göğsümüzü gere gere Türkiye Büyük Millet Meclisine getireceğiz, genel kurulda bunu anlata anlata, ne güzel bir yasa çıkardık diye bu yasayı çıkartacağız. Ama bu şimdi çıkan yasalara bakıyorsunuz, kapalı kapılar ardında, kimsenin haberi olmadan yasa hazırlanıyor. Neye göre hazırlanıyor? AKP'nin çevre anlayışına göre hazırlanıyor, kendi çevresindekileri koruma anlayışına göre, rant anlayışına göre hazırlanıyor. Bu yasada olduğu gibi, geliyor sayısal çoğunluk, kabul edenler etmeyenler, söz hakkını kullanıyorsun. Sonunda parmaklar kalkıyor ve sayısal çoğunluk var, benim dediğim olur diyor geçiyor.

Bu tip yasalar bakın akşam saat 20.00'den sonra geliyor değerli arkadaşlar. Biraz Meclisin işleyişinden bahsedelim. Biliyorsunuz Meclis genelde üç gün çalışır. Salı günü 15.00'te başlar, çarşamba perşembe 14.00'te başlar. Meclis televizyonunda salı 15.00'te, çarşamba perşembe 15.00'te başlar, akşam 19.00'da Meclis televizyonu kapanır. Eskiden televizyon tamamen açtı Meclis çalıştığı sürece. Şimdi saat 19.00 olduğu zaman Meclis televizyonu kapanır arkadaşlar. İnternette izlersiniz, ama internette köydeki vatandaş veya ...(13)05.08 vatandaş internette, ancak ilgili belirli kişiler internette izleyebilir, ama genel anlamda televizyonun izlenme şansı kalktı.

KAZ DAĞLARI VE SİYANÜRLÜ ALTIN MADENCİLİĞİ

MUSTAFA SERDAR
SOYKAN'IN
KONUŞMASI

Eskiden ne olurdu televizyon açıkken? Konuyla ilgileniyorsa, örneğin orman köylüsüyle ilgili bir şey varsa, orman köylüsü açıyordu televizyonu sabaha kadar da olsa onu dinliyordu. Şimdi o kapandı. O kapanınca saat 19.00'da bu yasalar geliyor. Ben buna ahlaksız yasa diyorum. Bu yasalar geliyor. Kim ne konuşmuş, kim hangi parti neyi savunmuş, kavga dövüş olmuş mu, ne olmuş, neler olmuş? Neden CHP yine kavga etmiş? Hepimiz kavgacı parti olmuştuk orada.

Ertesi sabah bununla ilgili ne bir gazetede bir cümle, ne bir televizyonda üç dakikalık bir haber ne bir görüntü, ne de konuyla ilgili bir milletvekili çıksın televizyonda açıklama yap-sın. Yok arkadaşlar, bir yasa geçiyor, yasadan haberimiz yok. Zaten istedikleri o. Yasadan haberimiz yok.

Onun için *-vaktimi de pek aşmak istemiyorum-* iş bize düşüyor. Uyanık olmak zorundayız, yaşadığımız çevreyi korumak zorundayız. Biz oturalım gelin hep beraber, Anayasa yapalım demiyoruz, bir Anayasa hazırlamıyoruz, bir siyasi görüş belirtmiyoruz. Bu çevre meselesidir, hepimiz bu çevrede yaşıyoruz, hepimiz çocuklarımıza bu çevreyi bırakmak zorundayız. Onlara yaşanabilir bir çevreyi bırakmak zorundayız. O zaman gelin bunu dört parti beraber yapalım, sivil toplum örgütlerine soralım, üniversitelere soralım, en iyisini hep birlikte yapalım. Ama maalesef hükümet bu anlayıştan yoksun olduğu için iş bize düşüyor. Mücadele edeceğiz, daha çok çalışacağız, yaşamı kendimiz sağlayacağız. Havamızı, toprağımızı, suyumuzu kendimiz koruyacağız.

Hepinize çok çok teşekkür ediyorum. (Alkışlar)

Av. Bedrettin KALIN (Oturum Başkanı)- Sayın Milletvekiline teşekkür ediyoruz. Gerçekten de Biyolojik Çeşitliliği ve Doğayı Koruma Yasası biliyorsunuz daha önce de Meclise indirilmek istendi. Ancak tepkiler nedeniyle geri çekildi. Şimdi öğreniyoruz ki tekrar aynı hazırlık içerisinde. Dolayısıyla çok önemli bir yasa, bunu bilmemiz gerekiyor. Önemi şu açıdan: Çok tehlikeli bir yasa olduğunu bilmemiz gerekiyor. Bununla ilgili, işte Biyolojik Çeşitliliği Koruma Yasasını İzleme

KAZ DAĞLARI VE SIYANÜRLÜ ALTIN MADENCİLİĞİ

Komisyonu diye de bir komşum var. O arkadaşlarımıza hep beraber destek olmamız gerekiyor.

Şimdi diğer konuşmacıya geçiyoruz. Av. Mehmet Horuş, Türkiye Jeoloji ve Meteoroloji Mühendisleri Odaları hukuk müşaviri, Bergama, Uşak, Eşme, Sivas Kangal'daki altın madenciliği davalarının da avukatlığını üstlenmiş, bu davaların avukatlığını üstlenmiş, Ankara Barosu Kent ve Çevre Kurulu üyesi. Sevgili arkadaşım buyurun.

Av. Mehmet HORUŞ (Türkiye Jeoloji ve Metalurji Mühendisleri Odaları Hukuk Müşaviri)- Herkesi saygıyla selamlıyorum. 2008 yılında Türkiye Barolar Birliğinin Kuşadası'nda çevre sorunları içerikli yargı kararları ve uygulamalarının değerlendirilmesi toplantısı yapıldı. Bu toplantının sonuç metninde, bundan beş yıl öncesine ilişkin birtakım tespit ve öneriler var. Ben bu tespitleri, bu beş yıllık süreçte değerlendirip, ondan sonra kendi yorumlarımı yapacağım.

MEHMET HORUŞ'UN
KONUŞMASI

Sırasıyla gidiyorum: Bu toplantının sonunda dava açma ehliyetiyle ilgili mahkemelerin bunu daha geniş yorumlamaları ve baroların ve meslek odalarının çevre davalarını açmakta hukuki menfaati olduğu, mutlaka belirtilmelidir diye bir usul kural önerilmiş. Açıkçası o tarihlerde ilk defa Türkiye Barolar Birliğinin çimento fabrikaları özelleştirilmesi ve Bergama'daki siyanürlü altın madeniyle ilgili açtığı davalarda, yerel mahkemeler "barolar bu davaları açamaz" deyip reddetmişti. Daha sonra Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu, baroların bu davaları açma ehliyeti olduğunu belirtmişti.

Yıllardır pek çok baromuz bu konuda öncülük ediyor, davalar açıyor. Çanakkale Barosu da burada bu mücadeleyi yürütüyor, ama son dönemde aksi yönde yargı kararları gelmeye başladı. Örneğin, Eşme Kışladağ altın madeniyle ilgili, Uşak Barosunun davaya müdahillik talebi Manisa İdare Mahkemesi tarafından reddedildi. Yine Ankara Barosunun Atatürk Orman Çiftliğiyle ilgili açtığı davalarda, baronun taraf ve ehliyeti olmayacağı yönünde ret kararları gelmeye başladı.

KAZ DAĞLARI VE SİYANÜRLÜ ALTIN MADENCİLİĞİ

MEHMET HORUŞ'UN
KONUŞMASI

Yine eskiden Bergama'da dava açarken Burhaniye'de oturan vatandaşa mahkemeler en başta sen 200 kilometre ötede oturuyorsun, sen dava açar mısın açmaz mısın tartışması yapılıyordu. Şimdi Danıştay 6. Dairesi, daha önce o bakıyordu şimdi 14 bakıyor davalara. Bu ehliyet tanımını geniş yorumladı ve Anayasanın 56. maddesinde de, çevreyi korumak hem hak hem de bir ödev olarak tanımlandığı için, esnek yorumladı ve herkesin dava açabileceği yönünde bir içtihat birliğine doğru giderken, şimdi de mahkemeler yeniden ikametgâh belgesi sormaya başladılar. Burada bir maddede bir gerileme var, bu menfaat koşuluyla ilgili.

Diğeri dava harçlarıyla ilgili mesele. Beş yıl önceki toplantıda dava masraflarının adli yardım fonundan karşılanması, bu aynı zamanda bir yurttaşlık ödevi olduğu için davacıların harçtan muaf tutulması gibi öneriler getirilmişti. Şu anda benim Silopî'de termik santraliyle ilgili devam eden bir davamda gerçekten çok zorlandık ve çok zorlana zorlana bunu Hazine'den ödettirebildik. Ama bakanlık şu anda "benim bütçem yetersiz" şeklinde, bu işin önünü kesmeye başladı. İneğini satıp dava masrafını ödeyen yurttaşlar var. Burada da bir ilerleme olmadığını görüyoruz. Dahası, bu yurttaşlık görevini yerine getiriyorsanız yaklaşık 10 bin lira keşif maliyetini göze almak zorundasınız. Ayrıca davaları kaybettiğinizde de idareye avukatlık ücreti ödüyorsunuz.

Yine 2005 yılındaki Türkiye Barolar Birliğinin toplantısının sonuç metninde, çevre davalarında yürütmeyi durdurma müessesesinin daha net, daha etkin uygulanması yönünde bir karar alınmış. Çünkü bu tip davalarda işletmeler faaliyete başladıktan sonra, yargının geç işlemesi nedeniyle alacağımız bir yürütmeyi durdurma ya da iptal kararının pek bir hükmü kalmıyor. Telifisi imkânsız zararlar ortaya çıkmış oluyor.

Biliyorsunuz üçüncü yargı paketinde, davalı idarenin savunması alınmadan yürütmeyi durdurma kararları verilemeyeceği yönünde bir değişiklik yapıldı. Şu anda da mevcut uygulama içerisinde 8 ay, 1 yıllık sürelerde ancak yürütmeyi durdurma kararı alabiliyorsunuz ortalama olarak. Bu arada da

atı alan Üsküdar'ı geçmiş oluyor. Biz hâlihazırda zaten şantiyelerde keşif yapmak zorunda kalıyoruz açtığımız davalarda.

Sürelerle ilgili yine ciddi kısıtlamalar olmaya başladı. Biliyorsunuz dava açma süresi 60 gün idari davalarda. Fakat ÇED kararları, Çevre Bakanlığının sitesinden yayınlanıyor, ama bir de ÇED gerekli değildir kararları var ki, bunların sayısı çok fazla. Şu anda 3 bin küsur ÇED kararı varsa, 30 binin üzerinde ÇED gerekli değildir kararı var. Bunlara ulaşmak, bunlardan haberdar olmak ancak iş makineleri köyünüze gelip çalışmaya başladığında mümkün oluyor. Bununla ilgili de iki yıl öncesinde Danıştay'ın çok iyi bir kararı vardı. Bu vatandaşın zaten ÇED'in ne olduğunu anlama, buradaki işletmenin ne getireceğini bilme konusunda bile bir tecrübesi olmaksızın, sırf haberdar olduğu, muhtarlığın panosunda yayımlandığı, belediye hoparlöründen duyurulduğu şeklinde tutanaklarla öğrenme koşulunun yerine getirilmediğini belirterek, 60 günlük süreler geçse bile, öğrenme tarihinden itibaren davalar açabiliyordu. Şimdi Danıştay 14. Dairesi bu yönde de aksi bir içtihat geliştirmeye başladı. Süre yönünden bu davalar reddedilmeye başlandı. Hâlbuki doğa karşısında birkaç yılın, o 60 günün 100 günün çok bir kıymeti yok.

Çok ibret vericidir. Antalya Alakır'da bilirkşi raporuyla, oradaki HES projesinin çevreye zarar vereceği ortaya çıktı. Mahkeme yürütmeyi durdurma kararı verdi. Yani tescil edilmiş, çevreye zarar vereceği tescil edilmiş bir proje, sonra da süre yönünden reddedildi ve tekrar iş makineleri çalışmaya başladı. Doğa karşısında, çevre hakkı karşısında bu tip kazanılmış haklardan bahsedilemeyeceğini düşünüyoruz. Burada da bir geriye gidiş var.

Bunlar usule ilişkin değerlendirmelerimiz, şimdi esasa gelelim. Az önce sayın vekilim söyledi, üstün kamu yararı meselesi. Tabiat ve Biyoçeşitlilik Yasasıyla birlikte bunu tartıştık. Beş yıl önceki toplantıda, biz çevreyle ilgili konularda çevre hakkı söz konusu olduğunda, üstün kamu yararı olsun demiştik. Şimdi bu üstün kamu yararı tam tersine döndü. Bu Tabiat ve Biyoçeşitlilik Yasası geçerse, tamamen idarenin bir birimi olan kurulların alacağı üstün kamu yararından bahsedildi.

KAZ DAĞLARI VE SİYANÜRLÜ ALTIN MADENCİLİĞİ

MEHMET HORUŞ'UN
KONUŞMASI

Bu şu demek: Ben idare olarak yürütme olarak üstün kamu yararı kararı aldım. Yani ne demek bu? İdare mahkemesine gittiğimde, kamu yararı var mı yok mu diye zaten yargılama yapılacak. Ben peşinen, benim kararımı, idarenin kararını, üstün kamu yararı olarak ilan ediyorum demiş oluyorlar. Dolayısıyla burada da bir yargı muafiyetine doğru gitme eğilimi görüyoruz.

Yine esasa dair genel bir değerlendirme yapayım lafı uzatmadan. Mahkemeler önlerine gelince ilk iş raporlara bakıp, kamu yararı var mı yok mu diye iptal ya da ret kararları veriyorlar bu davalarda. Fakat şöyle bir eğilim kanıksanmaya başladı. Bakın biz çok yüksek oranlarda hâlâ mahkemelerden yürütmeyi durdurma ve iptal kararları alıyoruz çevre davalarında; hâlâ. Bakanlık bununla yüzleşmek istemiyor. Bakanlığın sayfasına bakarsanız hâlâ Edirne İdare Mahkemesinin bir kararından bahsediliyor, ama onlarca lehimize mahkeme kararları var. Ama bununla yüzleşmek istenmiyor. Bu iptal edilen, bu verilen yürütmeyi durdurma kararları aslında ülkemizde çevre hukukunun gelişmesi açısından birer kilometre taşı ki, idari yargıda bir içtihat hukukudur. Bu mahkeme kararlarıyla gelişen bir hukuk alanıdır. Fakat bunlar halen idare tarafından göz ardı ediliyor.

“Sürdürülebilir kalkınma” denilen ilke, her geçen gün biraz daha kalkınma lehine terazinin bir kefeşi ağır basarak yorumlanarak devam ediliyor. Şu deniyor; paraya ihtiyacımız var, o zaman çevre hakkımızdan ve sağlığımızdan biraz fedakârlık edelim. Çok paraya ihtiyacımız varsa çok fedakârlık yapalım, mantık bu. Tam bir kapitalist rasyonaliteye göre muhakeme yapıyor. Ağaç kesiliyor, şuradan şu kadar altın çıkacak, o zaman ağaç başına fiyat verelim, ağacı fiyatlandırıyor. Bu mantıkta bir problem var. Yani siz ağaca kereste olarak bakarsanız, sadece onu maddi, fiyatlandırılabilir bir şey olarak görürseniz, bu meseleyi çöremezsiniz.

Bakın bu kadar çok iptal kararı ve yürütmeyi durdurma kararı içerisinde, içtihat niteliğinde, yani ilke olarak bununla yüzleşen pek bir karar da yok. Yani lehimize çıkan kararlarda da bu yönde vurgular yok. Şuraya gelmeye başladık: Gelen bi-

lirkişiler ufak tefek eksiklikler görse bile yapılan projeyle ilgili, idare yeni yeni ÇED vererek, yeni izinler vererek, birtakım revizyonlara giderek bu projelerde ısrar ediyor.

Şu tespit önemli: Şu anda fiilen çevre davalarında idarenin yargısal denetimi işlevsizleşmeye başlamıştır. Yani burada açılacak bu davalar fiilen işlevini yitirmeye başlamıştır. Eğer siz iptal etmiş olsanız bile, daha size iptal kararı tebliğ edilmeden, mahkeme yeni bir ÇED izniyle, yani öncekinde bir-iki paragraf değişiklik yapılmış yeni bir ÇED izniyle faaliyete yeniden izin vermiş oluyor.

En vahim tablonun bu olduğunu düşünüyorum. Yani etkin yargısal denetim ortadan kalkmaya başlamıştır Türkiye'de çevre davalarında. Biz artık uygulama aşamasındaki davalarla cebelleşmeye başladık. Örneğin, Uşak Eşme'de 2006 yılında 1500 kişi siyanürden zehirlendi. Geçen hafta 26. duruşmasına girdim, halen devam ediyor bu dava, 7 yıldır.

Örneğin, Eti Gümüş işletmelerinde geçtiğimiz yıl bir göçük hadisesi meydana geldi. Oradaki siyanür tesisinin atık barajı taşıtı. Bu kadar kamuoyunun gözü önünde ve basın bol bol haber yaparken, aynı işletmeye bir ay kadar bir süre içerisinde yeniden çalışma izni verildi ve ikinci bir facia yaşandı. Oradaki köylülerin, beldenin şebeke suyuna siyanür pompalandı. O dava halen devam ediyor, ama nasıl devam ediyor? O sudan içen yedi tane ördeği ölen bir vatandaş var. Mahkeme jandarma marifetiyle o yedi tane ördeğin fiyatını tespit ettiriyor şimdi, öyle yargılanıyor. Eti Gümüş'teki hadise bu ve bu olaydan sonra iki kere kapasite artırımına gitti Eti Gümüş, oradaki işletme.

İzmir Gaziemir, hepimizin gözünün önünde bu kadar nükleer santral tartışmasının yapıldığı bir ülkede, Gaziemir'de nükleer santrallerde kullanılan atık çubuklarıyla ilgili malzemeler tespit etmiş TAEEK. Yani düşünün, bizim nükleer santrallerimiz de değil, nereden geldiği belli değil; bir yerdeki, yurtdışından bir yerden nükleer santralin radyasyonlu atıkları İzmir Gaziemir'de. Savcılığa suç duyurusunda bulunduk, altı ay geçti, ne yaptı bakanlık? Telle çevirdi orayı.

KAZ DAĞLARI VE SİYANÜRLÜ ALTIN MADENCİLİĞİ

MEHMET HORUŞ'UN
KONUŞMASI

Bu uygulama davalarına bir ek daha yapmak istiyorum. Yani biz artık sonuçlarıyla yüzleşiyoruz, o aşamaya geldik. 2000'in üzerinde, yani tahmini sayıyla söylüyorum, çevreci yargılanıyor şu anda Türkiye'de. Yani toplumsal muhalefetin anlamlı bir bileşeni haline gelmiş bu dinamik, şu anda kendi yurttaşlık ödevini yaptığı için, işte Tortum'daki 17 yaşındaki Leyla'dan, benim Maraş Pazarcık'taki 70 yaşındaki Mustafa amcama kadar yargılanıyor.

Şu dikkatimizi çekti: Sinop Gerze, Maraş Pazarcık, Ulukışla, Tunceli, Bingöl, Muğla Yuvarlakçay- Köyceğiz. Şimdi aklıma gelenler bunlar. Buralarda yüzlerce kişi soruşturuluyor, haklarında açılmış davalar var. Daha önce Sinop'ta da açıldı, yani nükleerle ilgili de açıldı Gerze dışında. Bu yargılamalar bu soruşturmalar, genelde iptal edilmiş projelerin olduğu yerler. Yani Tortumlular haklı çıkıyor, Yuvarlakçaylılar haklı çıkıyor, işletmeci firma bile ben artık buraya bu halk istemiyorsa ben de bunu yapamam dediği bir yerde, insanlara bunun diyeti ödetiliyor. Özellikle o yörelerde bu davalar açılıyor ve sınırsız sayıda. Altıncılar gittiğimiz her yerde zaten bir şey deseler de dava açsak diye -burada da dinliyorlar şu anda- bekliyorlar.

Üniversitelerde hocalarımıza, işte Onur Hamzaoğlu Dilovası'nda çocukların kakasında, annelerin ilk sütünde ağır metaller var dediği için yargılanıyor. Yine Beyza Üstün Hocamız Erzurum İspir'de "sularımızı satıyorlar" dediği için şu anda YÖK tarafından soruşturuluyor.

Saniyorum tablo az çok belli olmuştur. Yani buradaki hukuk mücadelesi, Kaz Dağları'ndaki hukuk mücadelesi, sadece bu ÇED davalarını açarak idare mahkemelerinden karar bekleyerek yürütmekle sınırlı bir hukuk mücadelesi olamaz.

Ben gittiğim her yerde, "çevre davalarında avukatlar değil, halk kazanır" diye başlarım söze. Burda da, eğer bu dava kazanılacaksa, evet çok değerli meslektaşlarımız var, ama bunu avukatlar değil, burada da halk kazanırsa kazanacak. (Alkışlar)

ÇED bile şu hale gelmiş durumda. Eskiden biz mahkemelerde itham ederdik, yani tartışırdık. Şimdi bakanlık temsilcileri açıkça gelip söylüyor, ÇED zaten "taahhüttür" diyorlar. Taahhüt şu demek: Bir ton ÇED raporu var ya, bir sürü veri var içerisinde binlerce sayfa, o aslında bir sayfalık işletmeci ben çevreyi kirletmeyeceğim demektir, onun gerekçesi olarak ÇED bir taahhüt. Yani tamamen idari denetime terk edilmiş bir şey bu süreç. Zaten idari denetimle ilgili verdiğim örnekler de ne kadar sağlıklı denetim yapıldığını gösteriyor.

Süreci karakterize edecek bir örnek daha vereyim. Acele kamulaştırma diye bir şey var. 1939 yılında Milli Müdafaa Mükellefiyeti hakkında bir kanun çıktı. İkinci dünya savaşı arefesindeyiz, Türkiye'nin savaşa girme riski var ve savaşa hazırlık kapsamında çıkarılmış bir yasa; Milli Müdafaa Mükellefiyeti Hakkında Kanun.

Bu kanun Genelkurmay Başkanlığına, yani ciheti askeriyeye o zamanki tabirle, ihtiyacı olduğunda savaş halinde olağan kamulaştırmayla zaman kaybetmemesi için tanınmış olağanüstü bir el koyma yetkisi taşınmazlara. Yani ordu bir yere tank koyacak, top koyacak, askeri yığınak yapacak, askeri köprü yapacak, hatta işte o dönem askerler için ekmek için fırınlara el konulacak, buğday için tarım arazilerine el konulacak. Aynen böyle de yazıyor. Hatta o zaman süvari birlikler olduğu için eski yasa, atların yemiyle ilgili de maddeler var bu yasa. Yani tam savaşla ilgili çıkarılmış bir yasa.

Şu anda Türkiye'de madencilik, termik santraller, nükleer santraller, HES'ler, aklınıza ne geliyorsa, demiryolları, diğer sulama projeleri, TOKİ'nin yapacağı işler, bunların hepsinde acele kamulaştırma yöntemi uygulanıyor arkadaşlar. Şu anda savaş halinde, bakın orada bile Genelkurmay başkanı bu yetkiyi tek başına kullanamıyor, Bakanlar Kurulundan talep edecek diyor yasa. Orada bile, sene 1939. Şu anda bütün bu projelerden acele el koyma uygulanıyor, bir savaş hukuku uygulanıyor. Bedrettin ağabey söyledi, hakikaten adıyla sanıyla doğaya açılmış bir savaş var. İstedığınız zaman Resmi Gazeteye girin, her gün onlarca Bakanlar Kurulu kararı alınıyor, ülkemizin değişik yöreleriyle ilgili el koyma kararı alınıyor.

KAZ DAĞLARI VE SİYANÜRLÜ ALTIN MADENCİLİĞİ

MEHMET HORUŞ'UN
KONUŞMASI

Kentsel dönüşümle ilgili de Afet Yasasına şöyle bir madde koydular; vatandaş uzlaşmazsa acele kamulaştırma yöntemine gidilir diye. Yani tam bir tehdit olarak uygulanıyor.

Toparlıyorum; bu süreç belki yeni hukuksal çözümler, bildiğimiz klasik hukuksal arayışlar dışında farklı 21. yüzyılın yeni hukukunu da yaratacak bambaşka bir alan çevre davaları. İşte toplum sözleşmesi yerine, doğayla sözleşme kavramını geliştirelim diyenler var. Anayasalara doğayı hak öznesi olarak koyan ülkeler var Bolivya'da olduğu gibi. Yerel yurttaş hareketleri de, tabandan yükselen hareketlerle yeni tür bir hukuk arayışı içerisinde, dünyada bu iş geliyor. Çünkü çevre hakkının içinde olduğu üçüncü kuşak haklar, biraz tepeden vazedilmiş haklardır. Ama artık tabandan yükselen yeni bir dalga var.

Şimdi Türkiye'de de bu yurttaş hareketleri ile yepyeni bir süreç yaşanıyor. Dolayısıyla bu yurttaş tepkisi bu eylemler, sadece bir hak talep etme değil, derelerin başında nöbet tutan kadınların, aynı zamanda bu 21. yüzyılın hukukunu da bu arayışı yaratan özneler olduğunu da düşünmeliyiz. Buradaki hukuk mücadelesi o açıdan sadece bir dava kazanım mücadelesi değil, birlikte doğayla daha uyumlu yaşayacağımız yepyeni bir hukuku yaratmanın da çabası olarak düşünelim. Bu insan merkezli doğa ve toplum anlayışından kurtulup, doğayla daha uyumlu bir mantığa sahip olmakta yarar var.

Ama maalesef geçen hafta Mecliste siyasi partilerin Anayasa önerileri oldu. Ademi merkezilikle ilgili birkaç öneriyi zorlayarak, ekolojik öneri saysak bile, bu önerilerin hiçbirinde doğayı hak öznesi olarak tanımlayan ya da Anayasadaki çevre hakkının doğa haklarıyla ilgili grupların geliştirilmesi yönünde maalesef hiçbir vurgu, hiçbir öneri olmadığını da üzülerken müşahede ettik.

Konuşmamı 2008 yılında Kuşadası'nda Türkiye Barolar Birliği'nin toplantısının kapanış konuşmasını yapan üstadımın son sözleriyle bitiriyorum: "mücadeleye devam!" Avukat Noyan Özkan. (Alkışlar)

KAZ DAĞLARI VE SIYANÜRLÜ ALTIN MADENCİLİĞİ

Av. Bedrettin KALIN (Oturum Başkanı)- Sayın Mehmet'e teşekkür ediyoruz. Ben bir bilgiyi tamamlayayım isterseniz. İstatistikî bir bilgidir, Çevre Bakanlığının da sayfasından alınmıştır, herkes oradan aslına bakabilir. Biraz rakamlarla küsurları şaşıyor olabilirim, ama 93 yılında ÇED Yönetmeliğinin çıkmasından sonra, 34 bin küsur ÇED başvurusu yapılmıştır. Bu 34 bin küsur ÇED başvurusundan sadece 2 bin küsurunda -tam rakamları sayfadan bakabilirsiniz- ÇED olumlu kararı verilmiştir arkadaşlar. Dikkat edin rakamlara; 34 bin ÇED başvurusundan, sadece 2 bin küsurunda ÇED olumlu kararı verilmiştir. Kalanlar ne olmuştur? 32 bini ÇED gerekli bile değildir kararıyla geçilmiştir.

ÇED'in reddedildiği başvuru sayısı ise, 28'dir. Dolayısıyla ÇED süreci tümüyle baştan sağma tümüyle bir maskaralığa dönmüş bir süreçtir. Bu nedenle de örneğin Kaz Dağlarındaki işte yedi tane toplantının altı tanesini yaptırmadık demişlerdi. Dolayısıyla doğrusu budur. O maskaralığa da alet olmanın bir anlamı yoktur. Biz Karadeniz'de derelerde de, madenlerde de hiçbir ÇED toplantısını yaklaşık dört-beş yıldır yaptırmıyoruz. Doğru karar da budur.

Şimdi Tahir Beyi de söyleyeyim kısaca. 1944 yılında doğdu, 1966 yılında İstanbul Teknik Üniversitesi Maden Fakültesinden mezun oldu. 14 yıl MTA Enstitüsünde çalıştı, 32 yıldır serbest mesleğini sürdürüyor. Madencilik ve çevresel etkileriyle ilgili yeraltı kaynaklarının ekonomisi konusunda çok sayıda yazısı yayımlandı. İzmir'de yaşıyor, üç kez Artvin'e geldi, çok iyi bir Artvin dostudur. Aynı zamanda Kaz Dağlarının da dostuymuş.

Buyurun Tahir Bey.

Tahir ÖNGÜR (Yüksek Jeoloji Mühendisi)- Hoş geldiniz. Toplumsal çıkarların çatıştığı ortamlarda, egemenlerin yönetimi sürdürmede bir aracı var; zor. Orduyu, polisi, hukuku, kamu gücünü kullanabiliyorlar, ama her yerde zoru kullanmak, bir iktidarı süreğen kılmak için yetmiyor. Onun için insanlar inkâr etmek için de bazı şeyler yapmak gerekiyor. İtalyan düşünürü

TAHİR ÖNGÜR'ÜN
KONUŞMASI

KAZ DAĞLARI VE SİYANÜRLÜ ALTIN MADENCİLİĞİ

TAHİR ÖNGÜR'ÜN
KONUŞMASI

Antonio Gramsci'nin bu konuda bir çalışması var ve hegemonik kavramlar olarak kategorize ettiği birtakım inançları, yaygınlaştırılan kolay kabul edilebilir ve sonunda uygulamaları hoş görmek, daha az tepki göstermeye yarayan bazı kavramların varlığından yola çıkıp uzunca bir çalışması var.

Son zamanlarda çatışmaların iyice yaygınlaştığı, çekişmelerin yoğunlaştığı bir alanda, özellikle az gelişmiş ülkelerde, çok uluslu kapitalizmin madencilik şirketlerinin geliştiği, madencilik işletmelerinden doğan sorunlar olduğu için, ölümlü sonuçları bile olan, cidden çatışmalara neden olan bir konu. Bu konuyu da hegemonik bazı kavramlarla hoşlaştırmak, daha kabul edilebilir ya da daha kafa karıştırıcı bir hale getirmek için çabalar da var kuşkusuz. Burada sayısız bilim insanı ya da mühendis de rol alıyor.

Bu kavramlardan biri de, içeriği ne kadar doğru da olsa bize kanseri, arseniği, siyanürü değil de, sadece dışsallık denilen bir terimle bazı şeyleri aktarabileceğini zorlayarak, kafa karıştırmaya yönelik bir kavram olarak algılanıyor.

Kaz Dağını anlayabilmek için dünyaya da bakmak gerekiyor. Dışsallıklı gelen şirketlerin, onlar tarafından mı yüklenilecek, yoksa bize miras mı kalacak? Onun üzerinde durmaya değer. Madencilik pek çok ekonomik etkinlik alanından pek farklı değil. Özellikle de özen gösterilmesi gereken sayısız farklılığı var, ama özünde başka olduğu gibi bir yatırım, bir işletme ve yatırdığınızı olabildiğince fazlasıyla geri kazanmanız gereken bir yer.

Evet kapitalist yönetimde mülkiyet ilişkileri düzeninde ve hele hele de yerleştirilmiş olduğu sistemlerde bu iyice böyle. Oralara da, Müslüman ol, Hıristiyan ol, Kanadalı ol, oralı olun, yerli olun, yabancı olun, ne olursa olsun, bir işletme kuruyorsanız para yatırıyorsunuz. Havzasını kazanabilmek için elinizden geleni yapmak zorundasınız.

Ülkemizde de pek çok başka ülkede de yeraltı kaynakları kamunun, onun adına devletin sahip olduğu kabul edilen bir

varlık. Çoğu durumda yeraltı kaynakları tüketebilir üstelik. Yani çok azı dışında, yani uygun bir şekilde işletiyorsanız, yeraltı suyu jeotermal kaynakları bir kenara bırakın, yeraltı kaynakları büyük ölçüde siz işlettiğiniz oranda hızlı bir şekilde tükenen doğal ulusal toplumsal varlıklar. Bu nedenle bu kaynaklar çıkarılıp tüketilirse, asıl sahibi olan kamunun ekonomik toplumsal ve geleceğe yönelik çıkarlarını doğrudan doğruya ilgilendiriyor.

Bu ülkede evet 340 ton altın çıkarılır, dışarıya götürülür satılır, ondan veri alınır. Hadi geride bıraktığı pislikler bir yana, ama artık o olmayacak bundan sonra. Onların türü, onun çıkarılması sırasında yarın bize geriye bir maliyetin kalmaması son derece önemli. O konuda gösterilen titizlikler de boşuna değil tabii, ama madencilik serbest pazarı, özel yatırımı, hele hele günümüzde küresel kapitalizmin karar ve çıkar sürecine açıldığında, kamu çıkarlarının korunması öncelikli, ama ilk ihmal edilen konu oluyor.

Bu pazar ne kadar liberalleştirilirse liberalleştirilsin, devletin kaynak hakkı, vergi ve benzeri alım ve kesintileriyle görünüşe göre bu etkinliği ilgili ülke yönetimlerine, ekonomilerine bir katkı sağlayan bir ekonomik etkinlik olarak görenler var. Küresel ekonomilerde, Dünya Bankası ve öteki çok ulusların da yönlendirme ve baskılarıyla, borç sarmalında yitirilmiş ülkeler yeraltı kaynaklarının hızla çıkarılıp, dış satımının bir kurtuluş, bir kazanç, bir değer yaratma aracı olduğuna inandırılmaya çalışıldı yıllarca.

Yetmedi, önemli baskılar da yapıldı hükümetler üzerinde. Madencilik yasaları değiştirilmeyi zorlandı ve yaklaşık 10 yıldır bütün dünya ülkelerinde maden hakları, işletmenin yönetim ve denetimi ve benzerleri her anlamda özelleştirildi ve liberalleştirildi. Ama bu liberalleştirmeler, ülkenin madencilik çalışmalarının çeşitlendirilmesi ve güçlendirilmesinden çok, az gelişmiş ülkelerde düşük tenörlü bir pazar ve spekülatif işlemlere konu olan birkaç metalin. Eskiden olduğu gibi kromun, kurşunun, bakırın değil; altın, gümüş, düşük tenörlü bakır ve

KAZ DAĞLARI VE SİYANÜRLÜ ALTIN MADENCİLİĞİ

TAHIR ÖNGÜR'ÜN
KONUŞMASI

molibden, uranyumun gibi bazı ender metallerin hızla ve hırsla çıkarılması girişimlerine bir talana dönüştü.

Özellikle daha düşük tenörlü cevherlerin, daha büyük işletmelerle, daha gelişmiş teknolojilerle üretilmeye başlandığı son 30 yılda, çevre sorunları sıklaşarak büyüyerek ve sonuçları daha iyi araştırılıp anlaşılacak şekilde yaşandı. Dün birbirine çok yakın koşullarda madenciliği yapılan farklı cevherlerin bir bölümünün madenciliği artık çok farklı koşullarda, çok farklı ölçülerde ve çok farklı teknolojilerle yapılıyor.

Elbette bu yeni madencilğe yönelik tepkiler ve kısıtlamalar da yükseliyor. Geçen hafta Yunanistan'da güvenlik kuvvetleriyle halkın çatışmalarıyla geçti. Kanadalı bir şirketin, Türkiye'de de ilk işletmesi olan bir şirketin, işletmesinin çevresinde. Gelişmiş kapitalist ülkeler doğal sermayelerini, çevre ve insan sağlığını korumak için ne kadar kısıtlama getiriyorsa, bunun var oluşunu ne arttırıyorsa, bu işletmelerin az gelişmiş ülkelere de kaydırılışı da o ölçüde hızlanıyor.

Şimdi dünyada maden arama ve geliştirme harcamalarının yüzde 60'ı çok gerekliliği gibi altın için. Kalanının büyük bölümü de düşük sunumla metaller için yapılıyor. Bunun da dörtte üç az gelişmiş ülkelerde harcanıyor. Artık dünyada madencilik eskisinden çok farklı, bütüncül bir örnek değil. İki farklı madencilik var; birinin katlanılmaz dışsallıkları var, çevresel ve toplumsal etkileri çok yüksek. Atıkların su ve enerji tüketimine zarar verdiği alanlar çok büyük, ama yapıldığı ülkedeki kalkınma değeri yahut da istihdam ve kamusal kazançlar yok denecek denli az.

Bu madencilik az gelişmiş ülkelere kaydırılıyor, bunlardan biri de Türkiye. Torna ve mermerciliği bir yana bırakırsanız, ülkemizdeki yabancı madencilerin ilgisi yalnızca altın, gümüş, nikel, kobalt, molibden. Öteki madencilikse daha fazla katma değer ve istihdam yaratıyor, ama çevresel etkileri de çok sınırlı. Kazı ve atıkları katlanamaz boyutlarda değil, ama bunlar aynı kefiye elbette ki konulamaz. İlkine hep tepkiler oldu olacak, talana ve yıkıma karşı savaşılacak ve bundan madencilğe kar-

şı da vahşi madencilige. Altın, bakır, nikel, molibden işletmecilere karşı sürecek. Ne kadar hedef saptırırlarsa saptırsınlar, ne kadar laf ebeliği yapılırsa yapılsın, bu gerçek gizlenemeyecek.

Madencilğin bu nitelikteki alt sektörü, yaklaşık 30 yıldır yaygınlaştı, 20 yıldır da giderek artan şekilde gelişmekte olan az gelişmiş ya da geri bırakılmış ülkelere dayanıyor. Sonuçları da yaşamda sayısız acılarla örneklenmeye başladı. Bu işletmeler çok sayıda çevre ve insan sağlığı sorunu yaratıyor. Büyük kazılar yapılıyor, toprak kaybı oluyor, ormansızlaştırma, su kaynaklarının tüketilmesi ve kirletilmesi, ağır metallerin serbestleştirilip çevreye yayılması. Siyanürün gazla havaya karışması, toz, en yaygın kanser ve diğer hastalıklara neden olan zehrin çevreye yayılması. Slikozis ve benzeri hastalıklar, kanser, kara ayak ve benzeri sayısız hastalıkların yayılması yayılması, saymakla bitecek gibi değil.

Bu tür işletmenin yapıldığı her yerde, Amerika Birleşik Devletlerinde de Kanada'da, Kanada'da, Peru'da da, Moğolistan'da da ve ülkemizde de bunun örnekleri yayılmaya başladı. İşletmeler çok kazanıyor, kârlı bir durum, ama bedelini kimin ödeyeceği ortada olan çok büyük maliyetler çıkmaya başladı. Liberal ekonomi anlayışı buna bir ad koydu, beslenme dediğimiz dışsallıklar. Daha ciddi görülüyor, algılayamayacağımız bir şeymiş, bize yabancı bir şeymiş gibi ifade edilmesi onların işlerine geliyor. Bunu paylaştırmaya çalışıyorlar dışsallıkları. Ekonomi bilimi bunun için zorlanıyor.

Olumsuz dışsallıklar denemeye çalışıyorlar buna. Bunlar üretim dışsallıkları aslında. Bu dışsallığı vergi konusu yapıp, ilave vergi alıp düzenleyebilirsiniz diyorlar. Fazladan vergi alırsınız çözersiniz bir dereceye kadar. Üretim düzeyini düşürmeye yönelik teşvikler koyabilirsiniz. Standartlar koyun, herkes o standartlara uymaya zorunlu olsun diyorlar. Dışsallıkların büyüklüğü ve esnekleştirilebilir de diyorlar ...(15)10.27 Rekabet koşulları aslında iyi olsa, dışsallıklara ilişkin bir politika geliştirilebilir aslında diyorlar, kafayı çalıştırın diyorlar. Konu dışı, ama tüketimde olumsuz dışsallıklar üzerinde durmaya da başladılar.

KAZ DAĞLARI VE SİYANÜRLÜ ALTIN MADENCİLİĞİ

TAHIR ÖNGÜR'ÜN
KONUŞMASI

Bu konuda çalışan bir bilim insanının verdiği öncelikli örnekler şunlar. Kömür yakıldığında hava kirliliğinin doğması, gübre kullanımının yarattığı yer altı suyu kirliliği, gübre ve ilaç kullanımlarından ötürü maruziyeti ve besin kirlenmesi, yaban yaşamının gereksindiği su kaynaklarının sulama ve öteki aşırı tüketim nedeniyle azalması, sera gazı salınımları ve altın madenciliği özellikle somut olarak bunların arasında kattığı altın madenciliğinin yarattığı sağlık sorunu.

Bunu grafiklerle de anlaşılabilir kılmaya çalışıyorlar. Toplumsal maliyetler daha üstte beyaz, şirketin maliyetleri daha altta. Üretim arttıkça şirketin maliyetinin nasıl değişeceği. Matematiksel olarak anlatmaya açıklamaya çalışıyorlar. Kamu politikaları toplumsal bir o türlü bir yarar sağlayabilir belki de diyorlar. Yeter ki siz vergi verin alın, özendirme ya da destek teşvik yapın, kısıtlamalar standartlar getirin. Ama seçeneklerin seçimi, üreticiler tüketiciler ve hükümetler arasında çıkar görüşüne bağlı olduğu için, kararların verilebilmesi, sonunda işletmelerin düşük, şirketlerin gücü ve hükümetin güçsüzlüğü arasında belirleniyor.

Vergi konumunda şöyle oluyor, üretim kısıtlanırsa şöyle oluyor. Teşvikler pazara daha fazla şirketi çeker. O yüzde gerçekte kirlenme artar diyen bir grup insanlar var. Taahhütler çok çalışmaz denilen, esnekleştirici etkenler çalışır diyenler. Bütün bunlar kuramsal ve olayı kendinden de bir şekilde anlaşılmaz kılmaya yönelik şeyler, ama bir çalışma var. Altın işletmeciliğinden en fazla zarar gören ülkelerden birinde madencilik 1800'lerden beri süren bir şey, 1989'a kadar aşağı yukarı yılda 1 milyon tonun altında, 500 bin ons civarında altın üretilirken, yasal düzenlemeler yapılır yapılmaz, 2,5 milyon onsa çıkmış.

Şimdi ülkenin maden dış satımının yüzde 95'i altın madenciliği, toplam dış satımının yüzde 38'i. Altına iyice bağımlı hale getirilmiş ülke. Ülkenin döviz gelirinin yarısı altın madenciliğinden sağlanıyor. Bu ülke hükümeti kalkacak, işte halkım ölüyor, ormanlar kalmıyor, sular kirleniyor deyip, o dışsallığın maliyetini vergilerle başka şeylerle o işletmelere yükleyecek öyle mi? Bitmiş, teslim olmuş. 1800'lerden beri süren altın ma-

denciliği büyük ölçüde el emeği madenciliği; insanların girdiği, işte dere yataklarına, bunlar çakılların arasından altın kırıntıları toplayıp cıva ile kavurarak altın elde ediyor. Satabildiği sattığı yasadışı madencilik, 60 bin kişi çalışıyor.

Çok uluslu madencilerse, onların şu anda altı katı daha fazla altın üretip yurtdışına satıyorlar, sadece 20 bin kişiye iş sağlıyorlar, dolaylı yoldan iş sağlıyorlar. 1980'lerin sonlarında başlayan özelleştirmeler, yapısal dönüşüm problemleri, ülkede pek çok şeyi kökten değiştirmiş. Altın işletmecilerinin çevreye olan etkileri, ülkenin batı kesiminde bir araştırmaya konu olmuş. Söyleşiler yapılmış o yörede yaşayan toplulukların, şirketlerin toplumsal yapının değişiklikten sorumlu gördüklerini ortaya koymuş. Şirketler bunu reddetmişler. Benzer araştırmalar Kenya'da, Peru, Tanzanya'da, Papua Yeni Gine'de de yapılmış.

Referanslar altta görünüyor, yapılan şey şu: Üç ayrı bölgenin, üç ayrı işletmenin çevresindeki toplumsal topluluklarda özellikle seçilmiş. İşte ikisi kadın, beşi erkek, yedi halktan temsilcisi, üç tane de işletmeler temsilcisi. Bu üç değişik yerde yapılmış ve onlara sorular sorulmuş.

Çevresel etkiler, siyanür kirlenmesi, tarımsal toprağın yok olması, tozla kirlenme, sosyoekonomik etkiler, kronik işsizlik, sosyal bağların bozulması, temel sosyal ve kamu hizmetlerine ulaşılmaz algısı, insan hakları şeyleri ve toprak ve tarımsal gelirden yoksun kalan insanların da göçmesi gibi bir dizi sonuçlar.

Birtakım kavramlar geliştiriyor, bu işi zenginleştirmeye çalışan bilim insanları. Kurumsal sosyal sorumluluk, çok kullanıldı böyle bir şey. Sürdürülebilir kalkınma, onların mı halkın mı devletin mi ülkenin mi? O ayrı bir olay. Gana ortamında yolları kapamak, toplu gösteriler, vandalizm, şirket varlıklarına karşı saldırılar, maden işçilerine karşı sözlü saldırılar ve toplu tutuklanmalar oldukça yaygın, bunlar da yaygınlaşmış.

Araştırmanın yapıldığı bölgede arazinin yüzde 70'i madencilik için verilmiş. Yalnızca yüzde 30'unda artık tarım yapıla-

KAZ DAĞLARI VE SİYANÜRLÜ ALTIN MADENCİLİĞİ

TAHİR ÖNGÜR'ÜN
KONUŞMASI

biliyor. En solda, sıfırın altında olanlar, yani işletmeler başladığından beri iyiye ya da kötüye giden şeyler. Tarım yaşamı ciddi bir şekilde kötüye gitmiş. Ticaret gelişmiş, iş istihdam bir miktar artmış, çalışanların sayısı biraz arttıkça gelir düzeyi de biraz artmış, ama yaşamın maliyeti de ciddi bir şekilde, yoğun bir şekilde, en sağdaki grafikte olduğu gibi düşmüş. Eğitimle ilgili, yeni yatırımlar var, ama toprak kaybı, güvenlik ve kültürde ciddi kötülenmeler var.

Nüfus artmış, dışarıdan epeyce çünkü gelen var. Yerli işçiler çalıştırılıyor filan deniyorsa da, dışarıdan gelen epeyce kişi çalışıyor. Sağlıkla ilgili çok küçük bir düzelme var. Su ve çevre sağlığında bir A toplumun dışında iyice kötüleme var. Görüntü ve ses ve titreşim iyice kötüleşmiş. Hastalıklar artmış, toprak kaybı iyice artmış. Yapılı çevre, inşaat, konut, yol, köprü artmış.

Bu dışsallıkların işte grafiklerle gösterilenlerin tersine, o olayı yaşamış olan insanlar üzerindeki yarattığı etkilerin dile getiriliş tarzı. Güney Afrika'da da benzer şeyler söz konusu. Hükümet zayıf, onun düzenlemelerinden oldukça yararlanıyorlar. otonomi teorisine göre bir şirket marjinal kazanç sağlayabiliyorsa, kendini en üst düzeye çıkarabilecek şekilde üretimini sürdürüyor.

Şirketler ürettiği kararlarını bu şekilde daha kolay veriyorlar. Bir grafikte gösteriyorlar. Kırmızı eğri, işletme geliştirme ve maliyet eğrisi. Zaman içinde önce bir parça yükseliyor, ama ondan sonra da düşük bir maliyetle sürdürebiliyorsunuz. Siyah eğri gelir eğrisi, giderek bayağı yüksek düzeylerde gidiyor, belli bir yerden sonra iyice düşmeye. Fakat o düşmeden sonra toplumsal maliyet, çevre ve sosyal iyileştirme maliyeti yeşil eğride görüldüğü gibi, ölen ölmüş kalan kalmış, yatak tükenmiş, gelirler artmış, kârlar yurtdışına götürülmüş. Ondan sonra da toplumsal maliyetler iyice büyük olarak o toplumun sırtına gidiyor.

Yunanistan'da da olan bu. Yerel halk üzerindeki etkisinin yıkıcı olabildiğini, az önce Sayın Horuş'un verdiği örneklerde

KAZ DAĞLARI VE SIYANÜRLÜ ALTIN MADENCİLİĞİ

TAHİR ÖNGÜR'ÜN
KONUŞMASI

ki, bu çok yakından tanıdıkları için şirketinin neler yaptığını; saldırganlığı, araya casus yerleştirerek halkı birbirine düşürdüğü, yalan suçlamalarla güvenlik kuvvetleriyle halkı karşıya getirmek filan.

Nijerya'da en iyi altın işletmelerinde kurşun zehirlenmesinde ölen kişi sayısı son bir yıl içinde ikiye katlanmış. Bu yıl en az 400 çocuk ölüyor Birleşmiş Milletler sözcüsü. Binlerce kişi de risk altında. Peki bizde?

Bu da bir Kanada şirketi; burada da oldukça girişken, Türkiye'de iki tane işletmesi var. En son 2012 yılına ilişkin yılsonu bilanço ve ortakların paydaşlara açıkladığı finansal durum raporları bunlar. 2012 yılında 656 bin 324 ons altın üretmişler. Bunun 300 bin onsuna yakını Uşak'ta, 66 bini Efemçukuru'ndan çıkartmışlar. Uşak Kışladağ'da 1 ons altın, hani şimdi 1700-1800 Dolarlara borsada satılan aldın, 361 Dolar onsa mal olmuş. Bu bundan birkaç yıl önce de 200 küsur Dolar. Son derece kârlı bir iş. Efemçukuru'nda yer altı işletmesi bilmem alıp kışlalara taşıyorlar, şunu yapıyorlar bunu yapıyorlar, ama orada bile 613 dolar on'a çıkarıyorlar.

İşletme süresince mal oluşun 550 Doları geçmeyeceği öngörülüyor. Toplam var olan rezervleri 10 bin milyon ons ve bu iki sahada satış yatırımı 1250 Dolar ons olacağı öngörülüyor. Yani pahalı ürettikleri yerde bile, iki katı para kazanacaklarından bahsediyorlar.

2012'de 1 Milyar 148 Bin Dolarlık satışları var şirketin ve vergi sonrası 318 Milyon Dolarlık net kârları var. Bu onların, onların değil de onların rapor vermek zorunda oldukları Kanada Toronto Borsasının sayfasındaki raporlarından biri.

Peki, o işletmelerin dışsallıkları ne? Geçen sene daha ani yağışlardan sonra açık havada siyanürle işlem yaptıkları atık yığınları değil, cevher yığınları önemli göçmeler olmadı mı? Dere boylarından biz gidip köprülerin altından siyanürlü çamurlar örneklemedik mi? Halka aşağıdaki köylülerin evlerine, bu siyanürü arıtıp içme suyunuzdaki siyanürü arıtın diye ci-

KAZ DAĞLARI VE SİYANÜRLÜ ALTIN MADENCİLİĞİ

TAHIR ÖNGÜR'ÜN
KONUŞMASI

haz satmaya çalışan şirketler pazarlamacılar fırır dolaşmıyor mu? İşte bundan üç yıl önce bir gün içinde zehirlenmişlerdi. Dışsalıklarıyla ilgili var mıydı Kamu görevlileri inceleme yaptı mı? Biz bu Kanada şirketi kâr etsin için ne ödüyoruz? Geriye ne kalacak, yarın ne ödeyeceğiz? Bu işten kazanan kim?

Bu işten kazanan çok uluslu maden şirketleri. Bunlar genellikle çok girişken, çok az sermayeli, borçla ayakta duran. Gidip rüşvetle şununla bununla gözü kara madencilik yapan, işletme aşamasına geldiği zaman da büyük işletmecilerle anlaşan madenci şirketler. Bunlar Kanada'nın Toronto Borsasının ikinci bölümünde işlem görüyor kârları payları. Oralarda çok para kazanıyorlar. Bizim ülkemizin yeraltı kaynaklarına en büyük ilgiyi Kanadalı şirketler gösteriyor. Bunlar Toronto Borsasından para topluyor. Bunların ülkemizde altın arayan ya da işlenen 11 tanesi bu listede.

Şimdi işletmelerinde 1 ons altını 474 Dolara mal ediyorlardı iki yıl önce, bizde 206 Dolar onstu. Son bir yılda 500 Dolara mal ettikleri 1 ons altını 250 Dolara satacaklar, ama yeni rezerv buldum dedikleri zaman borsadaki kağıtların fiyatları yükselecek. Fakat çıkmayınca, ertesi ay kâğıt düşecek. O ara birileri alacak, birileri satacak. Bu oyunun büyük bölümü de emekli fonundan. Yaşamı boyunca biriktirdikleri ufacak kaynakları, sonradan güvence altında tutmaya çalışan insanlar. Kanada ya da başka ülkelerdeki insanlar.

Eldorado Orta Amerika'da Amerikalı serseriler, Avrupalı serseriler, Amerika'ya keşif için gittikleri üşüştükleri zaman, kafalarında bir tek şey varmış, Eldorado efsanesi'ne göre Kral inançları gereği her sene bütün bedenini altınla kaplar, bir göle girer yıkanmış. Bu on yıllar yüzyıllardır yinelenmiş ve o göl Avrupalı serserilerinin, hapishane kaçkınlarının, şunların bunların kafasındaki tek güdü olmuş. Şimdi bir Kanada şirketi herhalde o Eldorado'nun peşinde değil, ama borsadan para toplarken insanlarda umut yaratmanın yolu bu. Bu borsa oyunları, bu evrenin hareketleri, paranın nereden kazanıldığını gösteriyor.

Genellikle gerçek kâr edene kadar bu ülkedeki şirketleri bilançoynu doğru gösteriyor. Örnekleri var dışarıda, değişik yerlerde, üzerinde durmayayım şimdi.

Bakıyorsunuz zarar ettiği dönemlerde Türkiye'ye de vergi ödüyorlar. Kazanmaya başladıkları zaman buradaki şirketleri, bir sürü şirketleri var çünkü birbirleriyle ilişkili kurdukları. Zaten Türkiye'de Ticaret Yasasına göre kurulmuş bir şirketle iş yapabiliyorlar. Buradaki şirket ürettiği altını alıyor, dışarıdaki şirkete satıyor. Ucuza satarsa orada kâr gerçekleşiyor. Bir İngiliz şirketi kraliçenin maliyesine vergi ödüyor ya da Kanada'ya vergi ödüyor.

Bir sürü saha geliştiriyorlar. Stratejik ortakları var. Kamuya açıkladılar, Kanada Toronto Borsasına açıklamaları yaptılar.

Gelir vergilerini burada ödemişler, hayır yani ödüyor görünmüşler, ama zarar olduğu için *-tırnak içinde-* tutarlar kadar indirim sağlamışlar, vergi ödeyememişler, çünkü henüz kazanmamışlar.

Başkaları var, bir tanesi, bu ilginç; bütün Doğu Karadeniz'de *-Başkan bu senin de ilgini çekebilir-* bunlar ruhsatlı ve bu şirket tek stratejik olarak kurulmuş. Aradan da birileri çıkıyor, kolunda altın saat, kıllı göğsünde altın madalyonlar, işte kara kaşlı biraz saçlı jeoloji mühendisi. Maden düşmanları net sayfasında, (anlaşılmadı) sayfasında karikatürleri var. Altın çıkarılması doğaya çevreye zarar verir diyor.

Bana kalırsa dışsallıklarını da alsınlar gitsinler. Teşekkür ederim. (Alkışlar)

Av. Bedrettin KALIN (Oturma Başkanı)- Sayın Tahir Öngür'e bu çok değerli sunumu için teşekkür ediyoruz. Şimdi bizi uyarıyorlar süreyi bir saate yakın aştık diye. Gerçi biz aşmadık, ama yani toplamdaki süre aşıldı. O nedenle konuşmalar sona erdi. Eğer sorunuz olursa, çok kısa olması kaydıyla uyarılmış olduğumuzdan dolayı diyorum, çok kısa olması kaydıyla soru alalım.

KAZ DAĞLARI VE SİYANÜRLÜ ALTIN MADENCİLİĞİ

Orada galiba bir soru var. Soruların kısa olmasını rica ediyoruz.

KATILIMCI- Merhabalar. Ben Sayın vekilim Serdar Soydan'a sorum olacak. Ancak siyaseti bir kenara bırakalım dedi, ama burada iki ana siyaset var. Halkın çıkarı doğrultusunda, halkın bu çıkarları üzerinden yapılan siyaset ya da küresel sermayenin çıkarları üzerinden yapılan iki ana siyaset çarpışıyor. Bu bir gerçek ve siyaseti bir yere bırakamayız. Her türlü siyaseti bu temelde halkın yaşam hakkını savunan siyasetlerin bir arada durması gerekiyor. Bunu söylemeliyiz.

Çan CHP ilçe yönetimine altıncılar brifing verdiler ve Çan yönetimi, ilçe yönetimi altıncıları desteklediğine dair gözlemlerimiz var. Bu konuda kendisinden, basında da çıkan bu haberle ilgili bizi aydınlatmasını rica ediyorum.

Teşekkür ederim.

MUSTAFA SERDAR
SOYKAN'IN
KONUŞMASI

Mustafa Serdar SOYKAN (Çanakkale Milletvekili)- Siyasetin ötesine geçelim, bırakın siyasi düşünceleri, bu çevre hepimize lazım, hepimizin çocuklarına lazım. Elbette ki bu gözle bakalım dedim. Elbette ki bu işin, eğer Artvin'de Artvin delik deşik ediliyorsa, Kaz Dağları delik deşik ediliyorsa burada Biga Yarımadasının o verimli toprakları yok ediliyorsa, bu siyasetin göbeği vardır içi vardır burada. Burada olumsuz bir siyaset vardır. Burada Amerika'dan kullanılan birinin siyaseti vardır. Bırakın bunları, bu hepimize lazım. Benim çocuğuma lazıma, senin de çocuğuna lazım. Olaya böyle bakmak lazım, bunu demek istedim; elbette ki bu işin siyaset tam göbeğinde, siyaset tam içinde. Ben de siyasi partimin düşüncelerini burada anlatıyorum.

Çok teşekkür ediyorum.

Av. Bedrettin KALIN (Oturum Başkanı)- Sağ olun, tartışmaya gerek yok. Buyurun başka var mıydı soru soracak olan? Bir kişi var, son olarak bir kişiyi alalım.

KAZ DAĞLARI VE SIYANÜRLÜ ALTIN MADENCİLİĞİ

Av. Vedat ELÇİ- Oturum başlığında siyasal geçtiği için ve sayın vekilimiz de siyasi ağırlıklı bir konuşma yaptığı için, doğal olarak benim de sorunun biraz siyasi boyutu olacak. Ben ne sağcıyım ne solcuyum diyenlerdenim. Bu da siyasete olan eleştirimin ifadesi aslında. Siyasilerin üzerine düşen görevi yeterince yapmadığına inandığımdan kaynaklı bir tepki koyuş.

VEDAT ELÇİ'NİN
KONUŞMASI

Söz alan vatandaşa milletvekilimizin sesini yükseltmesi karşısında, hazırda beklettiğim soruyu sormayı hissettim. Şimdi vatandaşın şikâyet etmesi anlaşılabilir bir şey. Ancak çözüm üretme meclisi olan Mustafa Kemal Atatürk'ün ve arkadaşlarının partisi olan bir partinin mensubu olarak, sizin şikâyet etmek yerine çözüm üretmeniz gerekmez mi? Nazım'ın dizelelerini yineleyerek anlatırsak; suçun tamamı sizde demeye dilim varmıyor, ama vekilim, sizde hiç mi suç yok? (Alkışlar)

Mustafa Serdar SOYKAN (Çanakkale Milletvekili)- Sesimi yükseltmedim, ama ben onu dinledim, o da beni dinleyecek. Elbette ki duyması için daha yüksek sesle konuştum, bağırarak konuşmadım.

MUSTAFA SERDAR
SOYKAN'IN
KONUŞMASI

Şimdi burada sürekli yıllardır bu mücadeleyi burada veriyoruz. Kim veriyor? Çevreciler veriyor. Bakın işte o mücadeleyi verenler burada. Hiçbir zaman bu konuda onların önüne geçmedik. Sayın Dicle ablam burada. Hiçbir zaman bu konuyu herkesin duyarlılığını hissettirebilmek için, kimsenin bu olaya siyasi bir gözle bakmaması için, siyasi tavır almaması için, hiçbir zaman onlardan önce hep onlara destek oldum. Hiçbir zaman onların önüne geçirmedim bu işi. Böyle yaptığımda da doğru yaptığıma da inanıyorum.

Bakın Çanakkale Belediye Başkanı burada, hiç burada siyaseti öne çıkartmadım, doğru olanları söyledim. Doğru olan bir yerde bir yanlış varsa, bir doğruyu savunanlar vardır, bir yanlış savunanlar vardır. Şimdi burada Cumhuriyet Halk Partisini arkadaşımız diline doladı. Bir bakın başkanım haksızlık etmeyin, baştan beri bakın Cumhuriyet Halk Partisi bu işin neresinde? Cumhuriyet Halk Partisi madencilere mi destek oluyor, yoksa Cumhuriyet Halk Partisi çevreyi mi destekliyor? Buna bakmak lazım, haksızlık etmemek lazım.

KAZ DAĞLARI VE SİYANÜRLÜ ALTIN MADENCİLİĞİ

MUSTAFA SERDAR
SOYKAN'IN
KONUŞMASI

Ben şunu isterdim, keşke bu ruhsatları veren insanları eleştirebilseydi arkadaşlarımız, Cumhuriyet Halk Partisini eleştirebilecek kadar. Keşke Kaz Dağlarını yok eden insanları bir eleştirebilseydiniz. (Alkışlar)

Keşke madencilerin uçağına binen adamı eleştirebilseydiniz. Keşke İstanbul'da daha pazartesi günü her konuda yalan söylediği gibi, çevre konusunda da yalan söyleyen Başbakanı eleştirebilseydiniz.

Çok teşekkür ederim. (Alkışlar)

Av. Bedrettin KALIN (Oturum Başkanı)- Siz sorunuzu sordunuz, cevap da verdi Sayın Vekil.

KATILIMCI- Bir şey söylemek istiyorum, çünkü burada bulunan herkesin sayın vekilin bahsettiği kişilere eleştiri yapıp da geldiğini varsaymak lazım. (Alkışlar)

Av. Bedrettin KALIN (Oturum Başkanı)- Öyle varsayalım, tabii ki öyle varsayıyoruz. Arkadaşlar çok teşekkür ediyoruz. Bir oturum daha var ve bizi uyarıyorlar. Çok yaşamsal bir şey söylemeyecekseniz, çok rica ediyoruz bitirelim isterseniz toplantıyı.

Hepinize saygılar sunuyorum. Buyurun ısrarla istediniz, buyurun. Çok kısa rica ediyorum.

KATILIMCI- Çok kısa bir şey söylemek istiyorum. Tüm katılımcıları saygıyla selamlıyorum. Ben burada bugün akademik ve bilimsel insanların konuşma yapmasını tercih ederdim. Siyasetçilerin buraya çağrılmasını doğru bulmuyorum. Sayın milletvekilimizin konuşma üslubunu doğru bulmuyorum. Başbakanımıza yalancı dedi, hakikaten bunu çok yadırgadım. Ben daha akademik, daha doyurucu bir çalışma yapılmasını beklerdim ve Sayın Vekilimize de son bir şey sormak istiyorum. Kendisi ticari anlamda maden işleriyle uğraşüyor mu, maden ruhsatı var mı? Bunu sormak istiyorum.

Teşekkür ederim.

Mustafa Serdar SOYKAN (Çanakkale Milletvekili)- Arkadaşlar önce şunu diyelim. Bakın biz birçok yere gidiyoruz. Bu çevreyle ilgili birçok toplantıya katılıyoruz. Ben en başta burada mıydınız, ne dedim? Keşke Adalet ve Kalkınma Partisinin milletvekilleri burada olabilseydi de, onlara merhaba diyebilseydim dedim. Yine söylüyorum.

Burada demin söyledim, bize göre bir suç işleniyor. Bir daha telafisi mümkün olmayan bir suç işleniyor. Bakın insanların ekonomisi bozulabilir, dükkanınızı satabilirsiniz, icra gelebilir, ekonominiz bozulduğu için eşinizden çocuğumuzdan ayrılabiliriz, ama yarın başka bir hükümet gelir, ekonomimiz düzeler, tezgâhımıza işimize kavuşuruz, eşimize kavuşuruz. Ama bu çevreyi yok edersek, dünyanın hiçbir hükümeti bu çevreyi tekrar yerine getiremez. Bunu bilmek zorundayız.

Eğer böyle bir suç işleniyorsa, ben suç işlendiğini iddia ediyorum Cumhuriyet Halk Partisinin bir milletvekili olarak. Suçun işlendiğini iddia ediyorum. Buraya Kaz Dağlarına maden ruhsatı vermek işletme ruhsatı vermek bir suçtur. Biga Yarımadasının termik santralin cennetine çevirmek bir suçtur, bir insanlık suçudur. Eğer bir suç işleniyorsa, ben bu suçu işleyenlere bir milletvekili olarak, milletin vekili olarak teşekkür etmem, suçludur derim. Eğer onlar suçlu olmadığını, yaptıklarının doğru olduğunu iddia ediyorlarsa ki, iddia etmeseler o ruhsatları vermezler, gelir burada seçildikleri yerde, onlara oy veren insanlara hesap verirler.

Bakın ben nasıl çekinmeden geliyorum burada hesap veriyorum. Bundan da mutluyum. Eleştirebilirler, haklıdırlar da, ama kim ne yapıyorsa gelip hesabını vermek zorundadır. Biraz sonra belediye başkanımız da çıkacak, onun da yaptığı yanlış şeyler olabilir, onun da hesabını sorabilirsiniz ki, zaman zaman yapılan toplantılarda bunlar oluyor. Biz siyasetçi olarak bize yapılan eleştirilerden gocunmayın alınmayız. Eğer bir eleştiri varsa, bundan memnun oluruz, yanlısımızı görmek zorundayız değerli arkadaşlarım.

Maden soruna cevap vereyim mi? Yani bunu buraya getirilmesi hoş değil, ama ben isterseniz çok uygun görmüyorum,

KAZ DAĞLARI VE SİYANÜRLÜ ALTIN MADENCİLİĞİ

MUSTAFA SERDAR
SOYKAN'IN
KONUŞMASI

ama benim ortak olmadığım, ailemin bir tuğla fabrikası var. O da maden ruhsatlı toprak alıyor. Çok merak ediyorsanız seni özel götüreceğim. Orada şimdi yaklaşık 1000 küsur filan zeytin ağacı var. İsterseniz sizi oraya götüreyim, bütün arkadaşları götüreyim. Benim hissem yok, ama benim ailemin. Oraya gidelim, orada da çay içeriz.

Bakın arkadaşlar, çok fazla siyasetin içine girmek istemedim, ama doğru şeyleri söylemek zorundayım. Başbakan bunu söylemiştir. Başbakan bunu niye söyledi biliyor musunuz? Bütçe konuşmasında Başbakan bir sataştı bir konuşma yaptı, bu ülkenin Başbakanı. Ben de partim adına çevre konusunda bir konuşma yaptım, Başbakan oradaydı.

Şunu söyledim Başbakana: Bir saati aşkın bir sürede bilmem kaç kelimedenden oluşan bir konuşma yaptınız, şimdi aklımda değil, isterseniz onu da bulur kayıtlardan çıkartırım. İnsan iki kelime söylemez mi çevreyle ilgili. Bu ülkenin Başbakanı çevreye ilgili iki kelime söylemez mi? Ben Başbakanı burada eleştirdim. Başbakanın aklına geldi şimdi çevre işi. Neden aklına geldi biliyor musunuz? Siz gelin köylere gidin, arkadaşlar biliyorlar. Diyorlar ki, biz kendi toprağımıza giremiyoruz, bizim suyumuz gidiyor, bizim havamız gidiyor, bizim havamız yok oluyor, biz nerede yaşayacağız diyorlar. Biz bu partiye oy verdik, ama keşke vermeseydik diyor insanlar.

Söylediğim için söylemek zorundayım. Hep beraber gidelim, gelin doğrusunu yapalım. Tekrar söylüyorum, bakana söylediğimi söyledim, buradan tekrarlıyorum. Dedim ki Sayın Bakan, Orman ve Su İşleri Bakanına; gelin sizi Kaz Dağlarına götüreceğim, ama siyasi kimliğinizi bir kenara bırakın ben de bırakacağım. Kaz Dağlarını gelin görün, ne karar veriyorsanız o kararın altına ben de imza atacağım dedim.

Teşekkür ederim. (Alkışlar)

Av. Bedrettin KALIN (Oturum Başkanı)- Çok sağ olun. Tahir ağabey bir soru soracak herhalde, sonra kapatıyoruz.

KATILIMCI- Bu işin sonunda iki önemli şey vardı, tarih dönemi. Bir, 2008'deki hukukla ilgili beklentiler talepler ve durum; ikincisi, bugünkü durum. Arada kökten değişiklikler var.

Bugüne böylesine dönüşümün tersine dönmesinde en son referanduma konu olmuş olan Anayasa değişikliğinin bir payı var mı yok mu? O konudaki görüşünüzü almak istiyorum. Çünkü bu salonda o Anayasa değişikliğinin gerçekleşmesi için kendini paralamış insanlar var.

Av. Mehmet HORUŞ (Türkiye Jeoloji ve Meteoroloji Mühendisleri Odaları Hukuk Müşaviri)- Ben de etkisi olduğunu düşünüyorum. Yani cevabım evet, ama tek başına yargıdaki bu siyasallaşma, bu kadrolaşmayla bu sürecin anlaşılacağına inanmıyorum.

MEHMET HORUŞ'UN
KONUŞMASI

Bu öteden beri, özellikle altın söz konusu olduğunda biz hep dedik, bu bir devlet politikasıdır Türkiye'de. Altın şu ya da bu siyasi şeyin değil, bir devlet politikasıdır öteden beri. Daha genel bir sürecin olduğunu ve özellikle yargının işlevsizleşmesi yönünde daha vahim bir gelişme olduğunu düşünüyorum.

Şöyle özetleyeyim; evet yargıda böyle bir dönüşüm var, ama asıl büyük dönüşüm, yargının etrafından dolanarak işlenmeye başlayan süreçte. Zaten işin çok az bir kısmı yargıya kalmaya başladı. O az kısmında da herhalde evet, daha olumsuz bir çizgi gidiyor. Ama asıl vahim olan yargısal denetimden kaçınılması.

Teşekkür ederim.

Av. Bedrettin KALIN (Oturum Başkanı)- Teşekkür ediyoruz Mehmet'e. Bugünkü ikinci oturumu kapatıyoruz arkadaşlar. Bundan sonra bir oturum daha var, ona fırsat tanımamız lazım, insanlar da yoruldu. Soru sormak isteyen arkadaşlar bir sonraki oturumda da sorularını sorabilirler.

Teşekkür ediyoruz, hoşça kalın şimdilik.

KAZ DAĞLARI VE SİYANÜRLÜ ALTIN MADENCİLİĞİ

SUNUCU- İkinci oturumdaki konuşmacılarımıza Türkiye Barolar Birliği plâketlerini sunmak üzere Türkiye Barolar Birliği Başkan Yardımcısı Sayın Av. Berra Besler'i ve Çanakkale Barosu plâketlerini sunmak üzere Çanakkale Baro Başkanı Sayın Av. Bülent Şarlan'ı huzurlarınıza davet ediyoruz. (Alkışlar)

(Plâketler verildi)

Değerli misafirlerimiz, panelimizin ikinci oturumu sonlanmış olup, 15 dakikalık çay kahve arasından sonra, saat 16.15'te üçüncü oturumumuz başlayacaktır.

(Ara verildi)

ÜÇÜNCÜ OTURUM

*Kaz Dağlarında Altın Madenciliği Faaliyetlerinin Canlılığa ve
Halk Sağlığına Etkileri, Hukuksal ve Toplumsal Boyutları*

SUNUCU- Panelin sonunda sonuç bildirisi hazırlanmak üzere oluşturulması öngörülen komisyonun gecikmeden dolayı, Av. Bülent Kaçar, Prof. Dr. Fırat Türkeş ve Av. Engin Alıcı'nın katılımıyla oluşturulmuştur. Ayrıca katkı sağlamak isteyen konuşmacıların önerilerini, komisyon üyesi arkadaşlarımıza bildirmeleri rica olunur.

“Kaz Dağlarında altın madenciliği faaliyetlerinin canlılığa ve halk sağlığına etkileri, hukuksal ve toplumsal boyutları” konulu oturumu yönetmek üzere Çanakkale 18 Mart Üniversitesi Ziraat Fakültesi Zootečni bölümü öğretim görevlisi Sayın Prof. Dr. Türker Savaş'ı huzurlarınıza davet ediyorum. (Alkışlar)

Panelimizin üçüncü oturumundaki konuşmacılarımızdan Çanakkale 18 Mart Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı Başkanı Sayın Doç. Dr. Coşkun Bakar'ı, Çanakkale Belediye Başkanı Sayın Ülgür Gökhan'ı, Gazeteci Yazar Sayın Özer Akdemir'i, İzmir Barosu Avukatlarından Sayın Av. Ali Arif Çangı'yı konuşmalarını yapmak üzere huzurlarınıza davet ediyorum. (Alkışlar)

Prof. Dr. Türker SAVAŞ (Oturum Başkanı)- Sayın Vekilim, çok değerli baro başkanım, baro yönetim kurulu üyeleri, Barolar Birliği Yönetim Kurulu üyeleri, siyasi parti temsilcileri; sizleri saygıyla selamlıyorum.

Çok güzel bir gün geçiriyoruz bugün. Bu vesileyle emeği geçen, bu toplantıda emeği geçen herkese çok çok teşekkür ediyorum öncelikle ve kutluyorum aynı zamanda. Gerçekten çok önemli bir konuyu dört dörtlük ele aldık.

Konu akademik, ancak elbette ki siyasi boyutu da var. Bunu hiçbir zaman için unutmamak gerekiyor. Çevre mücadelesi bir siyasi mücadelenin parçasıdır. Ancak herkese lazımdır bu çevre. Bunu da kurgulamak gerekiyor.

Bu oturumda konuşmacıları kısaca sizlere tanıtmak istiyorum. Önce Çanakkale dışından gelen misafir konuşmacılarımızı tanıyalım. Özer Akdemir, önümde iki tane kitabı var. Bir tanesi *“Anadolu'nun altındaki tehlike”* diğeri *“Kuyudaki Taş”* Özer

KAZ DAĞLARI VE SİYANÜRLÜ ALTIN MADENCİLİĞİ

TÜRKER SAVAŞ'IN
KONUŞMASI

Akdemir'i gazeteci yazar olarak, özellikle çevre konusundaki haberleriyle tanıyoruz, çevre konusundaki gazetecilik faaliyetleriyle, gazetecilik uzmanlığıyla tanıyoruz. Bu konuda uzun yıllardır hem haberler veriyor, hem de aktif olarak da çevre mücadelesinin içerisinde yer alıyor.

Av. Arif Çangı, kendisini daha çok Büyükşehir Belediyesine karşı açtığı davalarla tanıyoruz galiba öncelikle. Belediye başkanının yanına onun için oturttuk. Bize de bazı fikirler verebilir, bu konuda bir danışmanlık yapabilir diyoruz. Kendisi aynı zamanda çok büyük çevre mücadelesinin doğrudan içerisinde, Yeşiller ve Sol Gelecek Partisinin eş sözcülüğünü yapıyor şu anda. Her iki konuşmacıya da, öncelikle Çanakkale'ye geldikleri için teşekkür ediyoruz ve hoş geldiniz diyoruz.

Doç. Dr. Coşkun Bakar, Coşkun Bakar Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesinden mezun. Aynı üniversitede aynı fakültede halk sağlığı dalında uzmanlığını yaptı. 2007 yılından beri üniversitemiz tıp fakültesinin, Çanakkale Üniversitesi Tıp Fakültesinin Halk Sağlığı Anabilim Dalında görev yapıyor, anabilim dalı başkanı aynı zamanda. Aynı zamanda Çanakkale Tabip Odasının çevre komisyonunda görevli, şu anda da burada çevre komisyonu adına bulunuyor. Çanakkale Tabip Odası Çevre Komisyonu adına bulunuyor.

Sayın Ülgür Gökhan'ı herhalde tanımayanımız yoktur. Mülkiyeli Sayın Gökhan. Aslında Çanakkale'nin Ülgür ağabeyi Ülgür Gökhan. O hale gelmiş durumda. 89'da başladı belediye meclisine girişle, SHP'den belediye meclisi üyeliğiyle başladı. Daha sonra 99'da yine bu sefer CHP'den belediye meclis üyeliği, 2002'de İsmail Özay'ın milletvekilliği için istifa etmesiyle belediye meclisince belediye başkanlığına seçildi ve 2002'den bu yana da Çanakkale Belediye Başkanı olarak görevini yapıyor.

Dilerseniz önce halk sağlığı, insan sağlığı üzerine madencilik faaliyetlerinin etkilerini konuşalım. Daha sonra toplumsal boyutuyla Sayın Başkanımız ele alsın, şehircilik boyutuyla ele alsın bu madencilik faaliyetlerini, çevresel etkilerinin dağılımında kentsel boyutu nedir? Bunu Özer Bey izlesin istiyoruz. Bu konu-

KAZ DAĞLARI VE SIYANÜRLÜ ALTIN MADENCİLİĞİ

da tecrübelerini aktarsın, mücadele konusundaki tecrübelerini haberleri aktarsın ve işin hukuki boyutu ve siyasal boyutuyla da Sayın Av. Ali Arif Çangı'nın konuşmalarıyla bitirecekler.

TÜRKER SAVAŞ'IN
KONUŞMASI

Buyurun Coşkun Bey.

Doç. Dr. Coşkun BAKAR (Çanakkale 18 Mart Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı Anabilim Dalı Başkanı)- Teşekkür ediyorum Sayın Başkan. Bu arada sunumu da görüntü olarak verirsek... Öncelikle Türkiye Barolar Birliği Yönetim Kuruluna, Türkiye Barolar Birliğine, eşimin de üyesi olduğu Çanakkale Barosuna ve özellikle bu faaliyette önemli katkısı olan, bu faaliyeti önümüze getiren Avukat Ali Beye teşekkür ediyorum.

ÇOŞKUN BAKAR'IN
KONUŞMASI

Bugün burada bizi topladı ve önemli bir konuyu tartışmamıza zemin hazırladığı için. Çünkü bu konunun çevre mücadelesinin de en önemli taraflarından bir tanesi baro olması gerekiyor ve bugüne kadar barolar Türkiye'de her yerde ellerinden geleni yaptıklarını görüyorum ve bizim de burada en büyük destekçilerimiz; daha doğrusu bizim demeyeyim, mücadelenin en büyük destekçileri de barolardır. Bu yüzden de buradan tüm barolara, tüm baro başkanlarına tekrar çağrıda bulunmak istiyorum. Lütfen ülkemizdeki çevre talanında taraf olacağız. Başka bir yolu yok. Taraf olmalarını talep ediyorum ve bunu yaptıklarını görerek teşekkür ediyorum.

Yine konuşmaya başlamadan önce, ülkemizin dört bir yanında çevre mücadelesi yapan, bu konuda mağdur duruma düşen, bu konuda zor duruma düşen herkesi, tüm çevrecileri, özellikle geçen sene Urla'da şehit düşen Metin Hocamı saygıyla anarak konuşmama başlamak istiyorum. (Alkışlar)

Bu sunumun adı "*Midas'ın laneti Çanakkale'de*" Midas'ın hikâyesini herkes biliyor, Kral Midas'ın hikâyesi; Midas'ın laneti Çanakkale'de. Midas lanet edilen bir dereye yıkanarak kurtuldu. Umarım bu lanetten biz yıkanacak bir dere buluruz diye sunumuma başlamak istiyorum.

Öncelikle bir uyarıda bulunmak istiyorum. Biz doktoruz, hekimiz. İşimiz tanı koymak ve koyduğumuz tanıya göre in-

KAZ DAĞLARI VE SİYANÜRLÜ ALTIN MADENCİLİĞİ

ÇOŞKUN BAKAR'IN
KONUŞMASI

sanları tedavi etmek. Ben halk sağlığı uzmanıyım. En önemli işlevlerinden bir tanesi de, insanlığının sağlığının korunması ve geliştirilmesi. Bunun için de öngörülerde bulunulması. Bu görevi biz yıllardır birçok halk sağlığı uzmanı, dünyanın birçok yerinde yapmaya çalışıyor ve sağlıklı insanların korunması için birçok önerilerde bulduklarını görüyorsunuz.

Çocuklarınıza kızamık ve çocuk felci aşısını, hiç hastalıkla karşılaşmadıkları halde aşıladığınız için bugün kızamık ve çocuk felci aşısını görmüyorsunuz. İşte bu tahminlerde bulunuyoruz ve bulunan bu tahminler bu öngörüler, gelecekte insanların sağlığını korumak açısından önemli. İsimiz kızamık ve çocuk felcinden çok daha zor. Çünkü karşı karşıya kalabileceğimiz sorunlar, karşı karşıya kronik hastalıklar ve kanserler, mücadele edilmesi o kadar da kolay ve radikasyon dediğimiz, dünyadan yok edilmesi o kadar da kolay hastalıklar değil.

Bu sunumun ana teması bir ekosistem. Ekosistem bir bütün *-sabah çok güzel söylendi-* bir ağaç ve bir orman ikilemi. Biz ağacı değil, ormanı önemsiyoruz ve dünyayı önemsiyoruz ve dünya içerisinde *-birazdan sunumun içerisinde göstereceğim-* bir hücreden başlayarak hepsinin bir bütün olduğunu ve bütün halinde değerlendirilmesi gerektiğini söylüyoruz.

Hücremiz hasta olursa biz hasta oluruz. Hücremizin sağlığı, tek bir hücremizin bile sağlığı, o bir ekosistem içerisindeki bütün parçaların birlikte olmasına bağlı. Bu yüzden özellikle altın madenciliğiyle ilgili bir sunum yapacak olmama rağmen, bu sunumla birçok ...(18)10.48 söyleyen vurgusunu yaparak başlamak istiyorum. Bunlar sanayi, tarım, turizm, kentleşme, ulaşım sektörleri.

Her şeyin temelinde ise, tanı koymak ya bizim işimiz, doğru tanıyı koymamız gerekiyor. Her şeyin temelinde doymak bilmeyen tükenme arzusu ve ...(18)11.06 Bunlara çözüm bulamadığımız takdirde, bu küresel yıkıma kısa vadede çözüm bulmamız çok da mümkün görünmemektedir. Birileri daha fazla tüketmek istedikçe, birileri daha fazla kazanmak istedikleri, birileri de yaşam için asıl elzem alanları yok etmektedir.

En kötüsü de, insanoğlunun kendi eliyle yarattığı bu şeytani hâlâ anlayamamaktadır.

Altına hücumu bilirsiniz, insanoğlu aslında tarih boyunca bu maddeye nedense hücum etmiş her yerde. Bu hücum insanoğluna çok da iyilik getirmemiş. Bunu Amerika'da ...(18)11.40 ikinci yüzyılında Alaska'ya hücumla biliyoruz hepimiz. ...(18)11.43 onu çok güzel filmleştirmiştir. Kendisini de buradan anarak devam ediyoruz. Bugüne kadar altına hücumun kitlelere, insanların büyük bir kısmına çok mutluluk getirdiği çok fazla görülmemiştir. Çoğunluk hep bir ıstırap ve bir acı çekerken, çok kısıtlı bir azınlığın bunun nimetlerinden yararlandığı görülmüştür.

Yaşamımızı neyle odakladığımıza iyi bakmamız lazım. Bu reklâmı iyi izlemenizi öneriyorum. Bu reklâmları televizyonlarımızda çok görüyoruz. Yaşamımızda değerli aslında çocuğumuz eşimiz kendimiz miyiz? Yanında eşleştirdiğimiz altın ya da elmas mı? Çünkü bunun bir bedeli var. Birlikteliğin kendisi midir asıl olan, yoksa altın mıdır? Altınla kutsanan birliktelik midir? Bunun bedeli dünyada her zaman savaş, soykırım, sömürge, ihanet, yoksulluk, çevre kirliliği, faşizm, korsanlık gibi daha birçok çoğaltabileceğim sonuçlarla karşı karşıya kalmıştır.

Şimdi bunları birkaç görüntüyle göstermek istiyorum. Malî'de bir altın madeni göstereceğim kısa bir filmde size. Burada çocukların ne kadar kötü koşullarda çalıştığını göreceksiniz. Bizim yaşamımızla eşleştirdiğimiz bu altının, bunun elmas için örnekleri de var, bedelini bu insanlar bu şekilde ödüyorlar. Burada küçük çocuklar okula gidemiyorlar. Bunu tabii sesli olarak ben burada çocukların yaşam koşullarını görüyorsunuz, okula gidemediklerini. Birazdan bir röportaj da yapılacak, kısa bir şey, onu da göreceksiniz. O madene insanlar *-burada fikrini de vermedim kısa kesmek için-* o madene insanların indiği de gönderiliyor. Bu uluslararası bir haber ajansından alınmış bir görüntü.

KAZ DAĞLARI VE SİYANÜRLÜ ALTIN MADENCİLİĞİ

ÇOŞKUN BAKAR'IN
KONUŞMASI

Bu çocuklara okula gidiyor musunuz diye soruyor ve çocuklar okula gitmiyor. Altın çıkarmakla uğraşiyor ve cıva toksitesiyle karşı karşıya kalıyor. Burada yapılan haber, cıva zehirlenmesiyle ilgili örnekleri gösteriyor. İşte bu işle uğraşiyor bu çocuklar, altın elde etmek. Bu kız 14-15 yaşında bir kız ve hamile ve yine burada altın elde etmek için uğraşan bir kız.

Bu işin bir de çevre etkisi var. Bu görüntüyü yarın özellikle sahayı gezecek olanların dikkatini çekmek istiyorum. Özellikle Ağı Dağının, bu görüntüyü aklınızın bir kenarına koyun lütfen. Buradaki manzara Ağı Dağında bir süre sonra olacak. Yanından geçerken, biraz tabii maden sahasından çok yakın gidemeyeceksiniz, ama yanından geçeceksiniz muhtemele. Kirazlı'ya lütfen bu gözle bakın.

Bir altın madeni, 18 Kasım'da Türkiye Barolar Birliği, Türkiye Mühendis ve Mimar Odaları ve Türk Tabipleri Birliği burada bir açıklama yaptık. Orada bir gazeteci "*siz altın madeni gördünüz mü?*" diye sordu, işte altın madeni. İşte size bir altın madeni, açık ocak bir altın madeni. Toprak çıkartılıyor, o büyük kamyonlara yükleniyor. Dore altın çıkarılmasına kadar olan süreci burada göreceksiniz, bir-iki dakikalık bir film.

Üstteki orman sıyrılacak, yani Ağı Dağında gördüğünüz orman sıyrılacak. Verimli olduğu söylenen toprağın alınacağı söyleniyor. Ziraat mühendisi hocamız, Türker Hocamız burada, Kenan Hocamız da burada. Belki mümkündür. O toprağın belli bir yerde saklanacağı, iş bittikten sonra tekrar üzerine örtülüp orman edileceği söyleniyor.

Bu durum ormanlık alanların yok edilmesi, su kaynaklarının tüketilmesi ya da kirlenmesi, bölgede yapılan geçimlik tarımın olumsuz etkilenmesi ve buna bağlı yaşayanların da sağlığının etkilenmesi ve bunun dışında birçok çevre sorunlarına yol açabilecektir.

Olay sadece birkaç ağacın kesilmesi, bazı hayvanların yer değiştirmesi, birkaç çiçeğine böceğin yok olması olarak görülmektedir. Hatta eski toprağın tekrar serilmesi, yine oranın

hemen eski haline geleceği öngörüsünde bulunmaktadır. Bu bilimsel olarak mümkün değildir. Eğer mümkünse Kenan Hocam söylesin.

Ekosistem denilen yapı bir bütündür. Her canlının yaşamı, başka canlıların yaşamına bağlıdır. Doğanın taşıma kapasitesi üzerinde kirlendiğinin temizlenmesi beklenilenden çok daha fazla sürebilir. Bu süre içinde tahrip olan ekosistem, kendine bağlı olan canlılara yaşamak için gerekli olan temiz su, toprak, hava olanaklarını ve buna bağlı olarak besinleri sulamayacaktır. Bu da bizim sağlığımızı etkileyecektir.

Burada bir görüntü görüyorsunuz. Bir söz var diyor ki; Güney Afrika'da maden binlerce metre altından çıkarıyorlar diyor, sonra çelik kasalara koyup, özel güvenliklerle Londra'da yine yerin binlerce altındaki bankaların kasalarına koyuyorlar diyor. Çıkarmasaydı ne olacaktı diyor. Bu soruya cevap aramak gerekiyor.

Ne yapmalı? Son birkaç sözle Sayın Başkan bitireceğim. Bir kere toplum bilgilendirilmeli. Bunu yapmaya çalışıyoruz elimizden geldiğince, ama daha çok yapmamız lazım ve daha çok bilgilendirecek insana ihtiyacımız var. Birlikte hareket etmemiz gerekiyor. Eğer çevre önceliğimizse, bu konuda birlikte hareket edecek bir platformu oluşturmamız gerekiyor. Ülkenin içindeki günlük siyasi ayrımlar yapay ayrımlardır. Gerçek ayrım doğayı tahrip etmek isteyenler ve onları korumak isteyenler, başka bir ayrım yoktur. Bu çerçevede birlikte olmak zorundayız, başka şansımız yok kazanmak için. (Alkışlar)

Yargı yolu her zaman denemek zorunda olduğumuz bir yoldur. Bunu deniyoruz, zaten altı tane dava açtık, yedincisini de bu hafta içerisinde açacağız. Termik santraller için açacağız. Yargı yolu içinde baroların bu desteği çok önemli. Birazdan son söz olarak, yargıyla ilgili çok güzel bir anekdottan bahsederek bitireceğim. En önemlisi siyaset yapmak zorundayız. Biraz önce tartışmaların bir kısmına katıldım, siyaset niye? Siyaset yapılmak zorunda; çünkü karar verme mekanizmalarını etkilememiz gerekiyor.

KAZ DAĞLARI VE SİYANÜRLÜ ALTIN MADENCİLİĞİ

ÇOŞKUN BAKAR'IN
KONUŞMASI

Bakın sabahtan beri konuşuyoruz. Biz bir yargı yolunda açık buluyoruz, bir iptal getiriyoruz, ama onun devamında karar iptal edilemiyor. ÇED Yönetmeliklerine dayanarak karar almaya çalışıyoruz, ÇED Yönetmelikleri defalarca değiştiriliyor. Karar mekanizmaları üzerinde bizim söz sahibi olmamız lazım. Çevre dostu insanların hep birlikte söz sahibi olmamız gerekiyor, başka şansımız yok. Bunun da tek yolu var ülkemizde; siyaset. Siyaset yapmamız gerekiyor ve siyasi partiler açık bir şekilde çevre konusunda politikalarını net bir şekilde, ne yapacaklarını adım adım bize sunmak zorundalar. Biz bu partilerin bunları sunmazlarsa kabul etmememiz gerekiyor. Bunun için örgütlenmemiz gerekiyor.

Anayasa tartışmasının içerisinde ekoloji nerede? Ben çok iyi takip etmediğim için göremiyor olabilirim, ama ekolojik bir anayasa, çevremizi koruyacak bir anayasa olacak mı? Bu sorunun cevabını bulmamız gerekiyor. En önemlisi, alışkanlıklarımızı ve yaşam tarzımızı düşünmemiz gerekiyor. Daha fazla tükettikçe, elimizdeki cep telefonu bozulmadan ya da tamamen kapanmadan biz yenisini talep ettikçe, yenisini birileri üretmeye çalışıyor.

Bir şeyler yapılmıyor mu? Yapılıyor. Bölgeyi sürekli geziyorum, yaz kış her ortamda bir şeyler anlatılmaya çalışılıyor. Köylülerle bir arada olunuyor, akademisyenler bilim insanları baro avukatları herkes elinden geleni yapıyor, ama bu savaşı tek başımıza mücadeleyi sona erdirmemiz için çok da kolay göremiyorum. Hem ulusal, hem uluslararası işbirliklerine açık olmamız gerekiyor.

Son olarak şunu söylemek istiyorum, bu sizinle de ilgili bir anekdot. Beni çok etkilemiştir. Berlin'de Büyük Frederik zamanında, Berlin'in yakınlarında bir saray yapmış bir kral. Adamlarını gönderiyor, orada sarayın yanında bir değirmen var. Değirmenciden toprağını isteyecekler. Değirmenci diyor ki, ben diyor burayı dedemden aldım, çocuklarıma bırakacağım, bu toprağı size veremem. Kral istiyor, yok veremem. Geri dönüyorlar ve kral adamı çağırıyor. Diyor ki, senden bunu kimin istediğinin farkında mısın diyor. Ben diyor, İkinci Frederik'im

KAZ DAĞLARI VE SİYANÜRLÜ ALTIN MADENCİLİĞİ

ve değirmenci o kadar güzel bir cevap veriyor ki kendine güvenerek; siz İkinci Frederik olabilirsiniz, ama diyor Berlin'de hâkimler var diyor. Berlin'de hâkimler var siz istediğinizi yapamazsınız diyor ve hakikaten de yapamıyor. Değirmencinin yanında yapıyor.

ÇOŞKUN BAKAR'IN
KONUŞMASI

Bir gün ülkemizde gerçekten yargının da olduğu bir siyasal ortamın bulunmasını umut ediyorum ve biz de bunu net bir şekilde söyleyebilmeliyiz. Yasalar var ve yargı var, hâkimler var. Bu gelenlere bunları söyleyebiliriz.

Teşekkür ediyorum. (Alkışlar)

Prof. Dr. Türker SAVAŞ (Oturma Başkanı)- Teşekkür ediyorum Sayın Bakar. Sayın Bakar bize Midas'ın anlatılarıyla başladı ve yıkanmayla lanetin ortadan kalktığını biliyoruz, ama Başkan da biraz önce diyor kalırsa o dereler diyor, o laneti de kaldıracabiliriz belki, ama kalmayabilir diyor.

Evet, buyurun Sayın Başkanım, söz sizin.

Ülgür GÖKHAN (Çanakkale Belediye Başkanı)- Teşekkür ederim. Çok değerli katılımcılar, hepinizi saygıyla selamlıyorum. Özellikle bu toplantının Türkiye Barolar Birliği ve Çanakkale Barosu tarafından düzenlenmiş olmasını anlamlı buluyorum. Çünkü burada bir şeyi koşturuyoruz, hak arıyoruz; bunların anlatılarını hepsi hak arayışı. İnsanlar yaşam alanlarını korumak için hak mücadelesi veriyorlar.

ÜLGÜR GÖKHAN'IN
KONUŞMASI

Elbette ki bu hak mücadelesinde de bize en büyük desteği hukuk anlamında, halk arama anlamında elbette ki hukukçular verecektir. Dolayısıyla burada bu toplantının hukukçular tarafından düzenlenmiş olmasını çok anlamlı buluyorum ve herkese teşekkür ediyorum. Çanakkale'de bu kentte böyle bir toplantı yapılmasından duyduğum mutluluğu sizlerle paylaşmak istiyorum.

Şöyle düşünebiliriz; altın çok önemli, yani bunu çıkarmamız lazım aslında, niye bunun mücadelesini niye yapıyoruz ki? İnsanlık için çok yararlı bir şey altın. Yani kansere ilaç, eko-

KAZ DAĞLARI VE SİYANÜRLÜ ALTIN MADENCİLİĞİ

ÜLGÜR GÖKHAN'IN
KONUŞMASI

nomiyi patlatacak, milli gelirimiz 40-50 bin dolarlara çıkacak, efendim tüm insanlığın yaşını uzatacak ömrünü uzatacak çok önemli bir metal altın. Çıkaralım o zaman, yani fedakârlıkta bulunalım demek isterdik, ama tam tersi çok komik bir konuyu tartışıyoruz.

Neyi tartışıyoruz? Altının çıkarılma konusunu, üretilmesi konusunu. Peki, altını çıkarttığımızda ne işe yarayacak veyahut da dünyadaki mevcut altınlar ne işe yaramakta? Mevcut şu andaki binlerce ton altın nerelerde? Çok cüzi bir miktarı, yüzde 5'ler yüzde 6'ları, hatta belki daha düşük oranlarda tıpta, elektronikte, bilgisayarda, çiplerde kullanılıyor. Peki, geri kalan yüzde 95'ler ne oluyor, nerede? Hadi yüzde 5 yüzde 10'lar da hanımların bilezik kolye olarak kullanılıyor. Yüzde 85 nerede? Merkez bankalarının kasalarında yatıyor. Yani oradaki altınlar yetmiyor, ilave altın mı koyalım diye çaba gösteriliyor? İnsana yararı mı var bunun, insanlığa bir yararı mı var?

Ama altının çıkarılması için harap edilmek istenen doğanın insanlığa yararı var. Birçok yararı var, birden fazla yararı var. Hem de hangi insanlığa? Sadece Çanakkale'de yaşayan insanlara, sadece Kaz Dağında yaşayan insanlara değil, dünya insanlarına yararı var. Çünkü bu bir ekosistem, bu bir denge ve insanlar dünya insanlarına burada gelip bu güzelliği, bu tanrının yarattığı bu yöreyi gezmek ve bundan yararlanmak isteyecektir. Oradaki ılıçalardan faydalanmak isteyecektir, oradaki oksijenden faydalanmak isteyecektir. Orada çıkan suları, suladığı topraklardan yetişen ürünlerden tatmak isteyecektir. Ne kadar zaman isteyecektir? Sonsuza kadar isteyecektir.

Hâlbuki biz altını ne kadar zamanda alacağız? Belli bir süre sonra alacağız ve o doğayı harap edip, oraları olduğu gibi bırakacağız. Siyanür riskinin ötesinde bir olay var. Tabii o çok önemli bir risk de, özellikle deprensnel olan bu yöre için. Ne kadar ne tedbir alırsanız alınız ki, Kaz Dağlarının o bölgesi de tam güney fay hattının üzerinde bir bölgedir. Ona rağmen o riski de bir tarafa bıraksak dahi, oradaki o doğanın tahribatını izah edebilmek şansı yoktur.

Böyle bir anlamsızlık olamaz. Yani altından külçe altın çıkarsanız, blok blok külçe altın çıksa, şu andaki *-ki, yarın görmeyenleriniz oraya gidip görecektir, bilenleriniz ne demek istediğimi anlıyor-* blok altın çıkarsanız, o bağları bir daha yaratma şansınız yoktur, mümkün değildir. Çünkü onlar milyonlarca yıldır oluşan, dünyanın oluşturduğu ve orada bir kendi içerisinde ekosistem oluşturmuş bir dağ dizisidir.

Çok özelliği vardır. İşte oksijen özelliği var, su özelliği var, toprakları burada kalitesi üzerindeki etkileri var ve Kaz Dağları Çanakkale'nin çok önemli bir ekonomik ve yaşam bölgesidir. Çanakkale'nin hayatıdır Kaz Dağları. Ben açıkçası Çanakkale Kaz Dağlarının içinde değil, ama Kaz Dağlarının eteklerinde, hemen burada. Ama Çanakkale'yi çok etkileyen bir bölgedir. Hangi açıdan? Bir önemli konu su konusu; Çanakkale'nin yani sorumluluğunu taşıdığı Çanakkale merkezinin en önemli su kaynağı ve tek su kaynağı Atikhisar'dadır. Atikhisar Barajı bu yıl biliyorsunuz aşırı yağıştan dolayı kahverengi oldu. İki gün çeşmelerimizden bulanık su aktı. Çünkü arıtma tesisinin kapasitesinin öyle bir bulanıklık söz konusu olması öngörülmemiş, ama olduğu zaman işte yetiştiremedi ve iki gün bulanık su akmıştır kullanımda. Neden? Çünkü o yöreden gelen, aşırı yağışlarla gelen topraklar barajımızı fazlasıyla kirletti.

Neydi o topraklar, bugüne kadar niye o barajımız öyle kahverengi olmamıştı? Sadece altın arayıcılarıyla değil, o dağlardaki bütün madenlerle ilgili kazdığımız her bir toprak, kestiğimiz her bir ağacın altındaki toprak o aşırı yağışlarla süzüle süzüle barajımıza geldi ve başımıza o geldi.

Şimdi sistemimizi değiştiriyoruz, barajdan su alma sistemimizi değiştiriyoruz. Aşağıdan alıyorduk, ama bu risk olduğu için şimdi yukarıdan baraj yüzeyiyle beraber aşağıya yedek sistem kuruyoruz. Bakın daha siyanür filan yok, daha altın filan yokken bunlar başımıza geliyor.

Biraz önce anlatıldı, Sayın Milletvekilimiz anlattı. Şahinli Köyünde kurban bayramında sular taşındı tankerlerle. Daha yeni sonuçları saklıyorlar ya da günahlarına girmeyelim, bu

KAZ DAĞLARI VE SİYANÜRLÜ ALTIN MADENCİLİĞİ

ÜLGÜR GÖKHAN'IN
KONUŞMASI

hafta belli olması lazım. Çevre Şehircilikten burada arkadaşlar varsa bekliyoruz duyursunlar. Yine Kızılelma Köyü ve orada Karagöl'ün oralarda sular bulanık aktı, numune aldılar sonuçlarını bekliyoruz.

Bugüne kadar hiç olmayan, hiç duymadığımız işler oluyor. Çanakkaleli olanları bırak, Bayramiçli olanlar da aramızda, bayağı da var. Hiç böyle bir şey duymadık biz. Şimdi bunu bir düşünün, yani işletmeler başladı, siyanürler kullanılmaya başlandı. Sadece siyanür de değil. Bakın bulanık diyorum, şu anda kullanılan kimyasallar da zehirlemeye kirletmeye devam ediyor. Yani sadece su kuyusu çakar gibi sondaj yapmıyorlar. Orada da kimyasallar kullanılıyor. Siyanür kullanılıyor, ama kimyasallar var. Dolayısıyla şu anda dahi risk altında su kaynaklarımız.

Elbette bizde Çanakkale Belediye başkanı olarak ben de Atikhisar Barajıyla ilgili bütün tedbirleri aldırarak zorundayım. Nitekim ÇED toplantılarına gittik Etili'deki, orada müdahil olduk ÇED'e, itirazlar yaptık, yapmaya devam ediyoruz. Çok enteresan, çok acı bir şeyle de karşılaştık. Biraz önce bir haritadan bahsetti, havza haritasından. Çanakkale Atikhisar Barajının havza haritaları, birinci, ikinci, üçüncü ve üç en uzak bölgede koruma sınırı var. En uzaktaki koruma sınırının malesef içinde, hem Haliloğlan ocağı, hem de Kirazlı'daki ocak.

O havzanın içinde ve bu haritayı şeye verdik, ÇED'deki oradaki uzmanlara. Ben bu haritayı sonra aldım Sayın Valiye götürdüm. Dedim ki, Sayın Valim böyle böyle bir durum var, bakın böyle bir harita var. Bu ne haritası dedi. Bunu dedim ben yapmadım, bu harita Devlet Su İşlerinin haritası. Devlet Su İşleri tarafından yapılmış bir harita, seneler önce.

Bu havzanın içerisinde nasıl bir altın işletmesine müsaade edebilirsiniz? O da şaşırды, aldı efendim. Nitekim daha sonra biz belediye meclisinde biliyorsunuz işletme ruhsatı verilmesi için karar aldık, oybirliğiyle aldık bu kararı ve Sayın Valiye arz ettik. Çünkü işletme ruhsatı, gayri sıhhi müessese ruhsatını il özel idaresi veriyor. Verdik ve bugüne kadar Sayın Vali

de iyi kötü engel olmaya çalışıyor, ama onun gücünü bekle-memiz ummamız yanlış olur. Çünkü sonuçta o da Ankara'nın emriyle sonuç itibariyle hareket etme noktasında olabilir.

Ama bu mücadelede herkes var. Çanakkale halkından ben siyasi olmayanlardan, hiç kimseden Kaz Dağlarıyla ilgili, ya böyle bir şey yok, ne var bunda veya da o kadar da tehlike-li değil diye bir haber tepki duymadım. Geziler düzenliyoruz Kaz Dağlarına otobüslerle belediyede, halkı bilinçlendirme ge-zileri yapıyoruz. Gezdiriyoruz, insanlar görsün. Ne diyoruz, nerelerin tahrip edileceğinden bahsediyoruz? İnsanlar hayretler içerisinde ve dönüşlerinde *“yahu buralar mı harap edilecek, bu ağaçlar mı kesilecek, bu doğa mı tahrip edilecek”* diye insanlar üzüntülerini, hayretlerini ve endişelerini dile getiriyorlar.

Bu noktada maalesef bu kentte, iktidar partisinin sayın mil-letvekillерinden tık yok. Mecliste değerli milletvekilleri, Sayın Serdar Soydan konuşma yaparken Mecliste cevap veriyor. *“Siyanürden bir şey olmaz”* diyor. Al bakalım bir tane bardak-ta iç bakalım biraz, birkaç damla siyanür. Hani var ya şeyde, Çernobil'de bize bir şey olmaz deyip çayı içen bakanlar filan gibi. Ama en azından o rahmetli bakanlar cesaret etmişti, şim-diki milletvekillerinin o cesaretini gösterebileceğini zannetmi-yorum, siyanürlü suyu içeceğiniz.

Peki, bu kentte başka kurumlar var. Sessizlik var, üniversi-tede sessizlik var. Yani üniversitenin bazı bölümleri, üniversi-tede de sessizlik var, üniversitenin bazı öğretim elemanlarına haksızlık yapmayalım yani, onlar şu anda yanımızda duruyor, ama üniversitenin bilim alanlarında sessizlik var. Bu kentin ekonomi dünyasını elinde tutan insanlarda sessizlik var. Tica-ret sanayi odalarında, sessizlik var. Niye? Çünkü uluslararası şirketlere bulaşmaya yürekleri yetmiyor, cesaretleri yetmiyor. Çünkü altıncılardan korkuyorlar, çünkü altıncılar insanları paraya boğuyor. Köylülere de aynı şeyi yapıyorlar. İstihdam yaratıyoruz diyorlar. Ne istihdamı? Kaç yıl kalacaksın orada? Altını buldun altını çıkarttın defolum gittin, çocukları da istih-dama devam edecek misin başka yerde? Ama onlara çiftçilik yapamaz topraklar bırakacaksın. Yaşam standardını bozup

KAZ DAĞLARI VE SİYANÜRLÜ ALTIN MADENCİLİĞİ

ÜLGÜR GÖKHAN'IN
KONUŞMASI

gideceksin, onları per perişan edeceksin gideceksin. O çocuklar ne olacak sonra? Köye iki tane sandalye alarak, muhtarın altına bir tane cip alarak insanları kendilerine yandaş bulmaya çalışıyorlar.

Bütün bunları konuşacağız. Kim satın alınıyor, kim satın alıyor? Hepsini bileceğiz. Kim buna tavırlı, kim değil? Ve sesimizi daha da yükselteceğiz, daha da yükselteceğiz. Yani başkaları ses vermiyor diye biz yanıp duracak durumda değiliz. Nitekim suyumuzu koruyacağız. Çanakkale'nin ben içme suyunu temin etmekle mükellefim, suyumı kirletmemek için sonuna kadar mücadelemi vereceğim.

Çanakkalelinin ekonomik gelirinin ana temellerinden bir tanesi de tarımdır. Çanakkale markasıyla *-sizlerin önünde var-ürünleri saymakla bitmek. Peynirinden tutun, zeytinyağından tutun, domatesinden tutun, meyvesine kadar. Bunlardan vaz mı geçeceğiz? Bunların yok olmasına sebebiyet verilmesine göz mü yumacağız. Göz yumarsak ne olacak? Emin olun bir tek dal üzüm, bir tek şeftali, bir tek domates, bir tek kilo zeytinyağı ihraç edemezsiniz. Siyanürle kirleşmiş sulardan sulanan, beslenen ürünleri hiçbir kimse almaz.*

Peki bu bizim için yarın büyük bir handikap değil mi, büyük bir gelir düşüşü değil mi Çanakkale açısından? Çanakkale'nin bu köylü fakirleşirse, doğa tahrip edilirse, Çanakkale ekonomisine bunun zararı yok mudur, olmayacak mıdır? Olacaktır. Elbette ki ekonomimizi de düşünmek zorundayız.

Üç, turizm kendi olacağız diyoruz, turizm kenti oldu iyi, geziyoruz. Sen en güzel turizm alanının tahrip edilmesine müsaade edersen edersek, bu akıllıca bir iş midir? Her türlü turizme açık; doğa turizminden tutun, kültür turizminden tutun, sağlık turizmden tutun, hepsine uygun bir alan.

Peki, biraz önce gördüğümüz fotoğraflar gibi olması turizme katkı mı sağlayacaktır? İnsanlar kent topraklarını görmeye gelirler, maden ocaklarını mı ziyarete gelecektir? Orada elde etmek için harcadığın para, o altını almak için harcadığın para,

tahrip ettiğim o doğal güzellikten daha mı az daha mı fazla? Hiç hesap ettin mi? Orayı yapabilme şansın var mı? Altını başka yerden çıkarabiliriz. Altınla ilgili başka alanlarda gidip bunu temin edebilirsin, ama Kaz Dağlarında o yapıyı bozarak elde etmeye çalıştığın zaman mantıksızlık yapmış olursun. Çünkü oranın değeri, dediğim gibi altındaki altın değerinin çok çok çok daha üzerinde. Artı altını başka yerlerden temin edebiliriz, ama başka yerlerde Kaz Dağları oluşturamayız. O bir tanrı yapısıdır, Allah yapısıdır.

Bu noktada buna suskunlara şunu söylemiştim, bazılarının diliyle konuşmuştum, yine konuşayım: Kaz Dağlarındaki katliama göz yuman susan, suskun şeydandır demiştim ve burada buna karşı çıkmamış olmak ve buna göz yummak, kenarından dolaşıvermek, görmezden gelivermek kul hakkı yemekle birebir eşittir. (Alkışlar)

Vatandaşların diliyle konuşuyorum; birebir eşittir. Neden? Çünkü burada bulunan herkes iyi kötü Kaz Dağlarını, hiç görmeyen varsa onlar da yakın zamanda, yarın geziye gidenler görür, başkaları da görür. Bizler gördük, yaşadık, alabalığını yedik, şeftalisini, kirazını yedik, elmasını yedik, biz gördük. Gittik orada Ayazma'sında mangalımızı yaptık. Peki, bizden sonraki çocuklarımız, torunlarımız ve onların torunlarının torunlarının torunları bunu göremeyecekse, biz bunları korumamış olmakla onların haklarını yemiş olmuyor muyuz? Yemiyorsak bütün söylediklerimi geri alıyorum. Geleceğimizin hakkını korumayarak, onların hakkını yemiş olmuyorsak, bütün sözlerimi geri almak istiyorum.

İşte Diyanet İşleri Başkanı da burada, müftü de burada. Gel-sinler "hayır kardeşim böyle değil" desinler. İstedikleri platformda tartışmaya hazırım, ama insanları kandırmak için kullandıkları Allah hakkından peygamber hakkından bahsedip, tam insanlık konusu olan bu konularda susmak, suskun şeytanlıktır işte. Onun için susmayacağız. Türkiye'nin Büyük Millet Meclisinde arkadaşlarımız susmayacak.

KAZ DAĞLARI VE SİYANÜRLÜ ALTIN MADENCİLİĞİ

ÜLGÜR GÖKHAN'IN
KONUŞMASI

Biz burada belediye başkanı olarak susmayacağız, sivil toplum kuruluşları olarak susmayacağız, çevreciler olarak susmayacağız, susmayacağız susmayacağız. Niye? Eğer sustuğumuz noktada, geri adım attığımız noktada çok ciddi sıkıntılarla karşı karşıya geliriz. Bu konuları Sayın Cumhurbaşkanına makamıma geldiğinde arz ettim. Kaz Dağlarını söyledim. Orman ve Su İşleri Bakanı “*efendim orada kapalı sistem yapılıyor*” filan denildi. Yani iki yollu bir yalandır. Örtbas etmeye çalışmaktır. Ne için? İşte burada biraz önce borsası da gösterildi, Toronto Borsası, Londra Borsasında insanlar sermaye, sermayelerin üstüne katıyor, biz burada doğamızı korumaya çalışıyoruz. Ama kesinlikle biz, kesinlikle bizim irademiz onların sermayesinden daha güçlü.

Onun için ben bu noktada Çanakkale Belediye Başkanı olarak üstümüze düşeni yapmaya devam edeceğiz. Suyumuzu koruyacağız, çevremizi koruyacağız, destek olacağız. Ben mutlaka bütün bu çabaların içinde desteklerimizi vermeye devam edeceğiz, en önde yürümeye de devam edeceğiz. Arkadan avukatlar gibi değil, en önde yürümeye devam edeceğiz ve bu mücadelede elbette ki haklı çıkacağız.

Zaten diğer konuları çok güzel anlattılar. Depremsellik konusu çok güzel anlatıldı, diğer hukuk konusu, ibreti âlem için, yani hukuk noktasındaki hızlı bir geriye gidiş çok güzel anlatıldı. Lütfen buna karşı da dirençli olalım. Özellikle çevre konusunda üstün kamu yararı istemiyoruz. Biz kamuysak, üstün yarara gerek yok. Kamu yararı bize yeter.

Teşekkür ederim. (Alkışlar)

Prof. Dr. Türker SAVAŞ (Oturum Başkanı)- Sayın Başkanımıza teşekkür ediyoruz. Şimdi Sayın Özer Akdemir bize tecrübelerini, çevre mücadelesi konusundaki tecrübelerini aktaracak. Buyurun Sayın Akdemir.

ÖZER AKDEMİR'İN
KONUŞMASI

Özer AKDEMİR (Gazeteci-Yazar)- Teşekkür ederim. Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Gazeteciyim, 13 yıldır aşağı yukarı çevre mücadeleleri, çevre direnişleri, çevre sorunlarına yoğunlaşmış bir gazetecilik

yapmak gibi bir durumla karşı karşıya kaldım. Özellikle Bergama sürecini izlemeye başladıktan sonra. Bergama açıldıktan sonra da bu tür madenler ve diğer çevreye zararlı, doğaya zararlı olan projeler yatırımlar birbiri arkasına gelmeye başladı.

Evet, vahşi madencilikten bize kalanlar, cehennem çukurları, ölüm tarlaları. Sabahtan bu yana yapılan sunumlarda bunların birçoğundan bahsedildi, görselleriyle birlikte. En soldaki görünen, işte bu Kışladağı altın madenine karşı mücadele eden köylülerin İzmir’de 1 Mayıs’a katıldıklarında bir eylem sırasında çekilmişti. Onun hemen yanındaki, işte bu gördüğümüz, Tahir Hocam bahsetti biraz. Altın madeni. Fırat Nehrine böyle 300 metre belki 400 metre kadar ya var ya yok, tepede bir yerde ve Fırat’ın hemen o bölgesinde de önünde de bir baraj yapılıyor. Siyanür liçi yöntemiyle, en vahşi yöntem dedikleri yöntemle orada altın işletmeciliği yapılıyor ve ÇED gereksiz raporu var. Yani böyle komik bir durum da var ortada.

Evet, Sayın Belediye Başkanımız, Coşkun Bey özellikle Atikhisar Barajından bahsettiler, Çanakkale’ye içme suyu sağlayan önemli ve tek kaynak dedi Sayın Başkan. Kendisi de o bölgede yapılan altın işletmeciliğinin koruma havzası içerisinde kaldığını, en uzak olan işletmenin bile koruma havzası içerisinde kaldığını söyledi.

Benzer durum bizde de mevcut, biz derken İzmir’den bahsediyorum. İzmir’de de Efemçukuru altın madeni var aynı. Böyledir, yani kente içme suyu sağlayan barajların havzasında bir yerde bu altın işletmeciliği yapılıyor. Yine bu altın madeninin hemen yanında Efemçukuru’na komşu olan Çamlı Köyünde de yapılması planlanan, 200-300 bin insanın içmem suyunun sağlanması planlanan Çamlı Barajı da işte Efemçukuru’ndaki altın madeni nedeniyle yapılmadı.

Efemçukuru mücadeleyi şu andaki durumuyla kaybetmiş görünüyor. İki yıldır buradaki maden işletiliyor. Atikhisar Barajı elden gitmemeli, koskoca kentin içme suyu söz konusu; orada yaşayan insanların, bölgedeki insanların yaşamı söz konusu. Bu konuda da Sayın Başkanımın söylediklerini çok önemli buluyorum.

KAZ DAĞLARI VE SİYANÜRLÜ ALTIN MADENCİLİĞİ

ÖZER AKDEMİR'İN
KONUŞMASI

Evet, termik santrallerden bahsedilmedi çok fazla. İşte rakam var. Bu beş-altı ay önceki rakam, bilmiyorum son güncellemeler; çünkü sürekli artıyor. Koza Altın işletmesinin, Bergama'da ve Havran'da, işte birkaç yerde daha altın işletmeciliği yapan Koza Altın Şirketinin burada da ÇED faaliyete başladığı bilgisi geldi. Adını siz koyun demişiz. İşte bu gördüğünüz İÇDAŞ'ın termik santral alanı, bölgedeki tahribat alanı. Hemen alttaki, sağ alttaki bu kısım da Karabiga. Priapos Antik Kentinin olduğu bölgede. Buraya da bir termik santral yapılması planlanıyor. İşte bunlar Elmalı Köyündeki bir eylem sırasında çekildi. *"Alorko defol, topraklar bizim"* diyor.

Karabiga'da da son dönemlerde birkaç gündür önemli tartışmalar olduğunun bilgisini alıyoruz. O bölgede termik santrallerle ilgili, termik santrale belediye meclisinden izin çıkıp çıkmamasıyla ilgili önemli tartışmalar var.

ÇED süreci tamamlananları burada görüyorsunuz. Ağı Dağ'dan bahsedildi, çokça bahsedildi. Gerçekten son derece güzel ve orman örtüsü kestane, su varlığı açısından son derece önemli bir yer. Kirazlı altın işletmesi, Çamyurt altın işletmesi, Bayramiç, Kuşçayırı ve bunları görüyorsunuz.

Benden önceki konuşmacılar bahsetti, Sayın Başkan da bahsetti. Özellikle bu Karaköy'deki sondaj alanından sızan, derelele sızan suların yarattığı kirlilik, Bayramiç Barajına ulaştı diye bir haber gelmişti. Onun tahlilleri henüz belli olmamış, o bekleniyor, ama işte görüntüsü bu arkadaşın elindeki, olduğu gibi suyun görüntüsü böyle. Burası da sondaj alanı.

Muratlar Köyüne içilemez suyu raporu verildi. Muratlar Köyü de bu bölgeye yakın bir köy ve sondajlardan sonra o bölgedeki özellikler. İşte bunlar da raporlar, olumsuz raporları. Özellikle alüminyum ve diğer ağır metallerde önemli bir artış görülmüş ve Çanakkale Halk Sağlığı İl Müdürlüğü'nün, Bayramiç Toplum Sağlığı Merkezine gönderdiği yazıda diyor ki; işte bu sular uygunsuz görülmektedir. Bu tahliller devam ediyor, ama bazı parametrelerde her nedense, ilk tahlillerde çıkan bazı parametreler, yüksek çıkan bazı parametrelerin, ikinci üçüncü tahlillerde ölçülmediği dikkat çekiyor.

Evet, tam Muratlar Köyünde ve sularına içilemez raporu verildikten hemen sonra, işte 10 gün oldu olmadı bu köyde bir toplantı yapıldı. Bu toplantının bilgisi geldi bize, köylü arkadaşlar ilettiler. Ziraat Mühendisleri Odası yönetiminden Bülent Gülçok Hocam profesör ve bir dernek Ankara'dan bir dernek, hoca o derneğin yönetim kurulunda aynı zamanda. Bu köye geliyor, kalkınma, kırsal kalkınmanın önemi, sularla ilgili birtakım şeyler anlatmışlar, ama altın madencileri işletme ve masa başında birlikte oturmuşlar. Köylüler tabii tepki göstermişler, sularına içilemez raporu verilmiş bir köyde altın madencileriyle gelip bir Ziraat Mühendisleri Odasından bir hocanın bu şekilde şeyler anlatmasına tepki göstermişler ve daha sonra özellikle "yevmiyeci hoca" dediler. Yani Ankara'dan altın madencilerinin tutup getirdiği bir hoca olarak tanımladılar.

Biz bunu yazdık, hocayla konuştuk tabii bu haberi yazmadan. Tesadüfen oradaydım dedi. Ama bizim kaynaklarımız hiç tesadüfen orada olduğunu söylemiyor. Çünkü bu köyden sonra iki köye daha gidiyor ve biz haberimizi devam ettirdik ve bize tehdit de gönderdiler; gerek Ziraat Mühendisleri Odası Genel Merkezi, gerek hocanın kendisi. Biz haberimize devam ettik ve hem köy muhtarıyla, hem azasıyla görüştüğümüzde bizim haberimizi doğruladılar. Köy muhtarı beş-altı gün önce evet bu ekip gelmeden altın madencileri, çok önemli bir ekip gelecek önemli bir hoca gelecek, gidin dinleyin bir daha bu fırsatı bulamazsınız demiş. Köyün azası bunu, hocaların gelmesinin çok önceden belli olduğunu söylüyorlar.

Biz bunları hocaya sorduk, hocadan yanıt alamadık, ama hocanın da yönetim kurulu üyesi olduğu derneğin başkanına sorduk. Derneğin başkanı, evet buraya altın madencileri bizi davet etti, böyle bir altın maden işletmesi faaliyeti yürütüyoruz gelin köye bu konularda bilgi verin dedi. Biz de geldik, birkaç gün bu bölgede kaldık, birkaç köye gittik, resmi kurumlarla görüştük ve bütün masraflarımızı da konaklama ve yol dahil bu altın madencileri tarafından karşılandı dedi. Şimdi biz bunu da yazdık ve bizim gazetenin o günkü manşeti de bu: "Bir itiraz, bir itiraz" diye. Evet, Hicri Bey buradan kendisiyle ilk haber

KAZ DAĞLARI VE SİYANÜRLÜ ALTIN MADENCİLİĞİ

ÖZER AKDEMİR'İN
KONUŞMASI

yaptığımızda da görüşmüştük ve derhal istifa etsin diyordu. İkinci haberi de, derhal istifa etmesi gerekiyor görüşünde ısrar ediyorum diyordu.

Şahin Köyünün içme sularından bahsedildi. Suyun rengini görüyorsunuz. Buradan taşıma su ile orada epey zaman köylülerin su ihtiyacı giderilmeye çalışıldı. Köylülere dağa çıkma yasağı verildi. Bu Karaköy'deki sondaj alanına gidip, madencilere tepki gösteren köylülere Çan Cumhuriyet Savcılığı, Çan mahkemeleri tarafından 3 ay 6 ay boyunca o dağa, o bölgeye yaklaşmama yasağı verildi ve üzerine de 7500 Dolar yanılmıyorsam böyle bir meblağ da tazminat davası açıldı.

Yollar madenciler için açılıyor. Bunu yerel gazeteden aldım. İşte bu yollar genişletiliyor, sondaj çalışmasının yanı sıra dağların sırtlarında yol genişletme çalışmaları devam ediyor. Tabii bölgede çok sayıda altın işletmesi için çalışmalar, sondaj ve işletme aşamasına geçmiş olan madenler devam ediyor. Bu tür yatırımları, bu tür genişletme çalışmalarını da yapmak zorundalar.

Ben bu yol yapım çalışmaları, belediye çalışmalarını görünce, bu fotoğrafı görünce aklıma hemen Filipinlerdeki, Filipin Hükümetinin Amerika'daki bir ilanını aklıma geldi. Orada diyor ki; sizin şirket gibi şirketleri çekebilmek için dağlarımızı düzledik, ormanlarımızı traşladık, nehirlerimizin yolunu değiştirdik, şehirlerimizi kaydırдық, tüm bunlar sizin için, şirketlerimiz için. Burada Filipinlerden daha kolay iş yapabilmemiz için. Bizim hükümet de şimdi aynı şeyi burada yapıyor. Kaz Dağlarındaki o yolları genişleterek, tabii binlerce ağacı da keserek bu altın işletmelerine, altın madencilerinin işini kolaylaştırmaya çalışıyor. Çok farklı da değil gördüğünüz gibi Filipinler Hükümetinden.

Sondaj çalışmaları, 2008 Haziran'ında çekmişim. Sağdaki mavi tankere dikkatinizi çekiyorum. Halılağa Köyünün üst taraflarında, ormanlık alan içerisindeki sondaj çalışması. Tabii bu sondaj çalışmasında buna dikkat çekmiştik, orada televizyon programı çekerken, bu ormanın içerisinde böyle bir yerde tanker olur mu tehlikeli değil mi diye. Hemen işte gördüğünüz gibi 21 Ağustos 2011'de o bölge yandı. Tam o bahsedilen bölge.

Daha sonra başka bir yangın çıktı, Serdar Bey anlattı. Madenin hemen yanında kesimi yapılması düşünülen ormanlık alan yandı. Salih Beyle görüştüm ben hemen bu yangın çıktığında, kendisi Orman Mühendisleri Odası eski genel başkanı. Buraları yakında yakarlar demişti, buraya bir iki gün önce gelmiştim, ama bu kadar çabuk olacağını düşünmemiştim diyor kendisi. Tabii yangını söndürmek için, hemen şuradaki havuzdan su altında helikopterle, bu yangına müdahale ediyorlar. Bu ayrı bir skandal zaten ve oradaki yaşayan canlıları, sulara yaşayan canlıları, dereleri kirletiyor çünkü canlıların ölümüne neden oluyor, bu atık barajından bu yangına müdahale edilmesi.

Madenin atık havuzundan alınan sularla müdahale edilen alanı ağaçlandırmaya giden Küçükkuşu'dan bir grup gezi grubu. İşte bunlar o bölgede fidan dikimine gidiyorlar ve dönüşte de bu gördüğünüz kadının dudaklarında yaralar çıkmaya başlıyor. Bu grubun içerisinde bir de doktor var. Doktor diyor ki, bu yaralar ciddi, oradaki kimyasallardan zehirlenmiştir muhtemelen diyor. Aradan geçen 6-7 ay sonunda bile oradaki zehrin etkisi hâlâ devam ediyor ve bunu da haber yapmıştım. Bu da dudak uçuklatan şüphe diye.

Ülkemiz dışında da altın işletmeciliğinin yol açtığı sağlık sorunlarıyla ilgili, Coşkun Bey aktardı gerçi, ama ben buradaki insanların anlattığı şeylere dikkatinizi çekmek istiyorum. Honduras'ta bir altın şirketinin neden olduğu sağlık sorunları. Diyor ki vatandaş; sağlığımla düşündükçe ağlıyorum, çünkü bir gün bu duruma düşeceğimi hiç tahmin etmezdim. Maden tepeleri yok etti ve bütün sağlık sorunlarını bize bıraktı gitti. Bakın ne berbat bir durumdayım, ne yapacağımı bilemiyorum, sağlığım berbat diyor.

Yine çocuğunun bacağını göstermiş, işte görüyorsunuz durumu: *"Kızımın haline bakın, gece boyunca vücudunu kanayınca kadar kaşıyor ve ben sürekli ağlıyorum, çaresiz durumdayım. Her şeye bu Kanadalı şirket neden oldu ve şimdi bizim tepelerimizden çok paralar kazanıp gittiler."* Şirketler özellikle birçok yerde ülkemizde, altın işletmeciliği konusunda talana devam ediyorlar; Efemçukuru'nda, Kışladağ'da.

KAZ DAĞLARI VE SİYANÜRLÜ ALTIN MADENCİLİĞİ

ÖZER AKDEMİR'İN
KONUŞMASI

Şimdi birazcık tarih bilinci demişiz. Eğer iktidar emekçilerin, ulusal çıkarı savunan güçlerin elinde de değilse, bir ülkenin yeraltı zenginlikleri, yeraltı zenginliklerine sahip olması o ülkenin başına beladan başka bir şey getirmiyor. Sebepleri; yağmalanıyor, çünkü emperyalist güç odakları tarafından o ülkede iç kargaşa yaratmaktan, ekonomik istikrarsızlığa, iç savaşa kadar her yolu deniyorlar; o yağmayı o sömürüyü yapabilmek için.

Altın kullanma alanlarından bahsetmişiz, Sayın Başkan bahsetti altın ne işe yarar? İşte burada tablosunu görüyorsunuz, Yüzde 86 yüzde 90'lık kısmı mücevherat, yüzde 4 elektronik sanayi, yüzde 1 de dişçilikte. Bergama kapısından bahsettim. Bergama'dan girdiler, ülkenin dört bir tarafına dağıldılar demiştik. Bergama 1989'dan 2000'lere kadar bu altın işletmelerine karşı önemli bir direniş verdi, önemli bir mücadele verdi. Hem ülke içerisinde, hem ülke dışında önemli bir sempati kazandı destek kazandı. Çevre mücadelesinin tabanında halka indiren, köylülere indiren bir mücadele, bu kırılma noktasıydı aynı zamanda.

Tabii Bergamalılar karşılarında şirket ya da hükümet olmadan, emperyalizm denilen olguyla karşı karşıya olduklarını anladıklarında, söylemleri de farklılaşmıştı. Savaşa hayır diyorlardı, sömürüye hayır diyorlardı. İşte tam bu noktada müdahale geldi. O müdahale nasıl olduğuna geçmeden önce, Bergama sürecini hukuki anlamda Arif Bey çok daha iyi bilir. Birçok davalar kazandılar, ama işte bu gördüğümüz Amerika Birleşik Devletleri Büyükelçisi, o zaman İzmir yakınında ben altın işletmede çalışıyorum, toprak kullanım alanı, imar planlarında sıkıntı var, lütfen halleder misiniz demiş.

Bir ülkenin büyükelçisi, bizim ülkenin bakanına böyle bir mektup yazabiliyor. Sömürge ülkelerde olan bir durum bu; sömürge ülkelerden çok da farklı davranmamış gördüğünüz gibi Amerikan Büyükelçisi bizim bakana. Bergama köylülerinin mücadelesini yok edebilmek, bunu söndürebilmek, Bergama kapısının aralanabilmesi için ortaya atılan en önemli olgulardan, en önemli iftiraların başında işte bu Alman casusluğu hikâyesi geliyor.

Şimdi biz ülkenin birçok yerine gidiyoruz televizyon program çekimlerinin içinde. Birçok yerde aynı şeyleri anlatıyorlar. 2000-2002'nin yılları arasında ortaya konulan bir psikolojik harekâttır bu. Bu işin içerisinde de Dr. Necip Hablemitoğlu'nun yazdığı *Alman Vakıfları* adlı kitabın çok önemli bir rolü vardır. Özü şudur: Ülkemize Türkiye'de altın çıkarılması Almanya'nın zararınadır, çünkü Almanya'da çok önemli miktarda Türkiye'ye altın satıyor. Eğer Türkiye'de altın çıkarsa bu kârdan olacağız, bu yüzden Türkiye'de altın karşıtı hareketleri, özellikle Bergama hareketini destekleyin; özü bu.

Almanya'nın ortaya attığı görüşün özü bu. Bununla ilgili resmi bir rapor yayımlanıyor ve bu yayımlanan resmi raporu, Hablemitoğlu kitabına ana dayanak olarak alıyor. Arif Bey sanırım bundan bahsedecek biraz, ama o Hablemitoğlu'nun kitabının ana dayanağı olan o rapor sahte. Aradan 10 yıl geçti, böyle bir rapor yok; hem resmi kanallardan, Dışişleri Bakanlığında mahkeme kararıyla onlardan raporlar soruldu ve gelen yanıt böyle bir rapor yok.

Bir diğer taraftan, bu raporu sızdırdığı ileri sürülen Prof. Dr. Metin Dedeorhon denilen birisinden bahsediliyor Hablemitoğlu'nun kitabında. Prof. Dr. Metin Dedeorhon diye birisi de yok. İşte böyle sahte bilgiler, belgeler üzerine kurgulanmış bir oyun, Bergama köylü hareketinin arkasında dış güçler var yalanıyla birlikte, tabii medya ayağı, başka ayakları işin içerisine askerler de girdi sonradan. Onların da desteğiyle başarılı oldu maalesef ve Bergama köylü hareketi bu oyunun da önemli etkisiyle sönmüldü.

Bu kitabı yazan Dr. Necip Hablemitoğlu kendisi Ankara Üniversitesinde hocaydı. Kitapta dediğimiz gibi bilgiler belgeler sahte, oradaki sayısal veriler de doğru değil. 3 milyar dolar bahsediyor, Türkiye Almanya arasındaki ilişkiden, oysa 36 milyon dolar olduğuna dair Devlet İstatistik Enstitüsünün rakamları var. Rakamlar da doğru değil. Tam bunlarla ilgili açılan davada, Alman casusluğu davasında tanık olarak dinleneceği sırada Necip Hablemitoğlu evinin önünde öldürüldü. Tam bu davadan 8 gün önce.

KAZ DAĞLARI VE SİYANÜRLÜ ALTIN MADENCİLİĞİ

Eğer Hablemitoğlu bu davadan 8 gün önce öldürülmeseydi, orada aralarında Semih Özaydın, Noyan Özkan'ın adının çok sıkça geçtiği, *-kendisini saygıyla analım-* bir ortamda bunların hesabını verecekti. Bu belge istenecekti, bu Profesör Metin De-deorhon sorulacaktı ve bunlar yoktu. İşte bu yazdığı kitabında ipliği pazara çıkartacaktı ki, bu kitabı altın madencilerinin finansmanıyla yazdırıldığı, altın madencileri tarafından dağıtıldığı, daha sonraki yapılan çalışmalarda ortaya konuldu. Evet, onunla ilgili şu yazdığım kitap, özellikle *Alman Vakıfları Bergama Gerçeğinde* bu ortaya konulan oyunu tam olarak deşifre ettiğini düşünüyorum ve Kasım 2011'de çıktı. Şu ana kadar da herhangi bir ne aksi bir yalanlama, ne oradaki tezlere yönelik bir tepki geldi.

Hablemitoğlu'nun öldürülmesi dahil, birçok konuyu ve kimlerin öldürdüğüne dair birçok kitapta yazdığımı düşünüyorum. Özellikle Kışladağ altın madeniyle ilgili süreci ve diğerlerini, ülkemizdeki altın madenlerini anlatmaya çalıştım. Bergama Ovacık altın madeni, görüyorsunuz açık ocağını. Arkasındaki tepeleri. Buralar anlatıldığı için geçiyorum.

Ve Kozak Yaylasında yapılan keşifte, yine bu Alman casusluğu konusu gündeme getirilmeye çalışıldı şirketin müdürü tarafından. Ekolojik hassas bölge Kozak Yaylası, ama burada da üç-dört tane altın işletmesi kurulmak isteniyor Koza Altın Şirketi tarafından.

5 Haziran 2005 Dünya Çevre Günü olayları, çevre gününü kutlamaya gelenlere saldırmışlardı. Bergama'daki ikinci atık barajından bahsediyor. Bergama'nın tarihi sorumluluğundan diye geçmişiz. Körfezde bir toplantı olmuştu. Dağın öbür tarafında da altın işletmeciliğine karşı bir mücadele yürütülmeye çalışılıyor. Bergama'dan Kışladağ'a, Kışladağı'nın halini anlattılar. Tahir Hoca da gösterdi, diğer arkadaşlar da. Zehirlenmelerden bahsedildi, 1500 kişi zehirlendi Kışladağ'daki siyanür kazasından, ama bakteri zehirlenmesi olarak geçiştirildi.

Oradaki hayvanlarda her zaman düşük ve anomali doğumlar oluyor. İşte onlardan biri; 2008'de doğan kuzuların yüzde

8'inin ölü ya da sakat doğduğu. İşte onunla da ilgili fotoğraflar, çobanın anlatımları. Evet, bunlar sakat doğan kuzular. Şimdi kadınlar diyor ki, bizim çocuklarımızda mı böyle olacak? Böyle bir endişeyle siz yaşamak ister misiniz diye soruyorum ben.

Bu Balya Derneği, 90 gün önceki bir maden. Lefke'ye gittik üç kere, çok önemli bu doğa tahribatı açısından. İşte Lefke'deki görüntüler.

Dulkadir Köyü, Eti Gümüş tesislerinden de bahsedildi bugün. Eti Gümüş tesislerinin yakınlarındaydı ve köy bu tesislerden 10 gün sonra meydana gelen kanser vakalarıyla nedeniyle boşaltıldı. Şu anda bu köyde kimse yaşamıyor herhalde, birkaç kişi vardı. Maden orayı da satın aldı ve köyü boşaltıyor artık.

Baraj patlamıştı, Mehmet Bey bahsetti ondan. İşte sızan surlarda tahrip raporları, ama Bakan Eroğlu biraz önce Sayın Başkanın dediği gibi, orada da bir gram dahi sızma yok dedi. İşte raporlar orada.

Fırat'tan bahsettim. Artvin'den Bedrettin Bey sabahki bölümde bahsetti, çok önemli bir mücadele ve çok önemli bir miting yaptılar. Kendilerini buradan kutluyorum. Efemçukuru'ndan bahsettim, İzmir'in içme suyunu kirleten madenden. Burası Efemçukuru. Aziz Bey demişti ki, tıpkı biraz önce Sayın Başkanın dediği gibi, ya bu maden çalışmayacak ya da İzmir'i başka bir yere taşıyacağız. Bu kentin içme suyunun kirlenmemesi için elimden gelen her şeyi yapacağım, namus şeref sözü veriyorum demişti. Ama bu maden iki yıldır çalışıyor.

Bunun nedeni ne? Yani Aziz Beyin bunda günahı yok mu? Aziz Beyin çok günahı var bence. Yani o dönem kendisi halka dayanması, halka anlatması ve halkı bu işin içerisine katması için, hayır ben kendi bildiğim yöntemle yapacağım, gürültü patırtı yapmadan kendi bildiği yöntemle yapamadı. İşte gördüğünüz gibi iki yıldır maden İzmir'in tepesinde işliyor ve oradaki kuzular koyunlar zehirlenip, işte onların eylemlerinden birisi; Kavacık Köyünün 55 tane kuzusu ölmüş.

Bu köyde direnen bir tane köylü kaldı, Arif Bey Hamit Karacan'ın avukatı, belki anlatır kendisi. Satmıyor, satmaya-

KAZ DAĞLARI VE SİYANÜRLÜ ALTIN MADENCİLİĞİ

ÖZER AKDEMİR'İN
KONUŞMASI

çağım da diyor. Bu toprak bayraktır, bayrak satılmaz diyor ve direniyor. Hamit Karacan'a buradan selam olsun. (Alkışlar)

Son olarak çözümleriyle, işte Bergama köylüleri yürüyorlar, Bergama köylüleri 17 köyü birden, bir-iki köy değil, örgütlenmişler köy komiteleri kurmuşlardı. İşte Karadenizliler denizimizi aldınız, derelerimizi asla diyorlar. Gerze çok önemli, Gerze'yi anlatmak isterdim mutlaka, ama vaktimiz kalmadı. Gerze'de termik santral yapmak istiyorlar ve Gerze'de bütün köylü Gerzelilerle birlikte o termik santrale giden yolun kenarına çadırlarını kurmuş durumda ve bir yılı aşkın zamandır o çadırlarda kimseyi geçirmiyorlar, oralara çivi dahi çaktırmıyorlar ve 24 saati aşan bir süre jandarmayla çatışmayı, gaz bombalarını göze alarak bunu yapıyorlar. Dönem dönem de çatışıyorlar ve yaralandılar şimdi.

İşte böyle direniliyor, işte böyle bu altıncılara bu termikçilere izin verilmiyor. Örgütlü halkın gücünü hiçbir güç yenemez, örgütlü hiçbir güç yenemez. Bunu bilince çıkarmamız gerekiyor. Gerzeliler bunu başarıyor, Yuvarlakçaylılar başardı, yıllarca Bergamalılar başardı. Kaz Dağları da başarabilir. Buradaki bilgileri, buradaki ortamı, buradaki dayanışmayı köylere taşımamız gerektiğini düşünüyorum. Köylere çok gidiliyor geziliyor, ama bu iş sadece çevre platformlarının üzerinde döndüğü sürece, mücadelenin bir şekilde sönümlendiğini gözlemledim ve naçizane. Burada böyle olacaktır. Bu işe köylüleri, Çanakkale'nin hepsini, Çanakkale halkını -*özellikle Sayın Başkan'a çok büyük görev düşüyor*- katmak, onlarla birlikte topyekûn olarak mücadele etmek gerektiğini düşünüyorum.

Hepinize saygılar sunuyorum. (Alkışlar)

Prof. Dr. Türker SAVAŞ (Oturum Başkanı)- Sayın Akdemir'e teşekkür ediyoruz. Bu arada Sayın Cangı'dan da özür dileyerek, Başkanımızın bir randevusu varmış, dolayısıyla ayrılmak zorunda. Sayın Başkan'a sorusu olan varsa şu anda birkaç soru alabiliriz.

Buyur Hocam.

KAZ DAĞLARI VE SIYANÜRLÜ ALTIN MADENCİLİĞİ

KATILIMCI- Bu konferansın düzenlenmesinde çok büyük emeği geçen Av. Ali Çalıdağ arkadaşım, Çanakkale Kent Konseyi Çevre Meclisi Başkanı. Çevre Meclisi bir Kaz Dağları Belgeseli çekimi için çalışıyor, başladı belgesel çekimleri. Belediye Başkanımız Ülgür Gökhan bu konuda bize büyük destekleri var. Şu anda geçende Onur Hamzaoğlu buraya geldiğinde Geliovası kanser ovası oldu, Biga Ovası, Lapseki kanser ovası olmasın konferansında dedi ki; bir an önce Çanakkale cennetinin havadan helikopter çekimleriyle belgelenmesi gerekiyor ki, daha sonraki Allah göstermesin bir talanlar kıyaslanabilsin. Böyle bir şey olmamalı asla. Biz belediye başkanımızdan Karabiga'dan Adatepe'ye kadar termik santaller, Dumanlıdağ'dan Atikhisar Kirazlı'dan, Çan Ağı Dağı Karaköy'e kadar helikopterle belgelenmesini istiyoruz.

Teşekkür ederim.

Ülgür GÖKHAN (Çanakkale Belediye Başkanı)- Ben teşekkür ederim. Mayıs ayını bekliyoruz, biraz havalarda daha netleşsin, daha şeffaf olsun. Çünkü şu anda hava şartları bazen parçalı bulutlu, bazen puslu oluyor. Mayıs sonu Haziran gibi böyle bir planımız var. Bütün helikopterle, bir de profesyonel bir fotoğrafçıyla böyle bir şey yapıp, sonra da burada sunumunu... Mevcutları bile görmemiz yeterli, çünkü oralara ulaşmıyoruz. Çünkü jandarma altıncıyı koruyor, altın korumuyor. Halka karşı altıncıyı koruduğu için içeri giremiyoruz. Ancak tepeden gireceğiz.

Prof. Dr. Türker SAVAŞ (Oturum Başkanı)- Sayın genel müdürüm bir şeyler söyleyecek.

KATILIMCI- Şimdi öncelikle Sayın Başkan Ülgür Gökhan gibi başkana sahip olduğumuz için Çanakkaleliler olarak şanslısınız, bunu söyleyeyim. Kendisini kutluyorum, hep böyle kalmasını da diliyorum. Ancak bir de eleştirim var. Konuşmasının bir yerinde dedi ki, altını başka yerde de çıkartabilirsiniz, Kaz Dağlarında çıkartmayın dediler. Böyle demeyin Sayın Başkan, böyle dediğiniz zaman, Kaz Dağları da kurtulamıyor başka yerler de kurtulamıyor. Sayın Aziz Kocaoğlu'da buna

ÜLGÜR GÖKHAN'IN
KONUŞMASI

KAZ DAĞLARI VE SİYANÜRLÜ ALTIN MADENCİLİĞİ

benzer bir söz söylemişti. Biz aslında altın madenciliğine karşı değiliz, ama Efemçukuru'na karşıyız dedi. Efemçukuru'na da karşı duramadı; çünkü bu bir siyasal duruş belki, politik bir duruş, ilkesel bir duruş.

Altın madenciliği bugünkü koşullarda nerede çıkartılırsa çıkartılsın, nerede işletilirse işletilsin, yaşam alanının tahribi anlamına geliyor. Altın madenciliği, altın başka yerde çıkartılabilir demek, Kaz Dağları mücadelesine ne yazık ki katkı koymuyor. Naçizane bir önerimiz.

Teşekkür ederim.

ÜLGÜR GÖKHAN'IN
KONUŞMASI

Ülgür GÖKHAN (Çanakkale Belediye Başkanı)- Doğa tahribatıyla ilgili söyledim, yani çöl anlamında söylemiştim, ama onu da söylemeyelim. Peki, düzeltiyorum o zaman.

Teşekkür ederim.

Prof. Dr. Türker SAVAŞ (Oturum Başkanı)- Evet, bir soru daha alabiliriz.

KATILIMCI- Sayın Coşkun Bakar Hocamızın bu sunumunu acaba üniversitede yapmasını sağlayabilir misiniz? Ben üniversitenin tam bu konudan haberdar olduğuna inanmıyorum. Özellikle öğretim görevlilerine, hocalarımıza, profesörlere; yani bu kadar duyarsız olamazlar, bu bilim insanları bu kadar sessiz olamazlar. Mutlaka onların bu sunumun sonundan haberdar olmalarını istiyorum.

Teşekkür ederim.

ÜLGÜR GÖKHAN'IN
KONUŞMASI

Ülgür GÖKHAN (Çanakkale Belediye Başkanı)- Ben kusura bakmayın ayrılmak zorundayım, Hepinize teşekkür ediyorum, saygılar sunuyorum. (Alkışlar)

SUNUCU- Konuşmacılarımızdan Çanakkale Belediye Başkanımız Ülgür Gökhan erken ayrılacağından, hemen Arif Beyin sunumundan önce bir plâket sunumu yapacağız.

Türkiye Barolar Birliği Genel Sekreterimiz Av. Cengiz Tuğral'ı ve Çanakkale Barosu Başkanı Av. Bülent Şarlan'ı plâketleri takdim etmek üzere davet ediyorum. (Alkışlar)

KAZ DAĞLARI VE SİYANÜRLÜ ALTIN MADENCİLİĞİ

(Plâketler verildi)

Prof. Dr. Türker SAVAŞ (Oturum Başkanı)- Evet, programa devam ediyoruz. Buyurun Sayın Çangı.

Av. Ali Arif ÇANGI (İzmir Barosu)- Teşekkür ederim. Değerli konuklar, değerli meslektaşlarım; aslında programımızın bitirme saatini yaklaşık yarım saat geçtik ve daha önce arada sonuç bildirgesinin de hazırlanması ve okunması söz konusu. O yüzden ben mümkün olduğunca, çok şey anlatıldı çok şey söylendi, mümkün olduğunca kısa özet olarak geçeceğim, tekrar etmemeye çalışacağım. Aklımın erdiğince sözümün yettiğince bu mücadeleye ilişkin bir şeyler anlatmaya çalışacağım, önerilerde bulunmaya çalışacağım.

ALİ ARİF ÇANGI'NIN
KONUŞMASI

Evet, herkesin herhalde ortaklaştığı bir noktayla karşı karşıyayız. Artık sömürü sadece insan emeğinin sömürüsü değil, doğal varlıkların da sömürüsüyle karşı karşıyayız ve bunun nedeni de, sürekli ve hızlı büyüme, kalkınma denilen canavardır aslında. Bununla yüzleşemediğimiz sürece, sorunları temelden çözme şansımız yok gibi geliyor.

Peki, ne oluyor? Yenilenemeyen hızla tüketilen doğal varlıklar, çevrenin taşıma kapasitesinin çok üzerinde bir kirlenme, teknolojik gelişmeler. Teknolojik gelişmeler iyi bir şekilde görülüyor. Ancak bu gelişmeler bu sömürünün kolaylaştırılması için kullanıldığı zaman hiç de iyi bir şey olmuyor ve küresel iklim değişikliği krizin eşliğindeyiz. Dünyada yaşam tükeniyor.

Ekolojik kriz aynı zamanda oluşturulan kapitalist endüstriyel toplumlar, merkezîci hiyerarşiyi yoğunlaştıran, şiddeti toplumun her noktasına yaygınlaştıran bir yeni düzen oluşturmuş durumda. Bir yandan da toplumsal bir kriz yaşıyoruz.

Altın madenciliği mademki konumuz, altın madenciliğine ilişkin sözler söyleyeceğiz. Altın madenciliği denildiği zaman, 20 yıllık geçmişle Bergama köylü hareketini anmadan geçemeyeceğiz. Ben kısa kısa özetleyeceğim, neler yaşandı onu özetleyeceğim. Oradan çıkarılması gereken dersleri hep beraber çıkaracağız. Zira benim şahsen ekolojik hareketinin içine

KAZ DAĞLARI VE SİYANÜRLÜ ALTIN MADENCİLİĞİ

ALİ ARİF ÇANGI'NIN
KONUŞMASI

girmem, Ovacık altın madeniyledir. Orası bizim için bir okuldur, her yönüyle okuldur. Şu ana kadar bu alanda bir şeyler yapabildiysek, o okulda öğrendiklerimizle, bu okulda öğrendiğimiz doğrularla bir şey yapmaya çalışıyoruz. Bunun da önemsenmesinde yarar olduğunu düşünüyorum.

Altın madenciliği sabahtan beri konuşuluyor, maden cevheri çıkartılması sırasında doğada bir tahribat var. Topografya bozuluyor, orman ve bitki örtüsü yok oluyor, madenin ayrıştırılmasında kullanılan siyanür ve diğer kimyasallarla ağır metaller aktif hale geliyor, toprak hava su kirleniyor ve canlı yaşamı için ciddi bir tehdit oluşturuyor ağır metal kirliliği.

Peki, bu altın gerçekten ihtiyacımız olan bir şey mi? Altın aslında insanlık tarihi kadar eski bir tarihi olan nesne metal. Altın için çok sözler söylenmiş tarihten. Onlardan birkaç örnek; Rotterdamlı Erasmus "*altın içeri girdiğinde asalet kapıdan çıkar*" diyor. William Shakspeare "*Altın değerli, ama kırmızı altın, siyahı beyaz çirkin güzel, kötüyü iyi, yaşlıyı genç, korkağı cesur, sıradan insanı soylu yapan lanetli maden. Sen insanlar arasına kavgadan başka bir şey getirmedin*" diyor.

Şu anda aslında bu kavgayı sürdürüyoruz, bu kavga halen yaşıyor. Lenin'in o hayal ettiği, ulaşmaya çalıştığı düzenle altının nasıl kullanılacağını anlatıyor ve umumi tuvaletlerle kullanılacağını, en yakışan yerin de orası olduğunu söylüyor. Evet, bu ütopyalar gerçekleşmedi henüz, ama gerçekleşmeyeceği anlamına gelmez.

Bergama hareketi özellikle bu iki resmi koydum. Resimler küçük, soluklaşmış vaziyette, çünkü 20 yıl geçti aradan, 20 yıllık geçmişi var. Kimler var bu resimlerde? Kadınlar var, Bergamalı kadınlar var. Peki arkadaşlar, bir eleştiri, bir özeleştiri; bu toplantıda hiç konuşmacı kadın yok. Ben çok büyük eksikliğini hissettim bunun. Bu herhalde kadınlardan kaynaklanmıyor, biz erkeklerden kaynaklanıyor. Kadınların yer almadığı, kadınların eşit katılmadığı hiçbir mücadeleyi kazanma şansı yoktur. (Alkışlar)

Bu nedenle kadınları birlikte olmaya, erkeklere kadınlara yol açmaya çağrıda bulunuyorum. Bergama hareketi kendi özgünlüğüyle, kendi sahiciliğiyle örnek bir hareket. İddia ediyorum, Türkiye çevreci hareketinin başlangıcıdır Bergama hareketi. Sadece Türkiye için değil, yurtdışında da örnek alınan bir hareket. Daha dün Yunanistan'dan aradılar. Yunanistan'da ekonomik kriz gerekçesiyle daha önce mahkeme kararlarıyla kapatılan altın madenlerinin yeniden gündeme geldiği için, yeniden bir destek arayışı içindeler. Yani burada yapacağımız elde edeceğimiz kazanım, sadece buraya değil komşularımız için de yararlı olacak. Yapacağımız çok ciddi, çok önemli, onu söylemek için belirtiyorum.

Bergama hareketi kazanmadı mı? Kazandı, çok büyük kazandı, örnek mücadele olması açısından bir kazanımdı. Sonuç alınabildi mi? Sonuç şu alınan sonuç yeterli bir sonuç değil. İşte onun nedenlerini biraz irdelemekte yarar olduğunu düşünüyorum.

Biraz önce Özer arkadaşımız anlattı. Özer arkadaşımızın "*Kuyudaki Taş*" kitabını okumanızı tavsiye ederim. Bergama Ovacık altın madeni sürecine ilişkin yürütülen psikolojik hareketin, psikolojik savaşın nasıl bir şey olduğunu çok net orada belgelendirdi, yalanlarını da ortaya çıkarttı Özer arkadaşımız. Mutlaka okuyunuz, halen hiç kimse o kitaba ilişkin bir yanıt bile vermedi.

Devlet Güvenlik Mahkemesinde yargılama oldu. Yargılama başlamadan önce manşetlere çıktı Bergama hareketi, ama yargılama sonunda beraat kararı verdi; ya küçük küçük haberler şeklinde çıktı ya da hiç haber olmadı. Özer biraz önce söyledi, o kitaptaki pek çok veriye göre yalanlar var. Halen o yalanları "*hayır doğrudur*" diyen çıkmadı.

Başka şeyler de oldu o dönemde. Komutanlar, bir kısmını tanırırsınız şimdi, tanıdık isimler madeni ziyaret ettiler. Hiç görevleri değilken, Ekim 2002 Ege Ordu Komutanı Orgeneral Hürşit Tolon, NATO Güneydoğu Avrupa Güçleri Komutanı Orgeneral Oktar Ataman, Hava Eğitim Komutanı Korgeneral

KAZ DAĞLARI VE SİYANÜRLÜ ALTIN MADENCİLİĞİ

ALİ ARİF ÇANGI'NIN
KONUŞMASI

Hasan Aksay ve Edremit Tugay Komutanı Tuğgeneral Alaaddin Parmaksız ve eşleriyle birlikte madene gittiler ve çevreci temiz maden plâketi verdiler Ovacık altın madenine. İşte psikolojik hareketin bir parçası da buydu. Ardından İçişleri Bakanını Abdülkadir Aksu İzmir Valisi ve eşini, Bergama Kaymakamını eşini aldı, o da ziyaret etti.

Bergama köylülerinin söylediği bir söz hiç aklımdan çıkmıyor: “Avukat Bey sizin işiniz gücünüz yok mu? Gidin işinize gücünüze bakın, Siz ne diyorsunuz, Ege Ordu Komutanı geldi buraya, plâket verdi onlara. Bizim yapabileceğimiz daha başka bir şey yok. Yapabileceğimiz şey dağa çıkmak, dağa mı çıkalım?” Bu sözü hiç unutmuyorum. O psikolojik hareketin ne sonuç doğurduğunu çok iyi anlatan sözlerdi bunlar.

Mahkeme kararları uygulanmadı, uygulatamadık. Bergama Ovacık altın madeni için 97’de Danıştay’ın vermiş olduğu, Danıştay 6. Dairesinin vermiş olduğu karar, Türkiye’de çevre hukukunun bir mihenk taşı, bir ders niteliğinde bir karardır. Anayasanın 56. maddesi ve 17. maddesinden yola çıkarak; kuşku halinin yettiğine dair bir karar. Öncelikli olan canlı yaşamın korunması gerektiğine dair bir karar. Bu bir tercihtir arkadaşlar. İşte bu tercihi yapabildiğiniz zaman koruyabilirsiniz. Yargı böyle bir tercih yapmıştı, elde edilecek kâr kazanç değil, canlı yaşamının korunması demişti. Yaşamdaki tercihinizi o yönde yaparsanız, sonuç buraya varır. Başka türlü yaparsanız, eğer altından elde edilecek kârın hesaplaması yolunda gidersek işimiz zor.

Mahkeme kararının uygulanmamasından dolayı tazminat da ödemek zorunda kaldılar, ama Başbakanlık emriyle TÜBİTAK’tan rapor aldılar. O zamanda bir hükümet vardı, o zaman AKP filan yoktu. Yani AKP iyi bir iktidar filan diye söylemiyorum. Şunu söylemeye çalışıyorum: Sadece AKP’yle sınırlı değil, onu söylemeye çalışıyorum. O zaman Başbakan Bülent Ecevit’i rahmetli, ne yazık ki.

Anımsamakta yarar var. Ardından Ecevit, Bahçeli, Yılmaz hükümeti döneminde Bakanlar Kurulu kararı çıktı. Mahkeme

KAZ DAĞLARI VE SIYANÜRLÜ ALTIN MADENCİLİĞİ

ALİ ARİF ÇANGI'NIN
KONUŞMASI

kararını aşmak için Bakanlar Kurulu ilke kararı çıktı. Özer söz etti, ABD Büyükelçisi imar planlarını düzenleyin ricasında bulundu Bayındırlık Bakanlığına. Bayındırlık Bakanı, başvurucuya yanıt verilmesi ricasıyla İzmir Valiliğine Büyükelçi'nin mektubunu gönderdi. O kadar hızlı gelişti ki olaylar, memur eliyle tebligatlarla imar planı düzenlendi. 30 gün kaymakamlıkta askıda kaldı tutanak tutuldu, hiç kimse ilanlarını görmedi. Son anda dava açmaya yetişebildik 30. günü haberdar olduk.

Ben hep merak ediyorum. İzmir Valisi Büyükelçi bir mektup yazdı cevap verdi. İmar planı üzerinde, işte mutlaka vermiş olsa gerek. Acaba sonunda rica mı ederim diye yazdı, arz mı ederim diye yazdı hep merak ederim. Gazeteci arkadaşlar da bunu aslında bulabilseler, ulaşabilseler. Özer Bey gibi arkadaşlara çok görev düşüyor. Tarihe not düşmek için son derece önemli.

Şimdi geldiğimiz noktada Ovacık'ta maden işletmesi sürüyor. Birinci atık havuzu üç kat kapasitesini arttırdı o doldu, yetmedi ikinci atık havuzunu şu anda dolduruyor. Ovacık'ta rezerv azaldı, Kozak'a yöneldiler. Kozak'ta dört tane ocak projesi vardı. Gelintepe, Uyuzkaya, Yerlitahtacı -*Gelintepe olacak orada yanlış yazılmış*- ve Çukuralan. Çukuralan'da iki kez kapasite artırımı yaptılar yargıda devam ederken ve şu anda orasının geri dönüşü yok, mümkün değil. Bilirkişiler sanıyorum geri dönüşü mümkün değil artık bırakalım yapsınlar diye düşündüler. Orası için olumlu görüş bildirdiler ÇED raporuna ilişkin. Diğerleri için olumsuz görüş bildirdiler.

Uyuzkaya, Yerlitahtacı ve Gelintepe'yi iptal ettirdik arkadaşlar. Bu da önemli bir kazanımdır. Çünkü Kozak Yaylasının asıl ekosistemini etkileyen bir bölgede. Çukuralan'a ilişkin de iki gün önce Çukuralan ve birinci atık havuzuna ilişkin de temyiz için başvuru yaptık.

Yasalar değişti, uzatmayacağım kısa kısa geçeceğim. 5177 sayılı Yasayı ihlal ettiniz hepimiz öğrendik. Ondan sonraki süreç, o süreç aslında yasanın çıkardığı süreç son derece önemli; geleceği nokta açısından son derece önemli, yasanın nasıl çıkarıldığı yönünde. Bunu yine Evrensel'in bir haberinden öğ-

KAZ DAĞLARI VE SİYANÜRLÜ ALTIN MADENCİLİĞİ

ALİ ARİF ÇANGI'NIN
KONUŞMASI

rendik. Bu arada Nixon dedi ki, maden yasa tasarısını Ankara'daki yetkilileriyle eşgüdüm içinde hazırlanıyor diye itirafta bulundu. Evrensel Gazetesini başka türlü bir gazete sanmış. Bu kadarını ağızından kaçırabilmiş.

Ardından Kışladağ altın madenini işleten Kanadalı firma yetkilileri Başbakan'a –daha yeni başbakan olmuştu Tayyip Erdoğan'a, "*Bergama'da halk ayaklandı, biz buraya çok büyük yatırım yapıyoruz, bir güvence istiyoruz*" demesi üzerine, Maden Yasasıyla bunu engelleyeceğiz diye söz vermişti. Bunlar da gazetelerde yer aldı. Linklere halen tıklarsanız çıkar. Yasanın kimin için çıkarıldığını, kimin yararına çıkarıldığını gösterme açısından.

Anayasa Mahkemesi yıllar sonra iptal etti. Danıştay durdurdu yönetmeliği, ama iş işten geçmişti, ama yine de Danıştay'ın 8 ve 6. dairesinin vermiş olduğu karardaki uluslararası koruma sözleşmelerine atıfta bulunan kararını ben bir kez daha anlamak istiyorum. Gerçekten Türkiye ceza hukuku açısından yüz akı kararlardan bir tanesi. Sonuç doğurdu mu? Başka mesele, ama bu kararların çıkması bile önemli.

Daha sonra çıkan yasa Anayasa Mahkemesinin iptal ettiği yasalar, yasayı da aratan bir yasa. Çok ayrıntıya gömülmek istemiyorum. Madencilik kısıtlanamayacağına dair düzenlemeler var. Ayrı bir hukuk oluşturulmuş vaziyette. Her alanda madencilik yapılabilir. Müktesep haklar korunuyor, imar planlarına gerek yok, ruhsata gerek yok.

MİGEM her konuda söz sahibi, koruma altına alınacak bir alan söz konusu olduğu zaman MİGEM'den görüş alınıyor, Maden İşleri Genel Müdürlüğünden. Neresi korunur neresi korunmaz? Tabii ki Maden İşleri Genel Müdürlüğü bilmez, ama maden ruhsatı varsa biliniz ki orası korunmasın görüşü gelecektir.

İnanılmaz kanun hükmünde kararnameler, 2011 seçimlerinden sonra yürürlüğe girdi. Aslında yavaş yavaş bu özel hukuk tamamlanıyor. Yürütmeyi durdurma kararlarının artık verilemeyeceğine dair düzenlemeyi sabahki oturumda Meh-

met Hoca arkadaşımız anlattı. Yine benzer bir düzenleme, Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkındaki Kentsel Dönüşüm Yasasında da, yürütmeyi durdurma kararı hiç verilemiyor. Vekâlet ücreti konusu, avukatın vekâlet ücretine karşı çıkması biraz yadırganabilir, ama avukat olmayan idare temsilcilerine avukatlık ücreti hükmedilmesi. Üstelik bu tür davaları engellemek amacıyla düzenlenmiş olması yönünde karşı çıkmamız gereken bir şey. Barolar Birliğinin üzerinde durması gereken bir şey. Barolara üye olmayan avukat kimliği olmayan, avukat statüsü olmayan idare temsilcilerine avukatlık ücreti, davanın kaybedilmesi halinde avukatlık ücretine karar veriliyor. Şu anda Anayasa Mahkemesinde konu, ne çıkar bilmiyorum.

Başka olumsuz gelişmeler de oldu bu arada. 6. daire 97'de Bergama'yla ilgili yüz akı bir karar vermişti. Aden Çukuru acele kamulaştırma davasında böyle bir karar verdi, altın madenciliğinin kamu yararına olacağına hükmetti ki, tehlikeli bir yorum. Neyse ki İdari Davalar Kurulu tarafından bozuldu. Baroların dava ehliyeti konuşuldu. Gelinek noktada, artık baroların dava ehliyeti kısıtlanır şekilde kararlar çıkıyor.

Altın için artık şiddete de başvuruluyor. 5 Haziran 2005'ten bir görüntü, biraz önce Özer Bey gösterdi. Yaşadığımız saldırı. Beş yıl sonra davası açıldı. Saldıran da, saldırıya uğrayan da sanık yapıldı. Başka bir şey daha oldu; yolu kapatanların başında olan kişi Koza Altın İşletmeleri Yönetim Kurulu Başkanı, iddianamede adını görmedik. Hakkında takipsizlik kararı yoktu. Uğraştık didindik, takipsizlik kararı verildi. İtiraz ettik, sanık oldu. Onlar da benim hakkında aynı yolu izlemeye kalktılar.

Akhisar Ağır Ceza Mahkemesi itirazı reddetti. Kanun yararına bozma yoluyla Adalet Bakanlığının yazılı emriyle Yargıtay tarafından sanık olmuş durumdayım. 4 Haziran 2013 tarihinde saat 13.10'da Bergama Asliye Ceza Mahkemesinde sanık olarak bu olayları anlatacağım. Sabırsızlıkla bekliyorum ben.

Ertesi yıl 2006'da Dikili'de panel baskını. Ahmet Karaçam'ı analım, Ahmet Karaçam tek başına direniyor; şu anda İzmir'in su havzasını koruyan tek insan Ahmet. Koruyabiliyor mu? Ah-

KAZ DAĞLARI VE SİYANÜRLÜ ALTIN MADENCİLİĞİ

ALİ ARİF ÇANGI'NIN
KONUŞMASI

met Karaçam'ın acele kamulaştırmaya direnmesi sayesinde deneme iznini iptal ettirdik arkadaşlar. Şimdi işletme ruhsatını, açılma ruhsatının iptal ettirilmesi söz konusu. Daha dün konuştuk, kapasite artırımına gitmiş, Ahmet davacı olacak mısın dedim? Olurum tabii dedi. Bırakmazsın vazgeçmezsin değil mi dedi. Sen ne diyorsun dedi, bu benim için bir hakarettir, ölünceye kadar ben bu yoldayım. Musalla taşına, beni musalla taşına yatırıncaya kadar ben satmam diye gazetecilere açıklama yapan birisi. Gerçekten böyle insanlara ihtiyacımız var, böyle kahramanlara ihtiyacımız var, ama destek bekliyor tabii ki.

Peki, ne yapacağız? Siyaset ayrı mı gidecek, siyaset dışı mı olacağız? Sabahki oturumda biraz siyaset dışı olsun mu olmasın mı tartışması oldu. Siyasetin ta kendisi aslında bu; çünkü bu talanı yaratan, bu sömürüyü yaratan bir siyasetin ürünü, bir uygulanan ekonomik politika var, o ekonomik politikanın uygulanmasıyla bu yasalar çıkıyor. Hukuk dediğiniz, yasalar dediğiniz metinler, siyasi iktidarın tercihiyle çıkıyor. Siyasi iktidarın tercihi de siyasettir, bir politikadır.

Sizin buna karşı durmanız için de, bunun karşı politikasını mutlaka geliştirmeniz gerekiyor. Ama öyle efendim programın bir yerinde çevre politikası şeklindeydi bu iş. Böyle olmuyor, olduğu zaman yarım yamalak oluyor, bir şeye benzemiyor. Bağışlasın dostlarımız, ama o sadece çevreci gibi görünen bir görüntü veriyor. Bu partilerin hepsinde var, MHP de dahil olmak üzere. Hatta MHP'nin çevre bölümü başkalarından daha iyi durumda. AKP'nin de öyle. Şimdi MHP'yi anarken niye öyle dedim bilmiyorum, AKP'nin de var. Hepsinin var, ama o yetmiyor. Siz önünüze yeni bir anlayışı, yeni bir dünyayı önünüze koyamadığınız sürece, bunun politikasını geliştiremediğiniz sürece bu sorunları çözmemiz zor gözüküyor.

Peki, bu nasıl bir şey olacak? Bu tartışmayı başlatmakta yarar var. Şu kalkınma denilen şeyden kurtulmamız gerekiyor sanıyorum. Bu niceliksel büyümenin sınırlandırılarak, nitelikli gelişmeyi, insanın nitelikli yaşamını öngören bir düzen kurmayı hedeflemekte yarar var. Daha az enerji, daha az tüketim, kimin için enerji, ne yararına enerji? Bunun sorgulanması gerekiyor.

Teknolojinin mutlaka ve mutlaka ekolojiyi yıkan büyüme için değil, insanın gelişimi ve doğaya uyumlu bir yaşam için kullanılması gerekiyor. Bunun yolunu bulmak zorundayız. Yoksa bu teknoloji gelişme bitirecek, yaşamı bitirecek. O devasa devasa kamyonlar, o teknolojinin ürünleridir. Siz o kamyonların yanında kendinizi karınca gibi hissedersiniz, onlara karşı duramazsınız, öyle devasa kamyonlar.

Mutlaka bu siyaset, yeni siyaset ekomerkezci olmak durumunda. İnsan doğanın hâkimi değil, bir parçası olduğunu fark etmemiz gerekiyor, doğanın parçasıyız. O yüzden doğanın haklarını kabul etmek zorundayız. *“Sorumluluk sahibi olamayan hak sahibi olabilir mi?”* tartışmasına karşılık da şunu söyleyebiliriz. Doğanın hakları var, insanla birlikte her canlının yaşam hakkı var, ama insanın farklı olduğu gibi, onu korumak gibi kendisiyle birlikte doğanın ve diğer canlıların yaşamını koruma sorumluluğu da var, gelecek kuşaklara aktarma sorumluluğu var. Bu sorumluluktan kaçamayız. Kaçarsak yarın çocuklarımız torunlarımız dönüp bize, siz bu gelişmeler olurken ne yapıyordunuz diye hesap soracaklardır. Çocuklarımıza bırakacağımız en iyi miras, yaşanabilir bir kenttir, yaşanabilir bir ülkedir, yaşanabilir bir dünyadır.

Mutlaka bunun yeri siyasette demokrat ve katılımcı olması gerekiyor. Hiyerarşinin reddedilmesi gerekiyor. Çünkü hiyerarşi olan yerde, sizin etkinizin olması mümkün değil. Mutlaka şiddet karşıtı olmak gerekiyor. Çünkü şiddet, sabahki oturumda Bedrettin arkadaşımız laf attı hükümete. Doğaya bu talan varken yağma varken barış sürecine laf attı. Barış süreci de işlesin arkadaşlar. Barış olmayan yerde ekoloji korunamaz, savaş olan yerde ekoloji mahvolur. O yüzden barış olsun.

Yeni düzen ekolojik toplum düzeni olabilir mi? Bu benim kendi hayalim belki. Bütün farklılıklarıyla çoğulcu bir topluluk, doğrudan demokrasinin hayatının her alana ve katılımcılığın olduğu bir toplum düzeni, merkezîyetçilikten uzak yerelin kendi kaynaklarıyla yeterli ekonomisini oluşturabileceği bir sistem, kendine yabancılaşmayan insan topluluğunu oluşturmak gibi bir görev önümüzde duruyor.

KAZ DAĞLARI VE SİYANÜRLÜ ALTIN MADENCİLİĞİ

ALİ ARİF ÇANGI'NIN
KONUŞMASI

Bu çok ütöpik gelebilir size, çok hayalci gelebilir, ama bir yerde başlamak zorundayız. Başlamazsak yaşam tükeniyor, yaşam bitiyor. Bu işin şakası yoktur. Tabii verdiğimiz örneklerde kutsal mücadele, yargısal süreçler olumsuz olunca, bundan vaz mı geçeceğiz diye düşünebilirsiniz. Bence vazgeçmeyelim, vazgeçmemek gerek. Özer'in verdiği örnek ve bazı örneklerde, meslek odalarında da ciddi bir aşınma yaşanıyor ne yazık ki.

Bu aşınmanın yaşandığı dönemlerde, Çanakkale Barosunun ve Türkiye Barolar Birliğinin böyle bir etkinlik düzenlemiş olması çok kıymetlidir. O yüzden ben hem Çanakkale Barosunu, hem de Barolar Birliğini kutluyorum. Bunu devamının gelmesini diliyorum. (Alkışlar)

Çünkü gelecek kuşaklar için yapacağımız en iyi iş bu, en güzel miras bu. Toplumsallaşma şart, toplumsallaşmak için yapacağımız, belki bizim yapabileceğimiz, halkın katılımının sağlanması. Halkın katılımını sağlayamadığımız yerde, şimdi toplantıları yaptırıyoruz. Evet, bu da bir tepkidir, ama ben şu ana kadar halkın katılımı toplantısı yapılmadığı için ÇED olumlu belgesi verilmeyen bir proje bilmiyorum veya o projeler için mahkemeler, katılım toplantısı yapılmamıştır diye iptal kararı çıktığını görmedim. Bu da bir eksikliği gösteriyor. Başka bir şeyler yapmak lazım. Halkın katılımının bir yolunu yöntemini bulmamız gerekiyor.

Halkın katılımında sadece ve sadece bilinmeyen sözcükler, projelerin anlatıldığı bir toplantı değildir. Teknik sözcüklerle gelir proje yapan şirketten genç bir kadın mühendis oluyor çoğunlukla. Okuyor, onu böyle okuyor ve tepki gösteriyor insanlar. Korkuyor o arkadaş. Pek çok yerde onları korumak bize kaldı, biz koruyoruz. Çünkü insanlar tepki gösteriyor. O önüne koyduğu şeyi okuyor, projeyi okuyor, insanlar anlamıyor, hiç kimse anlamıyor, uzmanlık isteyen konular. Ona da halkın katılımı diyorlar. Halkın katılımı bu değildir ki. Bilgi almak, sormak, sorgulamak ve karar süreçlerine katılmaktır. Karar süreçlerine katılmak da oylamayla olur. Eğer halk istemiyorsa o proje yapılmayacaktır. İşte böyle bir siyaseti örmemiz gerekiyor.

KAZ DAĞLARI VE SİYANÜRLÜ ALTIN MADENCİLİĞİ

ALİ ARİF ÇANGI'NIN
KONUŞMASI

Evet söylendi, Kaz Dağları tehdit altında. Altın madeni işletmesi için ÇED izni alındığı söylendi. Son haber, ÇED süreci başlatılmış Koza Altın İşletmesi Terziler ve Serçeler köyünde. Bir iş daha çıktı Çanakkaleli dostlarımıza; tabii ki hep beraber dayanışarak. Termik santralleri atlamayalım. Bu toplantının konusu her ne kadar altın madenciliği olsa da, termik santraller bölgenin, oksijen deposu olan bölgenin ekosistemini mahvederken, dünyanın sonunu da hazırlıyor. O yüzden üzerinde durmamız gereken bir faaliyet.

Tabiat ve Biyoçeşitlilik Kanun tasarısında söz edildi, Sayın Milletvekilimiz söz etti. 13. sırada şu an, bugün baktım genel kurulun 13. sırasında. Bazen 12'ye çıkıyor, bazen 13'e iniyor. Öncelikler başka kanunlara veriliyor sanıyorum.

Bir ara toplumsal olarak tepki gösterildi, yine gösterilmesi gerekiyor. Biraz daha tepki gösterilirse, hiç olmazsa bazı değişiklikler yapılabilir. Daha metin bana gelmedi, geldiği zaman sizlerle paylaşırım.

Evet, Noyan ağabeyi de anıyorum buradan. Noyan ağabeyin yeri benim için başka bir yeri var. 1992 yılında İzmir Barosunda stajyer avukatken İzmir Çevre Hareketi Avukatları Grubu diye bir grup kuruldu ve Konak Meydanındaki Galeria inşaatına karşı dava açtı. İşte bu fotoğrafta dönemin belediye başkanı Yüksel Çakmur'la tartışıyorlar basın önünde.

Bir toplantılarına gittim merak ettim. O toplantıda Noyan ağabey vardı, Semih ağabey vardı, İbrahim ağabey vardı, diğer arkadaşlar. O toplantıdaki o kolektif iş yapma ruhu beni aslında ekolojist yaptı. Ben o toplantıyla birlikte bu işe girdim. Bu anlamda çok katkısı var, bende çok katkısı var. Hakkını helal etsin. (Alkışlar)

Rahat uyusun, doğa içinde uyusun istediği gibi. Gözü de arkada kalsın. Teşekkür ederim. (Alkışlar)

Prof. Dr. Türker SAVAŞ (Oturum Başkanı)- Evet, bizler de Sayın Çangı'ya teşekkür ediyoruz.

KAZ DAĞLARI VE SİYANÜRLÜ ALTIN MADENCİLİĞİ

SUNUCU- Sonuç bildirisi hazırlama komisyonumuzca hazırlanan sonuç bildirisini sizlerle paylaşmak üzere Türkiye Barolar Birliği Başkan Yardımcısı Sayın Av. Berra Besler'i huzurlarınıza davet ediyorum. (Alkışlar)

BERRA BESLER'İN
KONUŞMASI

Av. Berra BESLER (Türkiye Barolar Birliği Başkan Yardımcısı)- Değerli konuklar, bugün gerçekten hem ülkemiz için, hem yaşam alanımız için, hem de hepimizin bilgilendirildiği çok önemli bir toplantıyı birlikte gerçekleştirdik.

Türkiye Barolar Birliği ve Çanakkale Barosunun birlikte düzenlediği ve çok değerli katılımcılarımızın bizleri aydınlatan ve bizlerin bilgi dağarcığımızı ufkumuzu zenginleştiren bu toplantısını sonucunda bir sonuç bildirgesi hazırlandı. Bu bildirgeyi hazırlayan komisyon üyeleri değerli meslektaşlarım, bunun sizlere okunması hususunda beni onurlandıran bir görevi tebliğ etti. Şimdi bu bildirgeyi sizlerin bilgilerinize sunmak üzere okuyorum. Kendilerine de ayrıca teşekkür ediyorum.

Şimdi sonuç bildirisi okunacak.

Prof. Dr. Türker SAVAŞ (Oturum Başkanı)- Ben de çok teşekkür ediyorum. Sabrınız için de çok teşekkür ediyorum ve oturumu kapatıyorum.

SUNUCU- Panelimizin üçüncü oturumundaki konuşmacılarımızdan Sayın Doç. Dr. Coşkun Bakar'a ve Gazeteci Yazar Özer Akdemir'e Barolar Birliği plâketlerini takdim etmek üzere Türkiye Barolar Birliği Yönetim Kurulu Üyesi ve Çevre Komisyonu Başkanı Sayın Murat Ahmet Gürel'i huzurlarınıza davet ediyorum. (Alkışlar)

Aynı zamanda Çanakkale Barosu plâketlerini takdim etmek üzere Baro Başkanımız Av. Bülent Şarlan'ı takdim ediyorum. (Alkışlar)

Konuşmacılarımızdan Sayın Av. Ali Arif Çangrı'ya Barolar Birliği plâketini takdim etmek üzere Türkiye Barolar Birliği Yönetim Kurulu Üyesi Sayın Av. Asude Şenol'u huzurlarınıza davet ediyorum. (Alkışlar)

KAZ DAĞLARI VE SİYANÜRLÜ ALTIN MADENCİLİĞİ

Konuşmacılarımızdan Sayın Prof. Dr. Türker Savaş'a plâketini takdim etmek üzere Asude Hanımı tekrar... (Alkışlar)

(Plâketler verildi)

SONUÇ BİLDİRGESİ

“Ülkemizin en doğal coğrafyasında yer alan Biga Yarımadası Kaz Dağları, barındırdığı toplumsal tarihsel kültürel ve ekolojik değerleri nedeniyle, yeryüzünün özgün doğal varlıklarının başında gelmektedir.

Bacalarından zehir yayılan termik santraller ve siyanürlü altın işletmeciliği faaliyetleri, Kaz Dağlarında doğal yaşamı yok etmektedir. Bu tehlikenin bilincinde olan Türkiye Barolar Birliği ve Çanakkale Barosu, Kaz Dağlarının tüm değerlerini korumak ve geliştirmek, bölgesel farkındalık yaratmak ve halkımızı bu konuda bilgilendirmek üzere Çanakkale’de 13-14 Nisan 2013 tarihlerinde bir etkinlik düzenlemiştir.

Biga Yarımadası ve Kaz Dağlarında ve ülkemizde doğal yaşama, telafisi imkânsız zararlar veren madencilik, altın arama, sondaj ve işletme faaliyetlerinin derhal durdurulması yaşamsal zorunluluktur.

Beş yıl önce Kuşadası’nda Türkiye Barolar Birliği tarafından düzenlenen çevre sorunları içerikli yargı kararları ve uygulamaların değerlendirilmesi sempozyumunun sonuç bildirisinde dile getirilen tespit ve öneriler dikkate alındığında, Türkiye’de çevre hukuku alanında genel bir gerileme olduğu görülmektedir.

Usul kuralları yönünden süre ve menfaat koşulları, açılan idari davalarla mahkemelerce daha dar yorumlanmaya başlanmış, çevre hakkı ve adalete erişim hakkı açısından bu durum önemli hak kayıplarına yol açmaya. Davaların esasına ilişkin verilen kararlarda ise, sürdürülebilir kalkınma ilkesi etrafında somutlaşan işletmecî firmaların çıkarını kamu yararından, yaşam ve çevre hakkından üstün tutan bir anlayış yerleşmeye başlamıştır.

Kaz Dağlarının korunması ve doğa koruma alanlarının bütünselliğinin sağlanması acil bir görev olarak devletin önünde durmaktadır. Biga Yarımadası ve Kaz Dağlarında yeni maden işletmelerine izin verilmemeli. Verilen altın arama ruhsatları derhal iptal edilmeli ve yargı kararların uyularak termik santrallerin faaliyetleri derhal durdurulmalıdır. Yeni termik santrallerinin de kurulmasına izin verilmemelidir.

Kaz Dağı doğal bitki örtüsü olan ormanları, endemik türleri, gen kaynakları ve koruma alanlarıyla bölgenin yaşam kaynağıdır. Dün-

yamızın en önemli ekosistemlerinden birisidir. Kaz Dağı tarihsel, kültürel, ekolojik ve toplumsal mirasımızdır. Kaz Dağlarının Çanakkale il sınırları içinde yer alan, korunması gereken bölümleri milli park kapsamına alınmalıdır.

Kaz Dağı ve yöresinin, Biga Yarımadası ve yakın çevresi üzerindeki sayısız sosyoekonomik ve ekolojik katkıların ve olumlu etkilerini dikkate alınarak, koruma statüsününün kuvvetlendirilmesi gerekir. Sorunların çözümü toplumsallaşmalıdır. Bunun için de bilgi paylaşımı, görüş alışverişi ve karar süreçlerine halkın katılımı gerçekleşmelidir.

Bugün işletilen ÇED süreçlerindeki halkın katılımı, basit bir formalden ibarettir. Bu yüzden ÇED süreçlerinin tüm aşamalarına gerçek anlamda halkın katılımı sağlanmalı ve yöre yurttaşlarının görüşleri de dikkate alınmalıdır. Halkın katılımı hem ekolojinin korunmasının en önemli güvencesi, hem de demokratik toplum olmanın gereğidir.

Dünyada madencilik eskisinden çok farklılaşmıştır. Çevresel ve toplumsal anlamda zararlara karşı dirençli muhalefet örgütlenmiş, denetim süreçleri zayıf olan az gelişmiş ülkelere kaydırılmaktadır. Torna ve mermerciliği bir yana bırakırsanız, ülkemizdeki yabancı madencilerin ilgisi neredeyse yalnızca altın, gümüş, nikel, kobalt, bakır, molibdenle sınırlı kalmaktadır. Buna paralel olarak, dünyada maden arama ve geliştirme harcamalarının yüzde 60'ı altın için, kalanının büyük bir bölümü de öteki düşük verimlilikte ve sorunlu metaller için yapılmaktadır. Yine bu harcamaların dörtte üçü az gelişmiş ülkelerde yapılmaktadır.

Türkiye Barolar Birliği ve Çanakkale Barosu olarak siyasal iktidara ve ilgililere buradan sesleniyoruz. Anayasada doğal varlığımızın korunmasına ve var olan Anayasamızdaki çevre hakkının güçlendirilmesine yönelik önerilere hak ettiği önemde yer verilmelidir.

Yöre halkının haklı sesini duyun. Bölgedeki tüm maden arama ve sondaj faaliyetlerini durdurun. Ruhsatları iptal edin. Bu bölgede yürütülen meşru ve haklı ekoloji ve yaşam direnişini saygıyla selamlıyor ve sorunlarına sonuna kadar destek vereceğimizi bir defa daha huzurunuzda ifade ediyoruz.

Türkiye Barolar Birliği ve Çanakkale Barosu."